

พระสมณสาส์นเตือนใจ

เรื่อง

การสอนคำสอนในยุคปัจจุบัน

CATECHESI TRADENDAE

โดย

สมเด็จพระสันตะปาปา ยอห์น ปอลที่ 2

คำนำ

หลังจากการประชุมสังคายนาวาติกัน ครั้งที่ 2 (1963-1965) ได้มีการประชุมสมัชชาพระสังฆราชทุก 3 ปี ที่กรุงโรม การประชุมสมัชชาพระสังฆราช ครั้งที่ 4 ระหว่างเดือนตุลาคม ปี 1977/2520 เป็นหัวข้อ “การสอนคำสอนในยุคปัจจุบัน เน้นโดยเฉพาะแก่เด็กและเยาวชน” และพระสันตะปาปาโยฮัน ปอลที่ 2 ทรงออกสมณสาส์นเตือนใจ (Apostolic Exhortation) เรื่อง **การสอนคำสอนในยุคปัจจุบัน** (Catechesi Tradendae) เมื่อ วันที่ 16 ตุลาคม 1979/2522

พระสมณสาส์นเตือนใจเรื่องนี้ได้มีผู้แปลเป็นภาษาไทยแล้วสองสำนวน คือ โดย **ชมรมนักบวชหญิง** ใช้ชื่อว่า พระดำรัสเตือน ของสมเด็จพระสันตะปาปาโยฮัน ปอล ที่ 2 ว่าด้วย “**หน้าที่ต้องสอนคำสอน**” ได้พิมพ์ (อัดสำเนา) เผยแพร่ในปี 1980/2523 และอีกสำนวนหนึ่ง โดย **คุณพ่อสมบุญ แสงประสิทธิ์** ได้แปลลงในวารสารแสงธรรมปริทัศน์ โดยใช้ชื่อว่า พระสมณสาส์น “**การสอนคำสอน**” ของพระสันตะปาปาโยฮัน ปอล ที่ 2 ได้พิมพ์ตั้งแต่ฉบับที่ 1 ปีที่ 5 (มกราคม-เมษายน 1981/2524) ถึงฉบับที่ 2 ปีที่ 8 (พฤษภาคม - สิงหาคม 1984/2527)

แผนกคำสอนเห็นว่าน่าจัดพิมพ์พระสมณสาส์นเตือนใจ ฉบับนี้เป็นรูปเล่ม เพื่อเผยแพร่เช่นเดียวกับ **คู่มือแนะแนวการสอนคำสอนทั่วไป** (General Catechetical Directory-11 เมษายน 1971/2514) และพระสมณสาส์นของสภาของพระสันตะปาปาเปาโล ที่ 6 เรื่อง **การประกาศพระวรสารในโลกปัจจุบัน** (Evangelii Nuntiandi 8 ธันวาคม 1975/2518) จึงได้นำสำนวนทั้งสองมาใช้เป็นต้นฉบับ และได้เทียบกับต้นฉบับภาษาอังกฤษชื่อ Catechesis in Our Time (Catechesi tradendae) ในเอกสาร Vatican Collection Volume 2, Vatican Council II ซึ่งมีคุณพ่อออกสติน ฟลานอรี เป็นบรรณาธิการทั่วไป หนังสือนี้จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ The Liturgical Press พิมพ์ในปี 1982/2525 ทางแผนกได้แก้ไขปรับปรุงฉบับแปล โดยยึดต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นหลัก ดังนั้นหากท่านใช้เอกสารที่แปลจากภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษก็อาจจะเห็นความแตกต่างในภาษาที่พบอยู่บ้าง แต่ทางแผนกเชื่อว่าความแตกต่างนั้นคงไม่ใช่ด้านเนื้อหาที่จะนำไปสู่ความเข้าใจที่แตกต่างกัน คงเป็นแต่เพียงสำนวนของผู้แปลที่ต่างกันเท่านั้น

แม้ว่า ในการพิมพ์ครั้งนี้ ทางแผนกต้องการให้มีความผิดพลาดน้อยที่สุด และต้องการให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่ายที่สุดด้วยก็ตาม อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดต่างๆ ทั้งทางด้านความรู้ความสามารถของเรา ทำให้เอกสารชิ้นนี้ต้องมีข้อบกพร่องอยู่บ้าง ทางแผนกใคร่ขอความกรุณาจากท่านที่ใช้เอกสารนี้ หากท่านมีข้อคิดเห็นประการใดที่จะทำให้เอกสารดีขึ้นแล้ว ขอท่านกรุณาส่งความเห็นนั้นมายังแผนก เพื่อจะได้ใช้ปรับปรุงในการจัดพิมพ์ครั้งต่อไป

เราขอขอบคุณ ชมรมนักบวชหญิง ที่ได้พยายามแปลพระสมณสาสน์เดือนใจฉบับนี้ทันที (เพียงปีเดียวหลังจากที่พระสันตะปาปาได้ประกาศ) และคุณพ่อสมบุญ สว่างประสิทธิ์ ผู้รักงานคำสอน และบุกเบิกงานคำสอน ยุคปัจจุบันคนหนึ่งในประเทศของเรา

หวังว่าการจัดพิมพ์พระสมณสาสน์เดือนใจฉบับนี้จะเป็นประโยชน์จุดไฟแห่งความรัก อุทิศตน และร่วมมือกันมากขึ้นในการประกาศพระวาจาของพระเป็นเจ้า ในใจของครุคำสอนทุกท่าน ทั้ง พระสังฆราช พระสงฆ์ นักบวชหญิง-ชาย สามเณร และฆราวาส ในประเทศของเรา

แผนกคำสอนอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ

18 พฤษภาคม 1990

(วันคล้ายวันสมภพของพระสันตะปาปายอห์น ปอล ที่ 2)

บทนำ

พระราชดำรัสสุดท้ายของพระคริสตเจ้า

1. พระศาสนจักรยึดถือเอาการสอนคำสอนเป็นหนึ่งในภารกิจพื้นฐานเสมอมา เพราะว่า ก่อนที่พระคริสตเจ้าจะเสด็จกลับไปหาพระบิดา หลังจากได้ทรงกลับคืนพระชนม์แล้วได้ทรงมีพระบัญชาให้พวกสาวกออกไปประกาศข่าวดีแก่นานาชาติ ให้มาเป็นศิษย์ของพระองค์ และทรงสอนพวกเขาให้ถือตามทุกสิ่งทุกอย่างที่พระองค์ทรงสอนไว้ (เทียบ มธ. 28: 19-20) นั่นก็คือ พระองค์ได้ทรงมอบหมายหน้าที่และอำนาจที่จะประกาศสิ่งที่พวกเขาได้ยิน ได้เห็นและได้สัมผัสด้วยตนเองในสิ่งที่เกี่ยวกับพระวาจาทรงชีวิต (เทียบ 1 ยน. 1:1) ให้แก่มวลมนุษย์ พระองค์ยังทรงมอบหมายและหน้าที่และอำนาจที่จะอธิบายทุกสิ่งที่พระองค์ได้ทรงสอน ทั้งโดยพระวาจาและโดยการกระทำ ทั้งเครื่องหมายและด้วยพระบัญญัติของพระองค์ พระองค์ยังประทานพระจิตให้แก่พวกเขา เพื่อจะได้สามารถปฏิบัติหน้าที่นี้ให้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี

ไม่ช้าคำว่า “การสอนคำสอน” ก็ได้ถือกำเนิดขึ้นมาเพื่อเรียกร้องความพยายามทั้งหมดในพระศาสนจักรที่จะนำนานาชาติมาเป็นศิษย์ของพระคริสตเจ้า คือให้เชื่อว่า พระคริสตเจ้าเป็นบุตรของพระเจ้า เพื่อว่าโดยอาศัยความเชื่อเช่นนี้ มนุษย์จะได้รับชีวิตในพระนามของพระองค์ (เทียบ ยน. 20: 30) และมนุษย์จะได้รับการอบรมสั่งสอน ให้เจริญขึ้นในชีวิตและจะได้ช่วยกันเริ่มสร้างพระกายของพระคริสตเจ้า ให้สมบูรณ์ขึ้น พระศาสนจักรมิได้หยุดยั้งที่จะทุ่มเทสรรพกำลังเพื่อภารกิจดังกล่าวนี้

ความห่วงใยของสมเด็จพระสันตะปาปา ปอล ที่ 6

2. สมเด็จพระสันตะปาปาองค์หลังๆ ทรงมีความห่วงใยในเรื่องการสอนคำสอนเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะสมเด็จพระสันตะปาปา ปอลที่ 6 ผู้ทรงสืบตำแหน่งก่อนหน้าเข้าพบพระเจ้าพระองค์ได้ทรงวางแบบอย่างอันน่าประทับใจตลอดพระชนม์อายุของพระองค์ เกี่ยวกับหน้าที่สอนคำสอนของพระศาสนจักรทั้งด้วยกิจการการสั่งสอนและด้วยการตีความหมายของเอกสารจากสภาสังคายนาสากลวาติกันครั้งที่ 2 อย่างมีหลักเกณฑ์ (ซึ่งพระองค์ทรงถือเป็นยอดคำสอนในยุคปัจจุบัน) ในวันที่ 18 มีนาคม 1971 พระองค์ได้ทรงรับรองหนังสือคู่มือแนะแนวการสอนคำสอนทั่วไป ซึ่งจัดพิมพ์โดยสมณกระทรวงว่าด้วย

เรื่องพระสงฆ์ หนังสือเล่มนี้จัดได้ว่า เป็นหลักที่ใช้ในการฟื้นฟู และแนะนำการสอนคำสอนทั่วพระศาสนาจักรในปัจจุบันนี้ พระองค์ยังได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการคำสอนสากลขึ้นในปี 1975 ในการประชุมคำสอนระหว่างประเทศครั้งแรก เมื่อวันที่ 25 กันยายน 1971 พระองค์ก็ได้ทรงกล่าวปราศรัยกับผู้เข้าร่วมประชุม โดยทรงนิยามอย่างแจ่มแจ้งถึงบทบาทและความสำคัญ ของการสอนคำสอนในชีวิตและภารกิจของพระศาสนาจักร (เทียบ AAS 63,1971 : 758 - 764) พระองค์ได้ทรงย้อนมาเรื่องนี้อีกในพระดำรัสเตือนชื่อ **การประกาศพระวรสารในโลกปัจจุบัน** (เทียบ 44,45-48 และ 54 และใน AAS 68, 1976:34-35,35-38 และ 43) และทรงตัดสินพระทัยให้ “การสอนคำสอนโดยเฉพาะกับเด็กๆ และเยาวชน” เป็นหัวข้อใหญ่ของการประชุมสมัชชาพระสังฆราชทั่วโลกครั้งที่ 4 ซึ่งได้จัดขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม 1977 ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมในครั้งนี้ด้วย

การประชุมสมัชชาพระสังฆราชทั่วโลกที่สัมฤทธิ์ผล

3. หลังจากการประชุมสมัชชาพระสังฆราชทั่วโลกครั้งที่ 4 บรรดาพระสังฆราชได้ทูลถวายเอกสารที่เพียบพร้อมด้วยข้อความแสดงความคิดเห็นต่างๆ ผลสรุปจากการประชุมกลุ่มและสารซึ่งบรรดาพระสังฆราชขอความเห็นชอบจากสมเด็จพระสันตะปาปา เพื่อส่งไปยังประชากรของพระเจ้า² โดยเฉพาะลำดับของ “ข้อเสนอ” จากความคิดเห็นร่วมกันของบรรดาพระสังฆราชในแ่งมุมต่างๆ อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับการสอนคำสอนในปัจจุบัน

การประชุมสมัชชาพระสังฆราชทั่วโลกครั้งนี้ดำเนินไป ด้วยบรรยากาศแห่งความซาบซึ้งในพระคุณและด้วยความหวังทุกคนมองเห็นการฟื้นฟูการสอนคำสอนนี้เป็นพระคุณอันประเสริฐที่พระจิตเจ้าประทานให้แก่พระศาสนาจักรในปัจจุบัน และคริสตชนทุกกลุ่มทั่วโลกก็ตอบสนองด้วยใจกว้างขวางและเสียสละอย่างน่าพิศวง ความชัดเจนที่จำเป็นนี้ชักนำไปสู่ความจริงที่มีชีวิตชีวาและทำให้เกิดประโยชน์ เพราะประชากรของพระเจ้าได้เปิดใจอย่างเต็มที่ให้แก่พระพรหรรษทานของพระเจ้า และอยู่ภายใต้การชักนำของพระศาสนาจักร

จุดมุ่งหมายของพระดำรัสเดือนฉบับนี้

4. พี่น้องที่เคารพและลูกที่รักทั้งหลาย ข้าพเจ้ากล่าวกับท่านผ่านทางพระดำรัสเดือนฉบับนี้ภายใต้บรรยากาศแห่งความเชื่อและความหวังอันเดียวกัน หัวข้อที่จะกล่าวถึงนั้นกว้างขวางมาก พระดำรัสเดือนฉบับนี้จึงจำเพาะเจาะจงกล่าวถึงบางส่วนของสิ่งที่สำคัญและจับใจเกี่ยวกับสถานการณ์เท่านั้น เพื่อยืนยันถึงผลสำเร็จอันน่าชื่นชมของการประชุมสมัชชาพระสังฆราชทั่วโลก เนื้อหาที่สำคัญ ก็คือ พระดำรัสเดือนฉบับนี้ได้ผนวกเอาสิ่งที่สมเด็จพระสันตะปาปา ปอล ที่ 6 ได้ทรงดำริและทรงตระเตรียมไว้แล้วเพื่อการนี้ รวมทั้งเอกสารต่างๆ มากมายที่ได้จากการประชุมสมัชชาพระสังฆราชทั่วโลก ครั้งที่ 4 และของสมเด็จพระสันตะปาปา ยอห์น ปอล ที่ 1 ผู้ทรงมีพระทัยร้อนรนและทรงมีพรสวรรค์ในการเป็นครูคำสอน ซึ่งได้ทรงตระเตรียมที่จะพิมพ์ออกเผยแพร่ ก็ทรงด่วนเสด็จสวรรคตเสียก่อน พระองค์ได้ประทานตัวอย่างของการสอนคำสอนแบบซึ่งเคยเป็นที่นิยมคือ เน้นที่เนื้อหา และการสอนคำสอนอีกแบบหนึ่งซึ่งประกอบด้วยคำพูดและกิจกรรมที่ชื่อกๆ ง่ายๆ และเข้าใจได้โดยตรง ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงรับมรดกตกทอดมาจากสมเด็จพระสันตะปาปาทั้งสองพระองค์เพื่อตอบสนองการเรียกร้องของบรรดาพระสังฆราชก่อนเปิดการประชุม และเพื่อให้เป็นไปตามพระประสงค์ของสมเด็จพระสันตะปาปา ปอล ที่ 6 ที่ทรงตอบรับการเรียกร้องครั้งนั้นในสารปิดการประชุมของพระองค์ (เทียบ ASS 69,1977:633) นอกจากนี้ สิ่งนี้เป็นหน้าที่สำคัญยิ่งที่ข้าพเจ้าต้องกระทำในฐานะผู้แทนองค์อัครสาวกอีกด้วย การสอนคำสอนเป็นจุดสนใจสูงสุดของข้าพเจ้ามาตลอดเวลาทั้งในฐานะพระสงฆ์ และในฐานะพระสังฆราช

ข้าพเจ้าปรารถนาอย่างยิ่งที่จะให้พระดำรัสเดือนฉบับนี้ฝึกพระศาสนจักร ให้เป็นหนึ่งในความเชื่อ และการดำเนินชีวิตเยี่ยงคริสตชนนำความสดชื่นกระปรี้กระเปล่าและความริเริ่มต่างๆ มากกระตุ้นการสร้างสรรค (โดยระมัดระวัง) และช่วยแผ่ขยายความสุขให้แก่กลุ่มชนที่นำรหัสธรรมของพระคริสตเจ้าไปประกาศแก่ชาวโลก

บทที่ 1

เรามีพระอาจารย์แต่ผู้เดียว คือ พระคริสตเจ้า

สร้างความสนิทสัมพันธ์กับองค์พระคริสตเจ้า

5. ในการประชุมสภาพระสังฆราชทั่วโลกครั้งที่ 4 บรรดาพระสังฆราชมักจะเน้นเสมอว่า พระคริสตเจ้าทรงเป็นศูนย์กลางของการสอนคำสอน เราจะเข้าใจความหมายของคำว่า “พระคริสตเจ้าเป็นศูนย์กลาง” ของการสอนคำสอนได้สองอย่างที่ไม่ขัดแย้งกัน แต่กลับจะช่วยทำให้ความหมายของแต่ละอย่างสมบูรณ์ขึ้น

อย่างแรกเน้นว่า หัวใจของการสอนคำสอนหรือเนื้อหา คือ การเน้น **ความเป็นมนุษย์** ขององค์พระเยซูคริสต์ ชาวนาซาเร็ธ “ผู้ทรงเป็นพระบุตรองค์เดียวของพระบิดาเปี่ยมบริบูรณ์ด้วยพระหรรษทานและความจริง” (ยน. 1:14) ทรงรับทรมานและสิ้นพระชนม์เพื่อเรา ได้ทรงกลับคืนพระชนม์ และบัดนี้จะประทับอยู่กับเราตลอดไป พระองค์ทรงเป็น “หนทาง ความจริง และชีวิต” (ยน.14:6) การดำเนินชีวิตแบบคริสตชนก็คือ การเป็นศิษย์ติดตามพระคริสตเจ้า นั่นเอง

จุดมุ่งหมายเอกและสำคัญยิ่งของการสอนคำสอน ถ้าจะใช้ถ้อยคำที่นักบุญเปาโล และที่วงการเทววิทยาชอบใช้คือ รหัสธรรมเกี่ยวกับพระคริสตเจ้า” การสอนคำสอนจึงเป็นการนำมนุษย์มาศึกษาหัสธรรมนี้ในทุกแห่งทุกมุม “เพื่อให้ทุกคนซาบซึ้งถึงแผนการในรหัสธรรมนี้ และเข้าใจร่วมกับนักบุญทั้งหลายว่า ความรักของพระคริสตเจ้านั้นช่างกว้างใหญ่ไพศาลทั้งสูงส่งและลึกซึ้งเกินกว่าความรู้ของมนุษย์ และจะได้เพียบพร้อมไปด้วยความไพบูลย์ของพระเจ้า” (อฟ.3 : 9 ,18-19) นั่นก็คือ การไขแสดงแผนการนิรันดรของพระเจ้าในชีวิตของพระคริสตเจ้า และแผนการนี้สำเร็จไปด้วยชีวิตของพระองค์เอง การสอนคำสอนจึงเป็นการพยายามเข้าใจความหมายของการกระทำและพระวาจาของพระคริสตเจ้า รวมทั้งเครื่องหมายต่างๆ ที่พระองค์ทรงกระทำซึ่งเครื่องหมายเหล่านี้มีทั้งที่ปิดบังและที่ไขแสดงถึงรหัสธรรมของพระองค์ ในความหมายนี้ จุดมุ่งหมายอันเฉพาะเจาะจงของการสอนคำสอนจึงมิใช่เพียงให้มนุษย์ได้สัมผัสกับองค์พระเยซูคริสต์เท่านั้น แต่จะต้องให้เขาได้ร่วมสัมพันธ์กับพระองค์อย่างแน่นแฟ้น เพราะพระองค์เท่านั้นที่ทรงสามารถนำเราไปสู่ความรักของพระบิดาในพระจิต และทำให้เรามีส่วนในชีวิตของพระตรีเอกภาพด้วย

การถ่ายทอดคำสอนของพระคริสตเจ้า

6. อีกความหมายหนึ่งของการสอนคำสอน คือ ความมุ่งมั่นที่จะถ่ายทอดคำสอนของพระคริสตเจ้า ซึ่งไม่ใช่คำสอนของตัวเองหรือของอาจารย์ใดๆ ในโลกนี้ คำสอนของพระเจ้าคือ สัจจะที่พระองค์ทรงเผยให้ทราบ หรือจะกล่าวให้ชัดขึ้นก็คือ ความจริงที่พระองค์ทรงเป็นนั่นเอง (ยน.14:6) ดังนั้น เราจึงต้องกล่าวว่า การสอนคำสอนคือ การสอนถึงพระคริสตเจ้าซึ่งทรงเป็นพระวจนาตถ์และพระบุตรของพระเจ้า ส่วนเรื่องอื่นๆ เป็นเพียงส่วนประกอบเท่านั้นและเป็นพระคริสตเจ้าแต่เพียงผู้เดียวที่ทรงสอน คนอื่นๆ เป็นเพียงปากเสียงของพระองค์ซึ่งพระองค์ทรงใช้ให้สอนเท่านั้น ครูคำสอนไม่ว่าจะรับผิดชอบอยู่ในระดับใดในพระศาสนจักร ต้องพยายามถ่ายทอดคำสอนและชีวิตของพระคริสตเจ้า ด้วยการสอนและการดำเนินชีวิตอยู่เสมอ ครูคำสอนต้องไม่โน้มน้ำหนักความสนใจ ความคิด จิตใจของผู้เรียนให้หันมาสู่ความคิดเห็นและทัศนคติส่วนตัวเป็นอันขาด ยิ่งกว่านั้น ครูคำสอนต้องไม่ยึดเยียดความคิดเห็นและการตัดสินใจส่วนตัวให้แก่ผู้เรียนเหมือนว่า นั่นคือ คำสอนและวิถีชีวิตของพระคริสตเจ้า ครูคำสอนทุกคนต้องยึดถือพระวาจาของพระเยซูคริสต์ที่ว่า “คำสอนนี้ไม่ใช่เป็นของเรา แต่เป็นของผู้ที่ทรงใช้เรามา” (ยน.7:16) เรื่องนี้พระวรสารนักบุญยอห์นใช้มาก เทียบ 3 : 34, 8:28, 12:49-50, 14:24,17:8,14) นักบุญเปาโลได้ปฏิบัติเช่นนี้ เมื่อกล่าวถึงเรื่องที่มีความสำคัญสุดยอด “สิ่งนี้ ข้าพเจ้าได้รับมาจากพระผู้เป็นเจ้า จึงได้นำมาถ่ายทอดให้แก่พวกท่าน” (1 คร.11: 23) ครูคำสอนต้องพยายามมากเพียงใดในการศึกษาพระวาจาของพระเจ้าซึ่งพระศาสนจักรเป็นผู้ถ่ายทอดจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับพระคริสตเจ้าและพระบิดาสักเพียงไหน และยังคงเปี่ยมด้วยจิตตารมณ์แห่งการภาวนาและการปฏิเสธตนเองสักเท่าไร จึงสามารถกล่าวได้ว่า “คำสอนนี้ไม่ใช่เป็นของข้าพเจ้า”!

พระคริสตเจ้าพระอาจารย์

7. คำสอนนี้มิใช่เป็นเพียงประมวลข้อความจริงที่เป็นนามธรรม แต่เป็นการถ่ายทอดรหัสธรรมที่มีชีวิตของพระเจ้าผู้ที่สอนคำสอนนี้ในพระวรสารมีความยิ่งใหญ่กว่าอาจารย์ทุกคนในอิสราเอลมากนัก และตัวคำสอนของพระองค์ก็ประเสริฐกว่าอย่างหาที่เปรียบมิได้ ทั้งนี้เพราะสัมพันธ์ภาพพิเศษระหว่างสิ่งที่พระองค์ทรงสอน สิ่งที่ทรงกระทำ และสิ่งพระองค์ทรงเป็น พระวรสารได้กล่าวถึงโอกาสต่างๆ ที่พระเยซูคริสต์ทรง “สอน” ไว้อย่างชัดเจนว่า “พระเยซูคริสต์ทรงเริ่มการกระทำและการสอน” (กจ.1:1)

นักบุญลูกาเริ่มหนังสือกิจการอัครสาวกด้วยถ้อยคำ 2 คำนี้ เพื่อจะให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องและความแตกต่างของลักษณะทั้งสองนี้ในภารกิจพระคริสตเจ้าในเวลาเดียวกัน

พระเยซูคริสต์ทรงสอน และได้ทรงยืนยันถึงพระองค์เองว่า “ทุกวัน เรานั่งสอนอยู่ในพระวิหาร” (มธ.26:55 และเทียบ ยน.18:20) ซึ่งทำให้เห็นว่า ผู้นิพนธ์พระวรสารรู้สึกทึ่งและพิศวง ที่เห็นพระเยซูคริสต์ทรงสอนในทุกแห่งและทุกเวลาด้วยกิริยาและอำนาจที่ไม่มีใครเคยเห็นมาก่อน “ฝูงชนมุงล้อมพระองค์ และพระองค์ก็ทรงสั่งสอนพวกเขาเช่นเคย” (มก.10:1) “และพวกเขาจะพากันประหลาดใจในคำสอนของพระองค์เพราะพระองค์ทรงสอนอย่างผู้ทรงอำนาจ” (มก.1:22 เทียบ มธ.5:2,11:1,13:54,22:16 มก.2:13, 4:1,6 ลก.5:3, 17 ยน.7:14,8:2 ฯลฯ) แต่สิ่งเหล่านี้พวกศัตรูของพระองค์ถือโอกาสใช้เป็นหลักฐานฟ้องร้องพระองค์เพื่อลงโทษดั่งว่า “เขาอุบายประชาชนโดยการสอนไปทั่วแคว้นยูเดีย จากกาลิลีมาถึงที่นี่” (ลก.23:5)

“พระอาจารย์” พระองค์เดียว

8. ผู้ที่สามารถสอนเช่นนี้ได้จึงนับได้ว่าเป็นผู้ที่คู่ควรกับนามว่า “พระอาจารย์” ตั้งแต่หน้าแรกจนถึงหน้าสุดท้ายของหนังสือพันธสัญญาใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพระวรสารพระองค์ทรงได้รับสมญานามว่า “พระอาจารย์” ไม่รู้กี่ครั้งก็เห็น แน่นนอนว่า พวกอัครสาวก พวกสานุศิษย์และประชาชนที่มาฟังพระองค์ต่างก็เรียกพระองค์ว่าพระอาจารย์ด้วยความพิศวง ความไว้วางใจและความนิยมชมชอบ (พบได้หลายแห่ง เทียบ มธ.8:19 มก.4:38, 10:35, 13:1 ยน. 11:28) แม้แต่พวกฟาริสี พวกสะดูสี นักกฎหมาย และชาวยิวโดยทั่วไป ก็ยังเรียกพระองค์ด้วยนามนี้ เช่น “พระอาจารย์ พวกเราใคร่จะเห็นหมายสำคัญจากท่านจะต้องทำอะไรเพื่อจะได้ชีวิตนิรันดร” (ลก.10:25 เทียบ มธ. 22:16) แต่ที่สำคัญที่สุดก็คือพระเยซูคริสต์ก็ทรงเรียกพระองค์เองว่า “อาจารย์” ด้วยในโอกาสที่สำคัญ เช่น “ท่านเรียกเราว่า พระอาจารย์และพระเป็นเจ้า ถูกต้องแล้ว เราเป็นเช่นนั้นจริง” (ยน.13:13-14, เทียบ มธ. 10:25,26:28 และข้อความอื่นๆ ที่ตรงกัน) และพระองค์ได้ทรงประกาศเอกลักษณ์แห่งการเป็นอาจารย์ของพระองค์ว่า “พวกท่านมีอาจารย์แต่ผู้เดียว” (มธ. 23:8) คือพระคริสต์ ดังนั้นเราจึงเห็นได้ว่า ตลอดเวลาสองพันปีที่ผ่านมาประชาชนทุกชั้น ทุกเผ่าพันธุ์ และทุกชาติ ต่างขนานนามพระองค์ในทุกภาษาพูดด้วยความเคารพสักการะเช่นเดียวกันกับนิโคเดมัสที่กล่าวไว้ว่า “เรารู้ว่าพระองค์เป็นอาจารย์ที่พระเจ้าทรงส่งมา (ยน. 3:2)

ภาพของพระเยซูคริสต์ในฐานะพระอาจารย์นี้จึงสง่างาม ให้ความรู้สึกเคย ก่อให้เกิดความประทับใจและยังให้ความมั่นใจพร้อมกันไปอีกด้วย ภาพของพระอาจารย์ผู้ทรงเสน่ห์นี้มาจากปลายปากกาของผู้นิพนธ์พระวรสาร และงานจิตรกรรมฝาผนัง ตั้งแต่สมัยของคริสตชนยุคแรกๆ ข้าพเจ้ามีความยินดีมากที่ได้เฝ้าถึงสิ่งนี้ในโอกาสเริ่มต้นแห่งการพิจารณาเรื่องการสอนคำสอนในโลกสมัยใหม่

การสอนคำสอนโดยอาศัยแบบอย่างจากชีวิตของพระองค์ทั้งหมด

9. ข้าพเจ้าไม่เคยลืมว่า ความสง่างามของพระเยซูคริสต์ผู้ทรงเป็นอาจารย์และความหนักแน่นและความโน้มท้ววจิตใจของคำสอนของพระองค์ มิได้ปรากฏอยู่เฉพาะในพระวาจาในนิทานเปรียบเทียบหรือในคำพิสูจนยืนยันของพระองค์เท่านั้นแต่ยังปรากฏในชีวิตและความเป็นอยู่ของพระองค์ซึ่งไม่สามารถแยกออกจากกันได้เลย ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า พระชนม์ชีพทั้งหมดของพระคริสตเจ้าเป็นคำสอนที่ต่อเนื่องกันโดยตลอดไม่ว่าจะเป็นการเงียบ การทำอัศจรรย์อิริยาบถต่างๆ การภาวนา ความรักต่อประชาชน ความเมตตาพิเศษต่อเด็กๆ และคนยากจนการน้อมรับการถวายพระองค์เป็นบูชาบนไม้กางเขนเพื่อไถ่โลก และการกลับคืนพระชนม์ ล้วนเป็นการยืนยันพระวาจาและทำให้แผนการไขแสดงสำเร็จไป ดังนั้น สำหรับคริสตชนภาพพระองค์ผู้ทรงถูกตรึงกางเขนจึงสูงส่ง และรู้จักแพร่หลายว่าพระองค์คือพระคริสตเจ้าผู้ทรงเป็นอาจารย์

การพิจารณาเช่นนี้ สอดคล้องกับธรรมเนียมของพระศาสนจักรและช่วยสนับสนุนความเลื่อมใสศรัทธาต่อองค์พระคริสตเจ้า พระอาจารย์ผู้ทรงไขแสดงความจริงของพระเจ้าแก่มนุษย์เองพระอาจารย์ผู้ทรงช่วยให้รอด ทรงบัลลาคักดีศีลที ทรงนำทาง ทรงพระชนม์ ตรัส ทรงกระตุ้น ทรงเร้าใจ ทรงตักเตือน แก้ไข ทรงตัดสิน ทรงให้อภัย และทรงก้าวไปกับเราวันแล้ววันเล่าบนเส้นทางแห่งประวัติศาสตร์ พระอาจารย์ผู้เสด็จมาและจะเสด็จมาอีกด้วยพระสิริรุ่งโรจน์

บรรดาครูคำสอนจะพบความสว่างและพลังกำลังในการฟื้นฟูการสอนคำสอนอย่างแท้จริงและสมความปรารถนาได้ก็เฉพาะเมื่อพวกเขาได้เข้าเป็นหนึ่งในเดียวกับพระองค์อย่างแท้จริงเท่านั้น

บทที่ 2

ประสบการณ์อันยาวนานของพระศาสนจักร

ภารกิจของบรรดาอัครสาวก

10. ภาพของพระคริสตเจ้า ผู้ทรงเป็นอาจารย์ได้ถูกจารึกลงในจิตใจของบรรดาอัครสาวกทั้ง 12 และสาวกรุ่นแรกๆ พระดำรัสที่ว่า “จงออกไปเทศน์ให้นานาชาติมาเป็นศิษย์ของเรา” (มธ.28:19) ได้กลายมาเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตของพวกเขาทั้งหมด นักบุญยอห์นได้ยืนยันสิ่งนี้ในพระวรสารของท่าน เมื่อกล่าวถึงพระวาจาของพระเยซูคริสต์ที่ว่า “เราไม่เรียกท่านเป็นคนใช้อีกต่อไป เพราะคนใช้ไม่รู้แผนการของนาย แต่เราจะเรียกท่านเป็นเพื่อน เพราะทุกอย่างที่เราได้ยินมาจากพระบิดา เราก็บอกพวกท่านจนหมดสิ้น” (ยน. 15:15) ไม่ใช่พวกเขาเป็นคนเลือกติดตามพระเยซูคริสต์ แต่เป็นพระองค์ที่ทรงเลือกพวกเขาให้มาอยู่กับพระองค์และทรงแต่งตั้งพวกเขาตั้งแต่ก่อนที่จะทรงรับทรมาน เพื่อให้พวกเขาออกไปประกอบกิจการให้เกิดผล และให้ผลนั้นคงอยู่ตลอดไป (เทียบ ยน.15:16) เพราะเหตุนี้เองเมื่อพระองค์ทรงกลับคืนพระชนม์ จึงทรงมอบหมายภารกิจให้แก่บรรดาอัครสาวก ให้ออกไปเทศน์ให้นานาชาติมาเป็นศิษย์ของพระองค์

หนังสือกิจการอัครสาวกเป็นหลักฐานยืนยันว่า พวกอัครสาวกได้ซื่อสัตย์ต่อกระแสเรียกและภารกิจที่ตนได้รับ สมาชิกของคริสตชุมชนยุคแรกก็เลื่อมใสในคำสั่งสอนของบรรดาอัครสาวกและติดตามมาเป็นศิษย์ มีส่วนร่วมในพิธีบัพติศมาและสวดภาวนาร่วมกัน (กจ. 2:42) ไม่ต้องสงสัยเลยว่า ภาพของพระศาสนจักรที่เพิ่งเกิดใหม่ได้รับการเลี้ยงดูจากพระวาจาของพระเจ้าโดยผ่านการสอนของบรรดาอัครสาวก พวกเขาได้เฉลิมฉลองพระวาจานั้นในพิธีบูชาขอบพระคุณ (มิสซา) และ (พวกเขา) แสดงตนเป็นพยานถึงพระวาจาแก่ชาวโลกโดยเครื่องหมายแห่งความรัก

เมื่อศัตรูพากันต่อต้านการเทศน์ของบรรดาอัครสาวกเพราะ “พวกเขารำคาญที่บรรดาอัครสาวกสั่งสอนประชาชน” (กจ.4:2) พวกนั้นออกคำสั่งมิให้สั่งสอนในพระนามของพระเยซูคริสต์อีกต่อไป (เทียบ กจ. 4:18, 5:28) แต่เราก็ทราบดีว่าบรรดาอัครสาวกถือว่าต้องเชื่อฟังพระเจ้ามากกว่ามนุษย์ในเรื่องนี้ (เทียบ กจ.4:19)

การสอนคำสอนในสมัยอัครสาวก

11. พวกอัครสาวกมิได้ชักเข้าในอันที่จะถ่ายทอดภารกิจของพวกเขาแก่คนอื่น ๆ ต่อไปด้วย (เทียบ กจ. 1:25) พวกเขาได้มอบหมายหน้าที่สั่งสอนให้แก่ผู้สืบตำแหน่ง และยังมีมอบหมายหน้าที่เดียวกันนี้ให้แก่สังฆานุกรตั้งแต่วาระแรกที่ได้จัดตั้งขึ้นมาด้วย สเตเฟนผู้เปี่ยมด้วยพระพรหรรษาและพลัง ได้ออกสั่งสอนอย่างมีหยุดยั้งโดยอาศัยพระปรีชาญาณของพระจิต ผู้ทรงกระตุนอยู่ภายใน (เทียบ กจ. 6:8) บรรดาอัครสาวกก็ชักนำคนเป็นจำนวนมากให้เข้ามาร่วมงานสั่งสอน (เทียบ กจ.15:35) แม้กระทั่งคริสตชนธรรมดาที่ต้องแยกย้ายกระจัดกระจายไปเพราะการเบียดเบียนก็พากันประกาศสั่งสอนด้วย (กจ. 8:4) นักบุญเปาโลเป็นผู้ประกาศที่เด่นที่สุดตลอดเส้นทางจากเมืองอันติโอกถึงกรุงโรม ซึ่งหนังสือกิจการอัครสาวก ได้ให้ภาพสุดท้ายเกี่ยวกับท่านด้วยถ้อยคำว่า “ท่านได้สั่งสอนถึงพระเยซูคริสต์อย่างเปิดเผย” (กจ. 28:31) จดหมายมากมายที่ท่านเขียนช่วยสนับสนุน และทำให้เข้าใจคำสอนของท่านได้ลึกซึ้งมากขึ้น นอกจากนี้ จดหมายของนักบุญเปโตร ยอห์น ยากอบ และยูดา ก็เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนถึงการสอนคำสอนในยุคของอัครสาวก

พระวรสารก่อนที่จะได้รับการบันทึกลงเป็นลายลักษณ์อักษร ก็เป็นการสั่งสอนด้วยวาจาที่สืบต่อกันมาในหมู่คริสตชนและแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างของการสอนคำสอนที่ชัดเจนในบางระดับพระวรสารนักบุญมัทธิวได้รับการขนานนามอย่างเหมาะสมว่าเป็นพระวรสารสำหรับผู้เป็นครูสอนคำสอน และพระวรสารนักบุญมาระโกก็ได้รับการขนานนามว่าเป็นพระวรสารสำหรับผู้เตรียมตัวรับศีลล้างบาป

บรรดาปิศาจจารย์ของพระศาสนจักร

12. ภารกิจสั่งสอนซึ่งตกเป็นหน้าที่ของบรรดาอัครสาวกและผู้ร่วมงานในยุคแรกนั้นได้รับการสืบทอดต่อมาโดยพระศาสนจักร ซึ่งเป็นศิษย์ของพระคริสตเจ้า ที่เติบโตทั้งกลางวันและกลางคืนจนได้รับสมญานามว่า “มารดาและอาจารย์” นับตั้งแต่พระสันตะปาปาเคลเมนต์แห่งกรุงโรมจนถึงอริจิน ซึ่งเป็ในยุคของอัครสาวก ที่มีกิจการงานเฟื่องฟูมากต่อจากนั้นยังมีบรรดาพระสังฆราชและผู้นำทางศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 3 และ 4 ซึ่งได้มีบทบาทสำคัญในการสอนและนิพนธ์งานคำสอนต่างๆ ในสมัยนักบุญซีริลแห่งกรุงเยรูซาเล็ม นักบุญยอห์น คริสซอสโตม นักบุญอัมโบรสิ และนักบุญ

ออกุสติน ก็เป็นสมัยที่มีผลงานเฟื่องฟูจากปลายปากกาของบิดาจารย์เป็นจำนวนมาก และยังเป็นแบบอย่างให้แก่เรามาจนทุกวันนี้

เราไม่อาจจะสาธยายถึงการสอนคำสอน ซึ่งเป็นพลังผลักดันให้พระศาสนจักรแผ่ขยายออกไป ในช่วงต่างๆ ของประวัติศาสตร์ ในทวีปยุโรป ในทุกสภาพสังคมและวัฒนธรรมได้แม้ว่าจะพยายามกล่าวอย่างย่อก็ตาม แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าสิ่งต่างๆ ดังกล่าวมิได้มีอุปสรรค แม้กระนั้นก็ดี พระวาจาของพระเจ้าก็ประสบความสำเร็จตลอดมาในประวัติศาสตร์ ดังที่นักบุญเปาโลได้กล่าวไว้ว่า “พระวาจาของพระเจ้าก็อังกังวานประดุจลมพัด และทรงชัยตลอดกาล” (เทียบ 2 ธส. 3:1)

สภาสังคายนาและงานธรรมทูต

13. ภารกิจสั่งสอนได้รับการเสริมพลังใหม่ ที่สดชื่นอยู่เสมอจากสภาสังคายนาต่างๆ ในจำนวนนี้มีสภาสังคายนาที่เมืองเตรนต์ เป็นครั้งที่เด่นที่สุด เพราะการสังคายนาครั้งนี้ให้ความสำคัญแก่การสอนคำสอนเป็นอันดับแรกในธรรมนูญและในแถลงการณ์ต่างๆ คำสอนโรมันซึ่งเกิดขึ้นและรู้จักกันมากก็จากสภาสังคายนา และนับได้ว่าเป็นผลงานชิ้นเอก ที่สรุปคำสอนของคริสตศาสนาและเทววิทยาที่ใช้สำหรับพระสงฆ์ องค์การสำคัญต่างๆ ด้านการสอนคำสอนในพระศาสนจักรก็เริ่มก่อตัวขึ้นมา และปลุกเร้าบรรดานักบวชให้มา มีบทบาทในการสอนคำสอน นอกจากนี้ ยังมีผลงานของนักเทววิทยาที่เจริญชีวิตอย่างศักดิ์สิทธิ์ เช่น นักบุญชาลส์ บอโรเมโอ นักบุญโรเบิร์ต เบลลาร์มิน นักบุญเปโตร คามีเซียส ซึ่งได้เผยแพร่หนังสือคำสอนที่เป็นแบบแผนสำหรับยุคนั้น ขอให้สภาสังคายนาวาติกันครั้งที่ 2 กระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้น และมีผลงานเช่นเดียวกันในสมัยของเราด้วย

การสอนคำสอนผูกพันกับชีวิตของพระศาสนจักรอย่างใกล้ชิด จนถึงขั้นที่ว่า พระศาสนจักรมิใช่เพียงอาศัยการสอนคำสอนเพื่อขยายตัวเองในด้านอาณาเขตและเพิ่มจำนวนสมาชิกเท่านั้น แต่เพื่อความเจริญภายในของพระศาสนจักร และเพื่อความสามารถที่จะสนองตอบแผนการของพระเจ้าได้ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสมควรที่จะชี้ให้เห็นบทเรียนบางอย่างจากประสบการณ์ในประวัติศาสตร์ของพระศาสนจักร ดังที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมา

การสอนคำสอนเป็นสิทธิและหน้าที่ของพระศาสนจักร

14. เป็นสิ่งที่ปรากฏชัดเจนว่า พระศาสนจักรยึดถือการสอนคำสอนว่าเป็นหน้าที่ศักดิ์สิทธิ์และเป็นสิทธิที่ไม่มีใครอาจช่วงชิงเอาได้ ในด้านหนึ่งก็เพราะว่า เป็นหน้าที่ที่มาจากบัญชาของพระเจ้า ซึ่งมอบหมายให้กับทุกคนในพันธสัญญาใหม่ที่ได้รับความเรียกให้มาร่วมงานอภิบาลในฐานะแห่งนายชุมพาบาล และในอีกด้านหนึ่ง ถ้าพิจารณาตามหลักเทววิทยา เราก็สามารถกล่าวถึงสิทธิว่าทุกคนที่ได้รับศีลล้างบาปแล้ว มีสิทธิอันเนื่องมาจากศีลล้างบาป ทำให้ต้องได้รับการอบรมสั่งสอนให้เข้าสู่ชีวิตคริสตชนอย่างเต็มเปี่ยม และถ้าพิจารณาในแง่สิทธิมนุษยชน มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะแสวงหาความจริงทางศาสนา และถือศาสนาที่ตนเชื่อได้โดยเสรี นั่นก็คือ โดยปราศจากการบีบบังคับไม่ว่าจากปัจเจก สังคม หรืออำนาจใดๆของมนุษย์ทั้งสิ้นอาจกล่าวได้ว่า ในเรื่องของศาสนานี้ ไม่มีใครจะถูกบีบบังคับให้กระทำการใดๆ ที่ขัดกับมโนธรรมของตนเอง หรือจะถูกกีดกันขัดขวางมิให้ปฏิบัติตามมโนธรรมนั้น (สภาสังคายนาสากลวาติกันครั้งที่ 2 เรื่องเสรีภาพในการถือศาสนา ASS (1996), 930)

ดังนั้น การสอนคำสอนควรจะดำเนินไปภายใต้สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยทั้งในด้านเวลาและสถานที่ ควรจะอาศัยสื่อมวลชนและเครื่องมือที่เหมาะสมอื่นๆ ให้เข้าถึงทุกคนไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ผู้เรียน หรือผู้สอนก็ตาม ปัจจุบันนี้ สิทธิประการนี้กำลังเป็นที่ยอมรับกันมากขึ้นเรื่อยๆ อย่างน้อยก็ในหลักการใหญ่ๆ ดังที่ปรากฏในการแถลงการณ์และข้อตกลงของนานาชาติ แม้ว่าจะยังคงมีขอบเขตจำกัดบางอย่างอยู่แต่ก็สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความปรารถนาในหัวใจของคนเป็นจำนวนมากในทุกวันนี้ (ปฏิญญาวาติกันว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ วันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ.1948 ข้อที่ 18 สัญญาระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิในเรื่องประชาคมและการเมือง วันที่ 16 ธันวาคม ค.ศ.1966 ข้อที่ 4 และสรุปผลการประชุมเกี่ยวกับความปลอดภัยและความร่วมมือในยุโรป ข้อที่ 7) แต่สิทธินี้ยังถูกล่วงละเมิดในบางรัฐจนถึงขั้นที่ว่า การเรียนและการสอนถือเป็นสิ่งต้องห้ามและมีโทษ ข้าพเจ้าและพระสังฆราชในที่ประชุมนี้ขอคัดค้านอย่างรุนแรง ต่อการล่วงละเมิดสิทธิดังกล่าว และในเวลาเดียวกัน ข้าพเจ้าขอวิงวอนให้ผู้มีอำนาจยุติการกระทำที่ขัดต่อเสรีภาพโดยทั่วไปของมนุษย์เสียโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำที่ขัดต่อเสรีภาพทางศาสนา

การสอนคำสอนเป็นหน้าที่อันดับแรก

15. บทเรียนที่ 2 เกี่ยวกับความสำคัญของการสอนคำสอนในงานอภิบาลของพระศาสนจักร พระศาสนจักรไม่ว่าในระดับท้องถิ่นหรือระดับสากล ถ้าถือว่าการสอนคำสอนเป็นงานเอกเหนืองานอื่นๆ และทำให้มีผลสะกดตามมามากกว่าผลในด้านอื่นๆแล้ว พระศาสนจักรก็จะยิ่งเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่ชีวิตภายใน ในฐานะของชุมชนของผู้ที่มีความเชื่อ และส่งผลไปถึงกิจกรรมภายนอกคือ การเผยแผ่พระธรรมของพระศาสนจักร ศตวรรษที่ 20 กำลังจะผ่านพ้นไปแล้ว พระศาสนจักรได้รับมอบหมายจากพระเจ้าและจากเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งก็เป็นเสียงเรียกร้องจากพระเจ้านั่นเอง พระศาสนจักรหันมาสนใจและฟื้นฟูการสอนคำสอนเสียใหม่ให้เป็นจุดเด่นเหนือภารกิจทั้งปวงพระศาสนจักรต้องทุ่มเททรัพยากรที่ดีที่สุดทั้งในด้านบุคลากรและพลังงานให้แก่การสอนคำสอนโดยไม่สงวนกำลัง ความอุทิศหรือแม้แต่วัตถุปัจจัยในการสอนคำสอน ทั้งนี้เพื่อจัดวางระบบให้ดีขึ้นและจะได้อบรมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถได้ ที่ข้าพเจ้ากล่าวมานี้ มิใช่การคิดคำนวณตามแบบมนุษย์แต่เป็นไปตามจิตตารมณ์แห่งความเชื่อนี้ มีการอ้างอิงถึงความซื่อสัตย์ของพระเจ้าผู้ไม่ทรงเคยละเลยความต้องการของเรา

ความรับผิดชอบร่วมกัน แต่แตกต่างกัน

16. บทเรียนที่ 3 เกี่ยวกับข้อที่ว่า การสอนคำสอนเป็นงานอันหนึ่งและจะต้องเป็นต่อไปในอนาคตซึ่งพระศาสนจักรต้องสำนึกและปรารถนาที่จะเป็นผู้รับผิดชอบ แต่บรรดาสมาชิกของพระศาสนจักรมีความรับผิดชอบแตกต่างกันออกไปตามภารกิจของแต่ละคน กล่าวโดยตำแหน่งแล้วบรรดาผู้อภิบาลจะมีความรับผิดชอบสูงสุดในระดับงานต่างๆ ในอันที่จะส่งเสริมชี้แนวทาง และประสานงานการสอนคำสอน สมเด็จพระสันตะปาปา ทรงมีความสำนึกอย่างชัดเจน ถึงความรับผิดชอบอย่างสำคัญในงานนี้ด้วยเหตุผลที่ทรงห่วงใยงานอภิบาลแต่เหนือเหตุผลอื่นใดทรงพิจารณาว่า การสอนคำสอนเป็นต้นกำเนิดของความยินดีและความหวัง บรรดาพระสงฆ์และนักพรตต่างๆ ก็ใช้การสอนคำสอนเป็นเวทีโดดเด่นในการเผยแผ่พระธรรมในขณะที่พ่อแม่ก็มีความรับผิดชอบที่เป็นเอกลักษณ์ของตนบรรดาครูคำสอนและบริกรต่างๆ ของพระศาสนจักรครูคำสอนรวมทั้งผู้รับผิดชอบในด้านสื่อมวลชนทุกคนและแต่ละคนต่างก็มีความรับผิดชอบในระดับของตนที่ชัดเจน ในการอบรมมโนธรรมของผู้มีความเชื่อ ซึ่งเป็นงานที่สำคัญสำหรับชีวิตของพระศาสนจักรและสะท้อนผลไปสู่ชีวิตของสังคมเองอีกด้วย ผลดีที่สุดประการหนึ่ง

ที่ได้รับจากสมาชิกสภาพระสังฆราชครั้งนี้ อันสืบเนื่องมาจากการพิจารณาเฉพาะการสอนคำสอนเพียงประการเดียวก็คือ การปลูกเร้าให้พระศาสนจักรทั้งหมดรวมถึงแผนกงานต่างๆ ให้เกิดความสำนึกที่เร้าร้อนและจริงจังในความรับผิดชอบ ซึ่งมีความแตกต่างกันก็เป็นการร่วมมือกันด้วย

การฟื้นฟูที่ถูกต้องและสม่ำเสมอ

17.ที่สุด การสอนคำสอนจำเป็นจะต้องได้รับการฟื้นฟูอยู่เสมอโดยขยายขอบเขตแห่งความนึกคิดให้กว้างขวางออกไป ตรวจสอบวิธีการที่ใช้อยู่ แสวงหาภาษาที่เหมาะสมมาใช้ และนำอุปกรณ์เครื่องใช้ใหม่ๆ มาช่วยถ่ายทอดข่าวดีนี้ การฟื้นฟูมิได้มีผลที่ดีเท่ากันทุกครั้ง บรรดาพระสังฆราชที่มาร่วมประชุมต่างตระหนักดีว่า ทุกวันนี้ การสอนคำสอนมิเพียงแต่การก้าวรุดหน้าไปอย่างมีชีวิตชีวา และมีการริเริ่มที่น่าพอใจเท่านั้น ในขณะเดียวกัน ก็ยอมรับถึงข้อจำกัดหรือกระทั่ง “ข้อบกพร่อง” ที่เกิดขึ้นเช่นกัน (สรุปผลการประชุมสมาชิกสภาสังฆราช ข้อที่ 1 หน้า 3-4) ข้อจำกัดนี้อาจพิจารณาว่ารุนแรงเมื่อมาคุกคามต่อความบริบูรณ์และความถูกต้องของเนื้อหา ในสารถึงประชากรของพระเจ้า มีคำกล่าวที่ว่า “ความจำเจซ้ำซากโดยที่ไม่ยอมรับความเปลี่ยนแปลงใดๆ เลยและการเปลี่ยนแปลงแบบที่พร้อมจะเสี่ยงภัยอยู่เสมอ นั้น ล้วนเป็นอันตรายต่อการสอนคำสอนพอๆ กัน” (สรุปผลการประชุมสมาชิกสภาพระสังฆราช ข้อที่ 6 หน้า 7-8) ความจำเจซ้ำซากนำไปสู่ความน่าเบื่อหน่าย น่าเอือมระอา และเป็นอัมพาตในที่สุด ความเปลี่ยนแปลงแบบเสี่ยงภัยก็นำความสับสนไปสู่ตัวของผู้เรียนคำสอน และในตัวพ่อแม่ในกรณีของผู้เรียนนั้นเป็นเด็ก นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดการออกนอกกลุ่มนอกลู่นอกทาง และการแตกแยกซึ่งจะทำลายเอกภาพ พระศาสนจักรจำเป็นต้องให้ข้อพิสูจน์ถึงความปรีชาฉลาด ความวิริยะ อุตสาหะ ตลอดจนกลุ่มทางใหม่ๆ เกี่ยวกับการสอนคำสอน และนำมาใช้ในสมัยปัจจุบันเหมือนกับที่ได้เคยกระทำมาแล้วในอดีต

บทที่ 3

การสอนคำสอนในงานอภิบาลและในงานธรรมทูต ของพระศาสนจักร

การสอนคำสอนเป็นงานขั้นหนึ่งของการประกาศพระวรสาร

18. การสอนคำสอนไม่อาจแยกตัวออกไปต่างหากจากงานอภิบาลและงานธรรมทูตของพระศาสนจักรได้ แต่ถึงกระนั้นก็ดี การสอนคำสอนก็มีลักษณะเฉพาะซึ่งที่ประชุมสมัชชาพระสังฆราชทั่วโลกครั้งที่ 4 ได้พยายามเสาะแสวงหาทั้งในขั้นตอนการเตรียมงานและตลอดสมัยการประชุม ปัญหาอันยังเป็นที่น่าสนใจของผู้เฝ้าดูทั้งภายในและภายนอกพระศาสนจักรอีกด้วย

ในที่นี้ จะยังไม่พยายามให้คำนิยามที่ชี้เฉพาะของการสอนคำสอนว่าคืออะไร เพราะว่าได้มีการกล่าวไว้พอเพียงแล้วในหนังสือ **คู่มือแนะแนวการสอนคำสอนทั่วไป** สิ่งนี้เป็นหน้าที่ของผู้เชี่ยวชาญที่จะให้บรรดาอธิบายเกี่ยวกับความคิดและหัวข้อต่างๆ ของการสอนคำสอน

เพื่อมิให้เกิดข้อสงสัยลังเลใจในทางปฏิบัติ ข้าพเจ้าจะขอกล่าวถึงปัญหานี้เฉพาะจุดที่สำคัญๆ ที่จำเป็นสำหรับการเข้าใจการสอนคำสอนอย่างถ่องแท้ (ซึ่งที่จริงแล้ว ทั้งหมดนี้ก็มีอย่างพร้อมมูลในเอกสารของพระศาสนจักร) และถ้าหากปราศจากสิ่งเหล่านี้ไปเสียแล้วก็อาจเป็นการเสี่ยงต่อการพลาดที่จะเข้าใจความหมายอันเต็มเปี่ยมและความสำคัญของการสอนคำสอนได้

กล่าวโดยรวมทั้งหมด การสอนคำสอนก็คือ การอบรมเด็กๆ เยาวชนและผู้ใหญ่ให้เติบโตในความเชื่อ โดยการถ่ายทอดคำสอนสำหรับคริสตชนตามลำดับและทำอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตในความเชื่อจนถึงขั้นสมบูรณ์ ดังนั้นการสอนคำสอนแม้จะมีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนกับงานอื่นๆ แต่ก็อาศัยงานอภิบาลบางอย่างของพระศาสนจักร ซึ่งมีบางส่วนเป็นการสอนคำสอนเหมือนกัน คือ เป็นการเตรียมคำสอน หรือเก็บเกี่ยวผลจากการสอนคำสอน องค์ประกอบต่างๆ เหล่านี้ได้แก่ การประกาศพระวรสารขั้นแรกหรืองานธรรมทูตที่เทศน์ไว้สร้างศรัทธาวิชาพิธีฐานพิธีกรรมหรือการตรวจสอบเหตุผลของความเชื่อ ประสบการณ์ชีวิตคริสตชน ศีลศักดิ์สิทธิ์ การร่วมส่วนในการไพบูลย์ของคริสตชนและการเป็นพยานด้วยงานธรรมทูต

โปรดเข้าใจเสียก่อนว่า ไม่มีการแบ่งแยกหรือขัดแย้งกัน ระหว่างการสอนคำสอนและการประกาศพระวรสาร แต่ทั้งสองสิ่งนี้ก็มิใช่จะ เหมือนกันไปเสียทั้งหมดจนแยกแยะไม่ออก แต่ละสิ่งก็มีความเกี่ยวข้องและสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อทำให้อีกสิ่งหนึ่งสมบูรณ์

ในพระดำรัสเดือนเรื่อง “การประกาศพระวรสารในโลกปัจจุบัน” ซึ่งออกเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม ค.ศ. 1975 ได้กล่าวเน้นไว้ว่า การประกาศพระวรสารซึ่งมีจุดหมายเพื่อนำชาวดีไปถึงทุกดวงของมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์เจริญชีวิตอยู่บนพื้นฐานของชาวดีนั้น เป็นสิ่งที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งยังซับซ้อนและมีชีวิตชีวา ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ซึ่งแต่ละส่วนล้วนสำคัญและแตกต่างกัน แต่ทุกส่วนจะต้องคงอยู่ด้วยกันไปเสมอ (EN.17-24, ASS 68, [1976], 17-22) การสอนคำสอนก็เป็นหนึ่งในส่วนเหล่านี้แหละ และเป็นส่วนที่เด่นมากเสียด้วยในกระบวนการทั้งหมดของการประกาศพระวรสาร

การสอนคำสอนกับการประกาศพระวรสารขั้นแรก

19. ลักษณะเฉพาะของการสอนคำสอนซึ่งแตกต่างจากการประกาศพระวรสารขั้นแรกสำหรับผู้เริ่มกลับใจ มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ เพื่อทำให้ความเชื่อเติบโตจนถึงขั้นสมบูรณ์ และเพื่ออบรมให้เป็นสาวกที่แท้จริงของพระคริสต์โดยอาศัยความรู้ที่ลึกซึ้ง และเป็นระบบในเรื่องของพระเยซูคริสต์และคำสอนของพระองค์

แต่การสอนคำสอนในทางปฏิบัติ ขั้นตอนที่จะเป็นเหล่านี้ ต้องปรับให้เข้ากับข้อเท็จจริงที่ว่า มีหลายครั้งที่ขาดการประกาศพระวรสารขั้นแรก มีเด็ก ๆ จำนวนมากได้รับศีลล้างบาปเมื่อยังเล็กอยู่ และมาเข้ารับการอบรมคำสอน โดยที่ยังไม่ได้รับการปลูกฝังให้มีความเชื่อมาก่อนหรือยังไม่มีความสัมพันธ์ที่ชัดเจนกับพระเยซูคริสต์เลย พวกเขาโดยเฉพาะความโน้มเอียงที่จะเชื่อซึ่งเป็นผลที่เกิดจากศีลล้างบาปและการทำงานของพระจิตเจ้าเท่านั้น ยิ่งกว่านั้นยังเกิดความขัดแย้งมากมายจากอคติของบรรยากาศในครอบครัวที่มีได้เป็นคริสตชน หรือจากการที่ยึดถือวิทยาศาสตร์อันเนื่องมาจากการอบรมในสมัยนี้ นอกจากนั้นยังมีเด็ก ๆ ที่ยังไม่ได้รับศีลล้างบาปและพ่อแม่ของเขาจะยอมให้เรียนศาสนศาสตร์เฉพาะเมื่อพวกเขาโตแล้วเท่านั้น ในทางปฏิบัติ เด็ก ๆ เหล่านี้ต้องผ่านขั้นเตรียมเข้าสู่ชีวิตคริสตชนในการเรียนคำสอนโดยตรงนั่นเอง ยังมีวัยรุ่นและหนุ่มสาวเป็นอันมากที่ได้รับศีลล้างบาปแล้ว ได้เรียนคำสอนตามขั้นตอนและได้รับศีลศักดิ์สิทธิ์เรียบร้อยแล้ว แต่ยังไม่ได้อัดฉีดใจที่จะอุทิศตัวเพื่อพระเยซูคริสต์

แม้จะไม่ถึงกับอ้างเสรีภาพเพื่อละทิ้งการอบรมทางศาสนาเสียทีเดียว ที่สุดแม้กระทั่งผู้ใหญ่ก็ยังไม่วาง ตกอยู่ในอันตรายที่จะสงสัยหรือละทิ้งความเชื่อของตนเพราะผลจากสิ่งแวดล้อมที่ขัดต่อความเชื่อ ดังนั้น ก็หมายความว่า การสอนคำสอนจะต้องไม่หยุดอยู่เพียงการหล่อเลี้ยงและการสอนความเชื่อเท่านั้น เพราะสำหรับผู้ที่มีความเชื่อ การสอนคำสอนต้องปลูกเร้าความเชื่อ โดยอาศัยพระพรพรทานด้วยการ เปิดใจกว้าง ด้วยการกลับใจและด้วยการเตรียมที่จะยึดมั่นในองค์พระเยซูคริสต์อย่างแท้จริง การ ตระหนักถึงปัญหานี้จะช่วยในการกำหนดน้ำหนัภาษา และวิธีการของการสอนคำสอนในบางส่วนด้วย

จุดมุ่งหมายเฉพาะของการสอนคำสอน

20. กระนั้นก็ดี จุดมุ่งหมายเฉพาะของการสอนคำสอนก็คือ การพัฒนาความเชื่อที่เพิ่งเริ่มต้นโดย อาศัยความช่วยเหลือจากพระเจ้าให้มุ่งไปสู่ความไพบูลย์ และการหล่อเลี้ยงชีวิตคริสตชนของสัตบุรุษทั้ง ผู้เยาว์และผู้สูงอายุ ให้เจริญงอกงามขึ้นทุกวัน นั่นก็คือ การบันดาลให้เมล็ดพืชแห่งความเชื่อที่พระเจ้า ได้ทรงหว่านไว้ โดยการประกาศข่าวดีครั้งแรกและศีลล้างบาปนั้น ให้เจริญงอกงามขึ้นทั้งในด้านความรู้ และชีวิต

การสอนคำสอนจึงมุ่งให้เกิดความเข้าใจในรหัสธรรมของพระคริสตเจ้าโดยอาศัยแสงสว่างจาก พระวาจาของพระเจ้า จนถึงกับว่า ธรรมชาติมนุษย์ของแต่ละบุคคลเต็มเปี่ยมไปด้วยพระวาจา นั้น คริสตชนซึ่งได้รับการเปลี่ยนแปลงให้เป็นมนุษย์ใหม่ด้วยพระพรพรทาน ก็สมัคใจติดตามพระเยซูคริสต์ ไป และยิ่งที่ก็ยิ่งเรียนรู้มากขึ้นภายในพระศาสนจักร ที่จะคิดและตัดสินใจเหมือนกับพระองค์ ปฏิบัติ ตามพระบัญญัติของพระองค์ และหวังในสิ่งที่พระองค์ทรงเชิญชวนให้เราหวัง

หากจะพูดให้ชัดก็คือ ในขอบข่ายของกระบวนการประกาศพระวรสาร จุดมุ่งหมายของการสอนก็ คือ การสอนให้บรรลุดุศมิภาวะอย่างสมบูรณ์ อันได้แก่ช่วงเวลาหลังจากที่คริสตชนเชื่อในองค์พระเยซู คริสต์ว่า พระองค์ทรงเป็นพระเจ้าเพียงพระองค์เดียว และยึดมั่นอย่างสมบูรณ์ในพระองค์โดยการกลับ ใจอย่างแท้จริง เพื่อให้เขาเชื่อมั่นที่จะเรียนรู้ถึงพระองค์ ซึ่งเขาได้มอบกายถวายชีวิตให้แล้ว ให้เขาได้ เรียนรู้ถึงรหัสธรรมของพระองค์และพระอาณาจักรของพระเจ้าที่พระองค์ได้ทรงประกาศ รวมถึงเงื่อนไข และสัญญาที่มีปรากฏอยู่ในพระวรสาร กล่าวโดยสรุปก็คือ หนทางที่พระองค์ทรงกำหนดไว้สำหรับผู้ที่ ปวารณาจะติดตามพระองค์ไป

เป็นความจริงที่ว่า การเป็นคริสตชนก็คือการตอบรับพระเยซูคริสต์ แต่เราต้องจำไว้ว่า การตอบรับนั้นมีอยู่ 2 ระดับ คือ ระดับแรกอยู่ที่การน้อมรับพระวาจาของพระเจ้าและยึดถือไว้เป็นที่พักพิงตลอดไป แต่ก็ยังมีระดับที่ 2 ด้วยคือ ความพยายามที่จะรู้และเข้าใจความหมายของพระวาจานั้นให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ความจำเป็นของการจัดการสอนคำสอนอย่างเป็นระบบ

21. ในพระดำรัสเปิดการประชุมสมัชชาพระสังฆราชทั่วโลก ครั้งที่ 4 สมเด็จพระสันตะปาปา ปอลที่ 6 ทรงชื่นชมยินดีที่เห็นพระสังฆราชทุกคน มุ่งให้ความสนใจไปที่ความจำเป็นอย่างยิ่งของการมีการสอนคำสอนอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ก็เพราะว่า การศึกษาพระคริสตธรรมอย่างพินิจพิเคราะห์จะสามารถแยกให้เห็นได้ว่า การสอนคำสอนนั้นมีความแตกต่างเป็นอย่างมากจากวิธีการประกาศพระวาจาของพระเจ้าในรูปแบบอื่นๆ¹³

สืบเนื่องจากข้อยุ่งยากในทางปฏิบัติ เราจำเป็นต้องสังเกตลักษณะบางอย่างของการสอนคำสอนแบบนี้ไว้ให้ดีคือ

- จะต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบ มิใช่เป็นแบบแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่ต้องมีโครงการที่แน่นอน เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ชัดเจน

- จะต้องสอนสิ่งที่ เป็นหัวใจหรือเป็นหลัก อย่าพยายามไปสอนปัญหาที่ถกเถียงกันทุกปัญหาหรือเปลี่ยนการสอนไปเป็นการทำงานวิจัยด้านเทววิทยา หรือการให้บรรณาธิบายแบบวิชาการ

- จะต้องมีลักษณะครบถ้วนสมบูรณ์ อย่าหยุดอยู่เพียงแต่การประกาศข่าวดีอย่างที่กระทำในการปลุกเร้าความเชื่อขั้นแรกเท่านั้น

- จะต้องทำให้มีผลต่อชีวิตในทุกด้านและเปิดทางให้แก่การพัฒนาชีวิตคริสตชนทุกด้าน

ข้าพเจ้ามิได้ละเลยความสำคัญของโอกาสต่างๆ ในการสอนคำสอน ซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวบุคคล ครอบครัว สังคมและพระศาสนจักรด้วย โอกาสพิเศษต่างๆ เหล่านี้ ควรจะยึดถือและใช้ให้เป็นประโยชน์เสมอ ข้าพเจ้าจะย้อนมาพูดถึงเรื่องนี้อีกในบทที่ 6 ในที่นี้ ข้าพเจ้าขอเน้นถึงความจำเป็นของการมีการสอนคำสอนอย่างเป็นระบบ ก็เพราะว่า ในท้องที่หลายแห่งได้มีการละเลยหรือมองข้ามความสำคัญของมันไปเสีย

การสอนคำสอนกับประสบการณ์ชีวิต

22. เป็นสิ่งไร้ประโยชน์ที่จะเน้นว่า การปฏิบัติอยู่เหนือทฤษฎี คริสต์ศาสนาจำเป็นต้องมีทั้งสองอย่างความมั่นใจในความคิดที่ถูกต้องและความคิดอย่างรอบคอบจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติที่กล้าหาญและจริงจัง ความพยายามที่จะอบรมสัตบุรุษให้เจริญชีวิตเป็นศิษย์ของพระเยซูคริสต์ ในปัจจุบันนี้เรียกร้องและช่วยทำให้พบความลึกซึ้งของธรรมชาติของพระเยซูคริสต์ในประวัติศาสตร์แห่งความรอด

เป็นสิ่งไร้ประโยชน์เช่นเดียวกัน ที่จะเรียกร้องให้ล้มเลิกการศึกษา “สาร” ของพระเยซูคริสต์อย่างจริงจังและอย่างเป็นระเบียบ แล้วให้มามุ่งเน้นประสบการณ์ชีวิต เพราะว่าไม่มีใครบรรลุถึงความจริงทั้งหมดได้โดยอาศัยประสบการณ์ส่วนตัวเพียงอย่างเดียว หรือโดยปราศจากความเข้าใจอย่างเพียงพอถึงสารของพระเยซูคริสต์ซึ่งเป็น “หนทาง ความจริง และชีวิต” (ยน.14:6)

ไม่มีการขัดแย้งกันระหว่างการสอนที่เริ่มจากชีวิตจริง การสอนคำสอนตามธรรมชาติ การสอนคำสอนตามหลักธรรมและการสอนคำสอนอย่างเป็นระบบ¹⁴ การสอนคำสอนที่แท้จริงนั้นจะต้องวางลำดับอย่างเป็นระบบจนเข้าถึงการไขแสดงของพระเจ้าที่ประทานแก่มนุษย์โดยผ่านทางพระเยซูคริสต์ สิ่งจรรีอยู่ในความทรงจำของพระศาสนจักรและในพระคัมภีร์ ซึ่งถ่ายทอดจากยุคหนึ่งไปสู่อีกยุคหนึ่ง โดยการปฏิบัติในชีวิตซึ่งเรียกว่า **ธรรมประเพณี** การไขแสดงนั้นมิได้แยกออกจากชีวิตหรือเป็นส่วนเกินของชีวิตแต่เกี่ยวข้องกับความหมายสูงสุดของชีวิต และช่วยส่องทางให้แก่ชีวิตนั้นโดยทางพระวรสาร ซึ่งอาจจะกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจ หรือให้บททวนการใช้ชีวิต

ดังนั้น เราจึงสามารถขนานนามครูสอนคำสอน โดยเฉพาะพระสงฆ์ ด้วยถ้อยคำของสภาสังคายนาสากลวาติกันที่ 2 ว่า “ผู้อบรม (มนุษย์และชีวิตของเขา) ในความเชื่อ” (PO ข้อ 6 ,AAS 58,[1966],999)

การสอนคำสอนกับศีลศักดิ์สิทธิ์

23. การสอนคำสอนมีความเกี่ยวพันอย่างแน่นแฟ้นกับพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ เพราะอาศัยศีลศักดิ์สิทธิ์ โดยเฉพาะศีลมหาสนิท พระเยซูคริสต์ได้ทรงปฏิรูปมนุษย์ให้สำเร็จบริบูรณ์ไป

ในพระศาสนจักรยุคแรก การอบรมผู้กลับใจกับการเตรียมรับศีลล้างบาป และศีลมหาสนิทเป็นสิ่งเดียวกัน แม้ในประเทศที่ถือคริสต์ศาสนามานานแล้ว พระศาสนจักรจะได้เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติไปใน

เรื่องนี้ แต่การอบรมผู้กลับใจยังคงอยู่ มิได้ล้มเลิกไป ตรงกันข้ามกลับได้รับการฟื้นฟูให้ทันสมัย และในประเทศมิสซังก็นำไปปฏิบัติกันอย่างกว้างขวางด้วยไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใดก็ตาม การสอนคำสอนต้องควบคู่ไปกับศีลศักดิ์สิทธิ์เสมอ ในแง่หนึ่ง การสอนคำสอนเพื่อเตรียมรับศีลศักดิ์สิทธิ์นั้น เป็นจุดเด่นของคำสอน และการสอนคำสอนทุกรูปแบบจะต้องนำไปสู่ศีลศักดิ์สิทธิ์แห่งความเชื่อนี้ ในอีกแง่หนึ่ง การรับศีลศักดิ์สิทธิ์อย่างดีก็แฝงไว้ซึ่งการสอนคำสอนในตัวเองหรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ การเจริญชีวิตด้วยศีลศักดิ์สิทธิ์จะยิ่งที่ยิ่งชัดเจน และในไม่ช้า ก็จะเป็นจารีตที่ไร้ความหมาย ถ้าไม่มีคำสอนที่อธิบายให้รู้และเข้าใจความหมายของศีลศักดิ์สิทธิ์นั้น และในด้านกลับกัน การสอนคำสอนก็จะยิ่งที่ยิ่งกลายเป็นเพียงเรื่องประเทืองปัญญา ถ้าหากไม่มาเจริญชีวิตในศีลศักดิ์สิทธิ์

การสอนคำสอนกับกลุ่มคริสตชุมชน

24.ท้ายที่สุด การสอนคำสอนยังเกี่ยวพันแน่นแฟ้นกับกิจกรรมของพระศาสนจักรและของชีวิตคริสตชนทั่วโลกสำหรับผู้ที่ยังศรัทธาและเชื่อในองค์พระเยซูคริสต์ และใฝ่หาที่จะทะนุบำรุงความเชื่อนี้ให้เจริญมั่นคงโดยการสอนคำสอน บุคคลดังกล่าวจำเป็นต้องดำเนินชีวิตให้สัมพันธ์สอดคล้องกับคนอื่น ๆ ที่อยู่บนเส้นทางเดียวกันนี้ด้วย การสอนคำสอนอาจจะไร้เหตุผลถ้าผู้กลับใจไม่สามารถเข้าถึงยึดอยู่ในกลุ่มของผู้ที่เชื่อหรือคริสตชุมชนขั้นตอนที่แน่นอนของการสอนคำสอน คริสตชุมชนทุกระดับจึงมีความรับผิดชอบสองอย่างในสิ่งที่เกี่ยวกับการสอนคำสอนนี้ คือ ในประการแรกต้องรับผิดชอบจัดอบรมสมาชิกในกลุ่ม และอีกประการหนึ่งคือ ต้องต้อนรับสมาชิกเข้าสู่บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เขาสามารถเจริญชีวิตตามที่ได้เรียนรู้มาอย่างเต็มที่

การสอนคำสอนยังบันดาลให้เกิดพลังสร้างสรรค์แก่งานธรรมทูตด้วย ถ้างานด้านการสอนคำสอนดี คริสตชนก็จะกระหายที่จะเป็นพยานถึงความเชื่อ พวกเขาจะถ่ายทอดความเชื่อนี้ให้แก่ลูกหลาน จะประกาศความเชื่อนี้แก่คนอื่น ๆ และยังคงจะใช้สังคมมนุษย์ให้ถูกวิถีทาง

การสอนคำสอนในความหมายกว้างจำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตและความเข้มแข็งของความเชื่อ

25. โดยอาศัยการสอนคำสอน การประกาศพระวรสาร (คือการประกาศพระวรสารในขั้นแรก ซึ่งทำให้คนตื่นตัว และตัดสินใจที่จะอุทิศตนแด่พระเยซูคริสต์ในความเชื่อ) ก็จะไม่ค่อยๆ หยั่งรากลึก ผลิดอกออกผล สามารถให้อรรถาธิบายที่สมเหตุสมผล และชักนำไปสู่การปฏิบัติจริง ทั้งในพระศาสนจักรและในโลก ทั้งหมดนี้ก็เป็นเครื่องยืนยันว่า การสอนคำสอนก็เป็นการประกาศข่าวดี ไม่แพ้การประกาศพระวรสารโดยตรง จึงมิได้เป็นดังที่บางคนมักกล่าวว่า การสอนคำสอนนั้นเป็นการใช้สติปัญญาหาเหตุผลเพียงอย่างเดียว ซึ่งมักจะทำให้ประกายชีวิตที่สดใสที่ได้รับในการประกาศพระวรสารในครั้งแรกนั้น แห้งและดับไปในที่สุด ความจริงที่ได้ประสบในการเรียนคำสอนนั้นเป็นความจริงอันเดียวที่สัมผัสผัสหัวใจของผู้เรียน เมื่อเขาได้รับฟังครั้งแรกนั่นเอง ดังนั้น การรู้ความจริงดีขึ้น แทนที่จะเป็นอุปสรรคปิดกั้นหรือทำให้ชีวิตจืดชืด กลับเป็นสิ่งที่ทำหาย และชักนำไปสู่ความเด็ดเดี่ยวในชีวิต

การสอนคำสอนตามความเข้าใจที่ได้อธิบายมาทั้งหมดนี้ เป็นการมองในแง่การอภิบาลสัตบุรุษตามที่ที่ประชุมสมัชชาพระสังฆราชทั่วโลกได้กรุยทางไว้ การสอนคำสอนในความหมายนี้ มิใช่เพียงขัดแย้งแต่กลับครอบคลุมและผนวกเอาการสอนคำสอนในความหมายแคบที่ครั้งหนึ่งเราเคยเข้าใจกันไว้ด้วย นั่นก็คือ การสอนให้รู้จักเพียงคำถามและคำตอบที่เป็นการแสดงความเชื่อเท่านั้น

หากวิเคราะห์ประเด็นนี้ไปถึงที่สุดแล้ว จะเห็นว่าการสอนคำสอนจำเป็นทั้งสำหรับการเจริญเติบโตจนถึงขั้นสมบูรณ์ในความเชื่อของคริสตชน และสำหรับการเป็นพยาน(ถึงองค์พระคริสต์) ในโลก “เพราะการสอนคำสอนนี้ มุ่งให้คริสตชนบรรลุถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของความเชื่อและความรู้เกี่ยวกับองค์พระบุตรของพระเจ้า เพื่อให้มนุษย์ที่สมบูรณ์ตามแบบฉบับของความไพบูลย์ขององค์พระคริสต์เจ้า” (อฟ.4:13) นอกจากนี้ การสอนคำสอนยังมุ่งเตรียมคริสตชนให้พร้อมที่จะให้คำตอบแก่ผู้ที่ขอให้อธิบายถึงความหวังที่มีอยู่ในใจ (เทียบ 1 ปต. 3:15) ของพวกเขาด้วย

บทที่ 4

แหล่งที่มาของข่าวดีทั้งหมด

เนื้อหาของสาร

26. เนื่องด้วยการสอนคำสอนเป็นส่วนหนึ่ง หรือเป็นแง่หนึ่งของการประกาศพระวรสารเนื้อหาจึงมิได้แตกต่างแต่เป็นเนื้อหาเดียวกัน คือการประกาศพระวรสารแบบส่วนทั้งหมด “สาร” ในเนื้อหา นี้คือข่าวดีแห่งความรอด ซึ่งได้เคยฟังมาแล้วนับเป็นร้อยๆ ครั้ง และซึ่งได้น้อมรับใส่ใจไว้แล้วด้วย บัดนี้การ สอนคำสอนจะช่วยขยายให้สมบูรณ์ขึ้นเรื่อยๆ โดยอาศัยการใคร่ครวญไตร่ตรองและการศึกษาอย่าง เป็นระบบ โดยอาศัยการคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อชีวิต (คือการเรียกร้องการอุทิศชีวิตให้มากยิ่งขึ้น) และ โดยอาศัยการนำคำสอนไปปฏิบัติอย่างผสมผสานกลมกลืน เพื่อเจริญชีวิตคริสตชนในสังคมและในโลก

ที่มาของ “สาร”

27. การสอนคำสอนจะชักเนื้อหาจากบ่อเกิดทรงชีวิต คือ พระวาจาของพระเจ้า ซึ่งถ่ายทอดมา ทางธรรมประเพณีและพระคัมภีร์ เพราะ “ธรรมประเพณีและพระคัมภีร์อันศักดิ์สิทธิ์ประกอบกันเป็น ชุมทรัพย์แห่งพระวาจาของพระเจ้าที่ศักดิ์สิทธิ์เพียงหนึ่งเดียว ซึ่งทรงมอบไว้ให้แก่พระศาสนจักร” ตามคำ สอนของสภาสังคายนาสากลวาติกันที่ 2 ซึ่งปรารถนาให้ “การบริหารด้านพระวาจา การอภิบาลสัตบุรุษ ด้วยการเทศน์ การสอนคำสอน และการอบรมแบบคริสตชนทุกรูปแบบควรจะได้รับ การหล่อเลี้ยงให้ เกิดผลดี และมุ่งสู่ความศักดิ์สิทธิ์โดยอาศัยพระวาจาจากพระคัมภีร์”

เมื่อกล่าวถึงธรรมประเพณีและพระคัมภีร์ ในฐานะที่เป็นที่มาของคำสอนก็เท่ากับเตือนให้ ตระหนักว่า คำสอนจะต้องซึมซาบจนทะลุปรุโปร่งไปด้วยความคิด จิตตารมณ์และโลกทัศน์ในพระ คัมภีร์และพระวรสาร โดยอาศัยการสัมผัสอย่างลึกซึ้งและจริงจังกับเนื้อหาในพระคัมภีร์นั่นเอง และยัง เตือนให้ตระหนักอีกว่า คำสอนจะยิ่งอุดมสมบูรณ์และบัลดาลให้เกิดผลมากขึ้น เมื่ออ่านพระคัมภีร์และ พระวรสารตามแนวคิดและจิตใจของพระศาสนจักร และดึงเอาแรงบัลดาลใจมาจากการพิจารณา ใคร่ครวญและจากชีวิตตลอดสองพันปีของพระศาสนจักร คำสั่งสอน พิธีกรรม และชีวิตของพระศาสน

จักร ถือกำเนิดมาจากแหล่งนี้ และมุ่งกลับไปสู่แหล่งนี้ โดยอาศัยการนำของผู้อภิบาลทั้งหลาย และ โดยเฉพาะอาศัยอำนาจสั่งสอนของพระศาสนจักร ซึ่งพระเจ้าประทานให้

ข้อความเชื่อซึ่งเป็นเครื่องแสดงออกอย่างสำคัญเป็นพิเศษของคำสั่งสอน

28. เครื่องแสดงออกที่สำคัญเป็นพิเศษของมรดกทรงชีวิตที่มอบไว้ภายใต้การอารักขาของผู้อภิบาลก็คือ ความเชื่อ หรือจะกล่าวให้เจาะจงลงไปอีกก็คือ ข้อความเชื่อซึ่งสรุปรวมความเชื่อของพระศาสนจักรไว้อย่างน่าชื่นชมในบางโอกาสที่สำคัญ ตลอดเวลานับศตวรรษ โครงสร้างของการสอนคำสอนก็ประกอบด้วยบท “ข้าพเจ้าเชื่อ” (การถ่ายทอดสรุปความเชื่อทั้งหมด) ติดตามด้วยการถ่ายทอดบทภาวนาที่พระอาจารย์เจ้าได้ทรงสอนไว้ จารีตอันแฝงด้วยความหมายนี้ได้นำมาใช้อีกในสมัยของเราในพิธีเตรียมผู้ที่รับศีลล้างบาป จะไม่เป็นการสมควรหรือที่จะหันมาสนใจใช้แบบจารีตที่ปรับปรุงใหม่นี้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นก้าวสำคัญในชีวิตที่ศิษย์ใหม่คนหนึ่งของพระเยซูคริสต์ จะน้อมรับข้อความเชื่อนี้ด้วยความสำนึกอย่างเต็มเปี่ยมและด้วยจิตใจที่กล้าหาญ ซึ่งตั้งแต่นั้นเป็นต้นไปจะเป็นเป้าหมายแห่งการศึกษาค้นคว้าอย่างขะมักเขม้นของเขา

ในเวลาครบรอบ 19 ศตวรรษแห่งการพลีชีพเป็นมรณสักขีของอัครสาวกเปโตรและเปาโลนั้น สมเด็จพระสันตะปาปา ปอล ที่ 6 ผู้ทรงสืบตำแหน่งก่อนหน้าข้าพเจ้า ได้ทรงประกาศถึงการตัดสินใจพระทัยที่จะรวบรวมข้อความเชื่อคาทอลิกที่สำคัญๆ เข้าด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อที่ยังมีความยุ่งยากอยู่มากหรือที่เสี่ยงต่อการถูกละเลย ไม่ได้รับการเหลียวแล¹⁸ นี้แหละคือจุดที่เที่ยงแท้แน่นอนที่เน้นเนื้อหาสาระของการสอนคำสอน

องค์ประกอบที่จะต้องไม่ละเลย

29. ในพระดำรัสเตือนเรื่อง “การประกาศพระวรสารในโลกปัจจุบัน” บทที่ 3 สมเด็จพระสันตะปาปาองค์เดียวกันก็ได้ย้ำถึง “เนื้อหาที่เป็นแก่นสาระที่เป็นชีวิต” ของการประกาศพระวรสาร (25: AAS 68, [1976],23) การสอนคำสอนก็ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบเหล่านั้น พร้อมกับวาดภาพรวมขององค์ประกอบเหล่านั้นด้วย

ข้าพเจ้าจะขอก้าวในวงจำกัดสัก 1 หรือ 2 หัวข้อเท่านั้น เช่นใครๆ ก็ย่อมเห็นความสำคัญของการชักนำเด็กๆ เยาวชน และคนทั่วไปที่กำลังก้าวหน้าในความเชื่อ ให้มาเข้าใจ “สิ่งที่สามารถเข้าใจได้

เกี่ยวกับพระเจ้า” (รม.1:19) อย่างน้อยก็เพื่อที่จะสามารถบอกกับพวกเขาได้ว่า “ผู้ที่ท่านกราบไหว้โดยที่ยังไม่รู้จักนั้น บัดนี้ข้าพเจ้ามาประกาศให้ท่านรู้จักแล้ว” (กจ.17:23) หรือเพื่อที่จะสรุปให้พวกเขาอย่างสั้นๆ (เทียบ อฟ.3:3) ถึงรหัสธรรมแห่งพระวาระของพระเจ้า ซึ่งมาบังเกิดเป็นมนุษย์และบัลลาลความรอดให้แก่มนุษย์โดยอาศัยการสิ้นพระชนม์และการกลับคืนพระชนม์ของพระองค์ ทั้งยังอาศัยคำสั่งสอนและกิจการที่พระองค์ได้ทรงกระทำและศีลศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งเป็นเครื่องหมายแห่งการประทับอยู่อย่างถาวรของพระองค์ในท่านกลางพวกเราอีกด้วย บรรดาพระสังฆราชที่มาประชุมสมัชชาต่างก็ได้รับการดลใจและเรียกร้องว่า อย่าให้มีการลดฐานะของพระเยซูคริสต์ลงมาเพียงมนุษย์ธรรมดาคนหนึ่งเท่านั้น หรือลดคำสั่งสอนของพระองค์ลงมาเป็นแค่ระดับโลกเท่านั้น แต่จะต้องยืนยันรับรองว่า พระองค์ทรงเป็นพระบุตรของพระเจ้า ทรงเป็นคนกลาง ที่ทำให้เราสามารถเข้าถึงพระบิดาในองค์พระจิตได้โดยเสรี (เทียบ อฟ.2:18)

สิ่งสำคัญที่แสดงให้เห็นประจักษ์แก่สติปัญญาและจิตใจ ด้วยความสว่างแห่งความเชื่อซึ่งการประทับอยู่ของพระคริสต์โดยรหัสธรรมของพระศาสนจักร ซึ่งเป็นที่ชุมนุมของมนุษย์ที่เป็นคนบาป แต่ได้รับการบัลลาลให้ศักดิ์สิทธิ์ และประกอบขึ้นเป็นครอบครัวของพระเจ้า ที่ได้ทรงรวบรวมให้มาอยู่ด้วยกันภายใต้การนำของบุคคลที่ “พระจิตได้ทรงแต่งตั้งให้เป็นผู้พิทักษ์ เพื่อเลี้ยงดูพระศาสนจักรของพระเจ้า” (กจ.20:18)

สิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งก็คือ จะต้องอธิบายให้เห็นว่าประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติซึ่งผสมผสานด้วยพระหรรษทานและบาป ความยิ่งใหญ่และความอัปยศ ได้ถูกพระเจ้าโอบรับเอาไว้ในองค์พระบุตรพระเยซูคริสต์ “เป็นนิมิตแทนยุคที่จะมาถึง”²¹

ในที่สุด เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องแสดงให้เห็นอย่างเปิดเผยถึงความต้องการที่เรียกร้องการปฏิเสธตนเอง แต่ในเวลาเดียวกันก็นำความยินดีมาให้ด้วย เป็นความต้องการที่อัศจรรย์ที่ใครสักคนไปโลกมักจะเรียกว่า “ชีวิตใหม่” (รม.6:4) “การสร้างใหม่” (2 คร.5:17) “อยู่กับพระคริสต์” (2 คร.5:17) และ “ชีวิตนิรันดรในพระคริสต์” (รม.6:23) ซึ่งก็มีความหมายตรงกันว่า “มีชีวิตอยู่ในโลกนี้ แต่ดำเนินชีวิตตามมหาบุญลากของพระคริสต์และได้รับเรียกให้เจริญก้าวหน้าและปฏิรูปตนเองในบั้นปลาย”

ด้วยเหตุนี้ ในการสอนคำสอน ความสำคัญจึงอยู่ที่การสร้างมโนธรรมส่วนบุคคลที่จะอุทิศตนเพื่อชีวิตและโลก ตามแนวทางพระวรสารและตามแบบชีวิตคริสตชน ไม่ว่าจะกระทำเช่นนั้นจะถูกจัดว่า

เป็นวีรกรรมหรือความดีเงินก็ตาม นี่แหละคือสิ่งที่เรียกว่า คุณธรรมแบบคริสตชน หรือคุณธรรมตาม พระวรสาร นอกจากนี้ในการอบรมบ่มเพาะความเชื่อ การสอนคำสอนต้องไม่ละเลยความเป็นจริง และ ต้องให้คำอธิบายอย่างเหมาะสม เช่น กิจกรรมเพื่อการลูอิสราภาพอย่างสมบูรณ์ของมนุษย์²² การ แสวงหาสังคมที่มีความสมานฉันท์และภาวศรัทธามากขึ้น หรือการต่อสู้เพื่อความยุติธรรมและสันติภาพ

นอกจากนี้ไม่ควรคิดไปว่า แง่มุมต่างๆ ที่กล่าวมาเกี่ยวกับการสอนคำสอนนี้เป็นสิ่งใหม่ทั้งหมด เพราะอันที่จริงก็มีมาตั้งแต่สมัยปีตาจารย์แล้ว จะขอยกตัวอย่างเพียงสองท่านคือ นักบุญอัมโบรส และ นักบุญยอห์น คริสซอสโตม ซึ่งก็ได้เน้นข้อเรียกร้องของพระวรสารในแง่ที่ว่า จะมีผลกระทบทางด้าน สังคม และในยุคสมัยของเรานี้ ก็มีหนังสือคำสอนของพระสันตะปาปา ปีโอ ที่ 10 ซึ่งได้กล่าวไว้อย่าง ชัดเจนว่ากดขี่คนจนและโกงค่าจ้างคนงานเป็นบาปประการหนึ่ง ที่เรียกร้องการแก้แค้นจากพระเจ้า²³ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่มีพระสมณสาส์นชื่อ Rerum Novarum (ว่าด้วย เงื่อนไขของการทำงาน) เป็นต้นมา แง่มุมทางสังคมก็ได้บรรจุอยู่ในคำสอนของสมเด็จพระสันตะปาปา และพระสังฆราชอย่างจริงมา ตลอด พระสังฆราชที่มาร่วมประชุมหลายองค์กรกล่าวอย่างมีเหตุผลว่า ให้บรรจุมรดกล้ำค่าคือ การสอน คำสอนด้านสังคมของพระศาสนจักรไว้ในรูปแบบที่เหมาะสมในการสอนคำสอนแก่สัตบุรุษด้วย

ความครบถ้วนของเนื้อหา

30. เกี่ยวกับเนื้อหาของการสอนคำสอนควรมุ่งสู่ความสนใจไปยัง 3 หัวข้อต่อไปนี้เป็นพิเศษ หัวข้อแรกเกี่ยวกับความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหาผู้เป็นศิษย์ของพระคริสต์ย่อมมีสิทธิ์ที่จะ ได้รับ “พระวาจาแห่งความเชื่อ” (เทียบ ฟป.2:17) แบบครบถ้วนสมบูรณ์ทั้งในด้านของความครบถ้วน ความสมบูรณ์ และด้านความชัดเจน ความมีชีวิตชีวา ไม่ใช่อยู่ในรูปตกรุ่นๆ มีการแปลงปน หรือ แบบย่อ นั่นเพื่อให้คารวกิจตามความเชื่อของพวกเขาบรรลุผลอย่างสมบูรณ์ การปล่อยปละละเลย บางเรื่องที่กระทบกระเทือนความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหา นั้น เป็นจุดอ่อนที่เป็นอันตรายของการสอน คำสอนและเสี่ยงต่อการที่จะไม่บังเกิดผลสมกับที่พระคริสต์เจ้าและคริสตชนชุมชนหวังว่าจะได้รับตามสิทธิ ของตน ดังนั้น จึงไม่เป็นการบังเอิญที่พระคริสต์เจ้าทรงมีพระบัญชาสุดท้าย ให้ไปเทศนาสั่งสอน ดังที่มี บันทึกไว้ในพระวรสารนักบุญมัทธิว ซึ่งแฝงให้เห็นว่า ทรงมีพระประสงค์ในเรื่องความครบถ้วนของ เนื้อหาด้วย กล่าวคือ “เราได้รับมอบอำนาจอาญาสิทธิ์ทั้งหมด เราจะอยู่กับท่านเสมอไป” เพราะเหตุนี้

เอง เมื่อคนๆ หนึ่งได้สัมผัสกับความสูงส่งของการได้รู้จักพระคริสต์ (ฟป.3:8) ในความเชื่อแล้ว ก็เกิดมีความปรารถนาโดยไม่รู้สึกตัวที่จะรู้จักพระองค์ให้มากขึ้นและดีขึ้น อยากจะได้ยินเรื่องราวเกี่ยวกับพระองค์ เพราะความจริงนั้นอยู่ในพระคริสต์ (เทียบ อฟ.4:20-21) ดังนั้น จึงไม่มีข้อแก้ตัวใดๆ ที่ปฏิเสธ จะให้ความรู้ที่ไม่ว่าจะเป็นส่วนใดก็ตาม เราจะเรียกว่าเป็นการสอนคำสอนได้อย่างไร ถ้าขาดการอธิบายที่ครบถ้วนถึงการสร้างมนุษย์และบาป แผนการไถ่กู้ของพระเจ้า พร้อมกับการเตรียมอันยาวนาน และเปี่ยมด้วยความรัก แล้วทรงกระทำให้สำเร็จไป เรื่องการอวดตารของพระบุตร พระนางมารีย์ ผู้ปฏิสนธินิรมล พระชนนีของพระเจ้า องค์พรหมจารีตลอดกาล ผู้ทรงได้รับขึ้นสวรรค์ทั้งกายและวิญญาณ รวมถึงบทบาทของพระนางในรหัสธรรมแห่งความรอด หรือเรื่องความลึกลับซับซ้อนของความปั่นป่วนวุ่นวายที่อยู่ในตัวเรา (เทียบ 2 ธส. 2:7) และฤทธิ์เดชของพระเจ้าที่ทรงช่วยกอบกู้เราให้พ้นจากอำนาจของมัน ความสำคัญของศีลภัยบาปและการบำเพ็ญพรต เรื่องของคารวกิจและพิธีกรรม การประทับอยู่อย่างแท้จริงในศีลมหาสนิท การมีส่วนร่วมในชีวิตศักดิ์สิทธิ์ทั้งในชีวิตนี้และชีวิตหน้า หรือเรื่องอื่นๆ ดังนั้น ครูคำสอนที่ถูกต้อง ไม่มีสิทธิ์ที่จะลำดับข้อความเชื่อตามความคิดเห็นของตนโดยพลการว่าสำคัญหรือไม่สำคัญ เสร็จแล้วก็สอนเฉพาะเรื่องที่ตนพิจารณาว่าสำคัญและตัดส่วนที่ไม่สำคัญทิ้งไปเสีย

ต้องอาศัยวิธีการที่เหมาะสมตามหลักสูตรวิชาครู

31. บัดนี้ก็มาถึงหัวข้อที่ 2 คือ สถานการณ์การสอนคำสอนในปัจจุบัน หลักทางด้านวิธีการหรือวิชาครูแนะว่า การถ่ายทอดเนื้อหาคำสอนในปัจจุบัน หลักทางด้านวิธีการหรือวิชาครูแนะว่า การถ่ายทอดเนื้อหาคำสอนอย่างครบถ้วนโดยอาศัยระบบการสอนแบบหนึ่งดีกว่าอีกแบบหนึ่ง นอกจากนั้น ความครบถ้วนของเนื้อหาก็มิได้ขัดขวางการสอนเนื้อหาให้พอเหมาะพอดีและมีลำดับขั้นตอนตามความสำคัญ ดังนั้น ความจริงที่จะสอนก็ตีปัสถานที่จะถ่ายทอดก็ดี และวิถีชีวิตคริสตชนที่จะชี้แนะให้เดินตามก็ดี ล้วนต้องดูให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ ยังอาจจะเป็นไปได้ว่า สำหรับคริสตชนบางกลุ่มหรือคนบางคน การใช้ภาษาพิเศษอาจก่อให้เกิดผลดีในการถ่ายทอดเนื้อหา มากกว่าการใช้ภาษาพูดทั่วไป การเลือกใช้สิ่งเหล่านี้จึงขึ้นอยู่กับแรงบันดาลใจ ที่ยึดมั่นต่อเนื้อหาที่บิดเบือน ต้องไม่ยึดทฤษฎีหรืออคติใดๆ ที่เกิดจากแนวคิดทางเทววิทยาบางสาย วิธีการและภาษาที่ใช้จึงต้องเป็น

เครื่องมือสำหรับถ่ายทอด “พระวาจาที่ให้ชีวิตนิรันดร” และ “หนทางแห่งชีวิต” อย่างหมดเปลือกมิใช่เพียงส่วนใดส่วนหนึ่งเท่านั้น

มิติที่เป็นด้านศาสนสัมพันธ์ของการสอนคำสอน

32. ความเคลื่อนไหวที่สำคัญซึ่งนับเป็นผลจากการบันดาลของพระจิตของพระคริสต์ที่ได้นำพระศาสนจักรคาทอลิกและคริสตจักรอื่นๆ หรือความเชื่ออื่นๆ ให้มาแสวงหาความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างสมบูรณ์ตามพระประสงค์ของพระเจ้า สิ่งนี้ชักนำข้าพเจ้าให้มาสนใจลักษณะศาสนสัมพันธ์ของการสอนคำสอน ความเคลื่อนไหวนี้ได้ปรากฏให้เห็นเด่นชัดที่สุดในสภาสังคายนาสากลวาติกัน ที่ 2 และนับตั้งแต่นั้นมา ก็ค่อยๆ ขยายตัวไปทั่วพระศาสนจักร ดังที่เห็นได้จากเหตุการณ์และการริเริ่มต่างๆ ซึ่งมีมาโดยตลอด และทุกคนก็รู้สึกคุ้นเคยแล้วในปัจจุบัน

การสอนคำสอนมีอาจขาดมิติด้านศาสนสัมพันธ์ได้เพราะสัตบุรุษทุกคนได้รับเรียกให้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างเอกภาพ ตามความสามารถและตำแหน่งหน้าที่ของตน การสอนคำสอนจะช่วยเสริมสร้างศาสนสัมพันธ์ก็ต่อเมื่อมีการสอนคำสอนยึดมั่นสั่งสอนว่า ความจริงที่ได้รับจากการไขแสงและหนทางแห่งความรอดอันสมบูรณ์นั้นมีอยู่ในพระศาสนจักรคาทอลิก²⁶ แต่ในขณะเดียวกันก็ให้ความเคารพแก่ศาสนจักรอื่นๆ ซึ่งมีได้ผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับพระศาสนจักรคาทอลิกนี้ การเคารพนี้กระทำด้วยความจริงใจทั้งทางด้านวาจาและการแสดงออก

เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดที่จะให้ภาพที่ถูกต้อง และเป็นธรรมแก่ศาสนจักรอื่นๆ ว่าพระจิตของพระเจ้ายังทรงใช้ศาสนจักรเหล่านั้นเป็นหนทางไปสู่ความรอดด้วย “ยิ่งกว่านั้นยังมีบางอย่าง หรือจะกล่าวให้ถูกต้องก็คือ ยังมีอีกหลายอย่างที่เป็นองค์ประกอบที่เด่น และภูมิปัญญาซึ่งนำมาร่วมสร้าง และให้ชีวิตแก่พระศาสนจักร สิ่งนี้อาจจะพบได้นอกขอบเขตที่มองเห็นได้ของพระศาสนจักรคาทอลิกเอง” (วาติกันที่ 2 คำประกาศเรื่อง สากลสัมพันธ์ภาพ [Ecumenism] ข้อที่ 3-4) สิ่งหนึ่งที่คริสตชนคาทอลิกพึงได้รับการสอนคำสอนดังกล่าวนี้ ก็คือ เป็นการช่วยให้เข้าใจความเชื่อของตนอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น สร้างความใกล้ชิดและความนับถือต่อกันของคริสตชนอื่นๆ ซึ่งก็จะเกื้อต่อการร่วมมือในการเสาะแสวงหาหนทางไปสู่เอกภาพในความจริง นอกจากนั้น ยังจะช่วยให้คริสตชนที่มีได้เป็นคาทอลิกมี

ความเข้าใจและลึกซึ้งมากขึ้นในพระศาสนจักรคาทอลิก และในความมุ่งมั่นของพระศาสนจักรที่จะเป็น “ความช่วยเหลือสากลสู่ความรอด”

การสอนคำสอนจะช่วยเสริมสร้างศาสนสัมพันธ์ก็ต่อเมื่อได้มีการสร้างและการช่วยกระตุ้นให้เกิดความปรารถนาที่จะเกิดเอกภาพ สิ่งนี้จะเป็นความจริงได้มากยิ่งขึ้น ถ้าได้มีการกระตุ้นความพยายามอย่างหนักหน่วง เริ่มตั้งแต่ความพยายามทำตนเองให้บริสุทธิ์เสียก่อนด้วยความสุภาพถ่อมตน และวอนขอความช่วยเหลือจากองค์พระจิต เพื่อเป็นการแผ้วถางทางมิใช่ด้วยการเสแสร้งแบบปล่อยปละละเลย หรือยินยอมผ่อนปรนในทางหลักธรรม แต่ให้กระทำเพื่อมุ่งไปสู่เอกภาพที่สมบูรณ์ในเวลา และอาศัยเครื่องมือที่พระเจ้าทรงประสงค์

ที่สุดนี้ การสอนคำสอนจะช่วยเสริมสร้างศาสนสัมพันธ์ก็ต่อเมื่อมีการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนคาทอลิก รวมทั้งผู้ใหญ่ให้สามารถดำเนินชีวิตที่ต้องสัมพันธ์กับผู้ที่มีได้เป็นคาทอลิกโดยสามารถรักษาเอกลักษณ์ของความเป็นคาทอลิกไว้ได้ และในขณะเดียวกันก็ให้ความเคารพในความเชื่อของผู้อื่นด้วย

การให้ความร่วมมือกับศาสนาอื่น ๆ ในงานคำสอน

33. ในสภาพการณ์ที่มีหลายศาสนา พระสังฆราชอาจพิจารณาเห็นว่า เป็นเรื่องที่เหมาะสมหรือมีความจำเป็นที่จะหาประสบการณ์ในการร่วมมือกัน ระหว่างคริสตชนคาทอลิกและคริสตชนอื่น ๆ ในงานคำสอน เป็นการเพิ่มพูนการสอนคำสอนจากปกติที่มีให้กับคริสตชนคาทอลิกอยู่แล้ว ประสบการณ์ดังกล่าวนี้มีพื้นฐานทางเทววิทยาที่ร่วมกันสำหรับคริสตชนทุกคน²⁷ แต่ความเชื่อของคาทอลิกและคริสตชนอื่น ๆ มิได้ร่วมกันหมดทุกอย่าง ในบางกรณีมีความแตกต่างกันอย่างลึกซึ้ง ดังนั้นการร่วมมือกันในระหว่างศาสนาจึงมีขอบเขตจำกัดโดยธรรมชาติ แต่มิได้หมายความว่า จะต้อง “ตัดทอน” ให้เหลือน้อยเฉพาะสิ่งที่เห็นพ้องต้องกันเท่านั้น ยิ่งกว่านั้นการสอนคำสอนมิได้หมายถึงเฉพาะการสอนหลักธรรมเพียงอย่างเดียว แต่ยังหมายถึงการนำเข้าสู่ชีวิตคริสตชนที่สมบูรณ์และนำไปสู่การมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ในศีลศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ของพระศาสนจักรด้วย ดังนั้น ที่ได้มีการหาประสบการณ์ในการร่วมมือกันระหว่างศาสนาในด้านการสอนคำสอน ก็ให้สำเนียงไว้ว่าการอบรมคริสตชนคาทอลิกของพระศาสนจักรจะต้องได้รับการประกันให้ครบถ้วน ทั้งในด้านหลักธรรมและด้านการดำเนินชีวิตคริสตชนด้วย

ในการประชุมสมัชชาครั้งนี้ พระสังฆราชบางองค์ได้เรียกร้องให้ประชาชนสนใจเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นบ่อยๆ และกำลังเพิ่มมากขึ้นทุกที นั่นก็คือ การที่ฝ่ายบ้านเมืองหรือเป็นเพราะความจำเป็นของสถานการณ์บังคับให้โรงเรียนในบางประเทศ จัดอบรมคริสตศาสนาร่วมกันโดยใช้หนังสือเล่มเดียวกัน ชั่วโมงเรียนเดียวกัน เป็นต้น ให้แก่เด็กเหมือนกัน ทั้งที่เป็นคาทอลิกและมีใช่คาทอลิก ไม่จำเป็นต้องกล่าวก็ได้ว่า การกระทำดังกล่าวมิได้เป็นคำสอนที่ถูกต้อง แต่การสอนดังกล่าวก็มีความสำคัญทางด้านศาสนพันธ์เหมือนกันหากว่ามีการสอนเนื้อหาของคริสต์ศาสนาอย่างซื่อสัตย์และให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย กรณีดังที่กล่าวมานี้ จำเป็นจะต้องมีหลักประกันว่า คริสตชนคาทอลิกจะต้องได้รับการอบรมเพิ่มเติมตามแนวทางคำสอนคาทอลิกด้วยความเอาใจใส่เป็นพิเศษด้วย

ปัญหาเรื่องตำราเรียนที่กล่าวถึงศาสนาอื่นๆ

34. ในเรื่องนี้ ควรตั้งข้อสังเกตในทำนองเดียวกันแต่เป็นการมองจากแง่มุมที่ต่างกันคือ ด้วยเหตุผลทางด้านวัฒนธรรม (ซึ่งเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศีลธรรมหรือวรรณคดี) บางครั้งโรงเรียนของรัฐก็จัดพิมพ์หนังสือสำหรับนักเรียนซึ่งบรรจุศาสนาต่างๆ รวมทั้งศาสนาคาทอลิกไว้ด้วย การเสนอเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของศาสนาต่างๆ และของคริสต์ศาสนาไว้อย่างเป็นกลาง จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี สิ่งที่พึงเอาใจใส่ก็คือ ต้องมั่นใจว่าภาพที่เสนอนั้นตรงตามความเป็นจริง ปราศจากการบิดเบือนอันเนื่องมาจากอิทธิพลของแนวความคิด ลัทธิการเมือง และปราศจากอคติที่แอบอ้างว่า เป็นเรื่องทางวิชาการ ไม่ว่าในกรณีใดๆ ก็ตาม จะถือว่าหนังสือนั้นเป็นหนังสือคำสอนไม่ได้ เพราะขาดลักษณะการเป็นพยานของผู้ที่มีความเชื่อ ที่ประกาศความเชื่อต่อคนที่มีความเชื่อแบบอื่น ขาดความเข้าใจในคริสต์ศาสนธรรม และขาดสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของคาทอลิก เพราะสิ่งเหล่านี้ย่อมเข้าใจได้โดยอาศัยความเชื่อเท่านั้น

บทที่ 5

ทุกคนต้องเรียนคำสอน

ความสำคัญของเด็กและเยาวชน

35. หัวข้อที่สมเด็จพระสันตะปาปาองค์ก่อนคือ สมเด็จพระสันตะปาปา ปอล ที่ 6 ได้ทรงกำหนดไว้สำหรับการประชุมสมัชชาพระสังฆราชครั้งที่ 4 ก็คือ “ การสอนคำสอนในยุคของเราโดยเฉพาะสำหรับเด็กและเยาวชน ” การที่เยาวชนได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกที เป็นทั้งความหวังและเรื่องที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งในบางประเทศโดยเฉพาะในโลกที่ 3 ประชากรมากกว่าครึ่งหนึ่งมีอายุต่ำกว่า 25 หรือ 30 ปี นี้ก็หมายความว่า มีเด็กและเยาวชนนับล้านๆ คน ที่กำลังเตรียมตัวจะเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า แต่สิ่งที่สำคัญกว่าจำนวนก็คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในระยะหลังและจากข่าวสารประจำวันได้แสดงให้เห็นว่า เยาวชนเป็นจำนวนมากได้ถูกครอบงำจากการไร้หลักประกันและความกลัว จนกลายเป็นพวกผละเหินจากสังคม ไม่แยแสสิ่งใดทั้งสิ้น หรือกลายเป็นคนที่ไม่ยึดถือสิ่งใดเป็นหลักในชีวิต และนิยมความรุนแรง กระนั้นก็ดี เยาวชนก็เป็นพลังสำคัญ ที่จะเสริมสร้างอารยธรรมใหม่ในอนาคตท่ามกลางความปั่นป่วนวุ่นวายในขณะนี้

เราจึงควรถามตัวเองเกี่ยวกับงานอภิบาลของเราว่า “ เราจะประกาศพระเยซูคริสต์ให้แก่เด็กและเยาวชนเป็นจำนวนมากมายมหาศาลนี้ได้อย่างไร ” ทั้งนี้มิใช่เพียงให้เกิดความดูดดื่มประทับใจเพียงชั่วคราวช่วยยามเท่านั้น แต่ต้องให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมยิ่งวันยิ่งลึกซึ้งขึ้นกับพระองค์ และคำสอนของพระองค์ คือ แผนการของพระเจ้าที่ทรงไขแสงแด่เรา กระแสเรียกที่พระเจ้าประทานให้แก่แต่ละคน พระอาณาจักรที่ทรงปรารถนาจะสถาปนาราชันในโลกโดยอาศัยประชากรกลุ่มเล็กๆ (ลก.12 : 32) ซึ่งเชื่อในพระองค์เป็นเครื่องมือ และจะบรรลุความไพบูลย์ในโลกหน้า เราต้องทำอย่างไรจึงจะให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นเข้าใจความหมาย ความสำคัญ สิ่งที่เป็นขั้นพื้นฐาน กฎแห่งความรัก คำสัญญา และความหวังถึงอาณาจักรนี้

มีข้อสังเกตมากมายเกี่ยวกับลักษณะพิเศษที่ควรจะมีในการสอนคำสอนตามลำดับวัยต่างๆ

สำหรับเด็กเล็ก

36. ช่วงเวลาสำคัญในชีวิตช่วงหนึ่งก็คือ ช่วงเวลาที่เด็กได้รับการสอนคำสอนเบื้องต้นจากพ่อแม่ และสิ่งแวดล้อมในครอบครัว ช่วงนี้ควรแสดงให้เด็กเห็นอย่างง่ายๆ ว่า พระเจ้าในสวรรค์ทรงเป็นพระบิดาที่ดี และทรงเอาใจใส่ลูกๆ เพื่อเด็กจะได้รู้จักหันหน้าเข้าหาพระองค์ การสวดภาวนาสั้นๆ ของเด็กจะเป็นจุดเริ่มต้นของการผูกสัมพันธ์ในความรักกับพระเจ้าผู้ซึ่งไม่สามารถจะมองเห็นได้ แต่เด็กจะเริ่มฟังพระวาจาของพระองค์ ความสำคัญของชีวิตในช่วงแรกของเด็กกับพ่อแม่ซึ่งเป็นช่วงที่มีความสำคัญต่างๆ ของเด็กเริ่มได้รับการพัฒนาให้มีความสัมพันธ์กับพระเจ้าอย่างมีชีวิตชีวา ความสำคัญนี้ ข้าพเจ้าจะเน้นสักเท่าไรก็คงไม่มีวันเพียงพอ เพราะเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างเอก ซึ่งเป็นงานที่เรียกร้องความรักและความเคารพอย่างสุดซึ่งต่อตัวเด็กซึ่งมีสิทธิ์ที่จะได้รับการปูพื้นฐานความเชื่อแบบง่ายๆ และถูกต้องสำหรับคริสตชน

สำหรับเด็ก

37. ในไม่ช้าเด็กเหล่านี้ก็จะเข้ามาสู่สถาบัน เช่น โรงเรียน หรือวัด ซึ่งอาจจะเป็นสถาบันที่กว้างกว่า และเป็นระยะเวลาที่จะต้องได้รับการสอนคำสอน เพื่อชักนำเด็กในชีวิตที่สอดคล้องกับชีวิตของพระศาสนจักร และเตรียมตัวรับศีลศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ การสอนคำสอนนี้แม้ว่าโดยเนื้อแท้แล้วจะเป็นการสอนแบบวิชาการ แต่ก็ต้องมุ่งสอนการเป็นพยานถึงความเชื่อด้วย แม้เป็นคำสอนเบื้องต้นก็จริง แต่ก็ไม่ใช่คำสอนชนิดที่กระจัดกระจายไม่เป็นระบบ คำสอนนี้จะต้องถ่ายทอดธรรมแห่งความเชื่อที่สำคัญๆ ทั้งหมดโดยอาศัยวิธีที่ง่ายๆ ชัดๆ พร้อมทั้งผลกระทบที่มีต่อชีวิตทางศีลธรรมและทางศาสนาของเด็กด้วย การสอนคำสอนนี้ให้ความหมายแก่ศีลศักดิ์สิทธิ์และในเวลาเดียวกัน ก็รับชีวิตจากประสบการณ์ของศีลศักดิ์สิทธิ์นั้น ซึ่งทำให้การสอนคำสอนไม่เป็นเพียงแต่เรื่องหลักธรรมแต่ยังเป็นการนำความยินดีที่ได้เป็นพยานถึงองค์พระเยซูคริสต์ในชีวิตประจำวันมาให้เด็กๆ ด้วย

สำหรับวัยรุ่น

38. กลุ่มต่อไปที่จะกล่าวถึงคือวัยรุ่นหนุ่มหรือวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีความสำคัญและอันตรายพอๆ กัน เป็นวัยที่เริ่มเรียนรู้จักตัวเอง เรียนรู้จักโลกน้อยๆ ภายในตัวเอง บุคคลในวัยนี้มักจะมีแผนการต่างๆ

มากมาย เริ่มมีความรักและแรงผลักดันทางเพศ ชอบรวมกลุ่มกัน และสนุกศึกษาค้นคว้าตามประสาผู้มองชีวิตในแง่ดี แต่ในเวลาเดียวกันก็เป็นวัยที่เต็มไปด้วยปัญหาที่มีความปวดร้าวและความเหนื่อยหน่ายจากการแสวงหาความหมายของชีวิต ในขณะที่เดียวกันก็มีความระแวงสงสัยผู้อื่นและหันเข้าหาตัวเอง ซึ่งเป็นอันตรายมาก นอกจากนั้นยังเป็นวัยที่จะมีประสบการณ์ความพ่ายแพ้และความผิดหวังเป็นครั้งแรกด้วยการสอนคำสอนจึงมีอาจมองข้ามคุณสมบัติที่ละเอียดอ่อนและแปรปรวนของวัยนี้เสีย การสอนคำสอนจะต้องนำวัยรุ่นเหล่านี้มาพิจารณาชีวิตของตนเอง และมาเสวนากันโดยไม่ละเลยคำถามใหญ่ๆ ของวัยรุ่น เกี่ยวกับการอุทิศตน ความเชื่อ ความรัก และวิธีแสดงออกในเรื่องเพศ การสอนคำสอนเช่นนี้ จึงจะมีผลอย่างแท้จริง การแสดงให้เห็นว่า พระเยซูคริสต์ทรงเป็นเพื่อน ผู้นำ และแบบอย่าง ทรงเป็นผู้นำที่นำชื่นชมและเอาอย่างด้วย การแสดงให้เห็นว่า การสอนคำสอนของพระองค์สามารถตอบคำถามสำคัญๆ ของมนุษย์ได้ และการแสดงให้เห็นแผนการแห่งความรักของพระคริสต์ พระผู้ช่วยให้รอด ซึ่งทรงเป็นความรักที่ลงมาจุติเป็นมนุษย์ เพื่อทรงรวมมนุษยชาติให้เป็นหนึ่งเดียวกันอย่างแท้จริง ทั้งหมดนี้แหละเป็นการปูพื้นฐานสำหรับการเจริญชีวิตในความเชื่อต่อไปในกายภาคหน้า และเหนือสิ่งอื่นใด การทนทุกข์ทรมานและการสิ้นพระชนม์ของพระเยซูคริสต์ ซึ่งนักบุญเปาโลบอกว่า ได้ทำให้พระองค์ทรงแสดงฤทธานุภาพในการเสด็จกลับคืนพระชนม์อย่างรุ่งโรจน์นั้น ความจริงประการนี้แหละสามารถให้บทเรียนที่แจ่มชัดแก่มนธรรมและจิตใจของวัยรุ่น และส่องสว่างให้เข้าใจความเจ็บปวด ที่วัยรุ่นประสบเป็นครั้งแรกในชีวิตของตนตลอดจนความทุกข์ยากของโลกที่เรากำลังเผชิญอยู่

สำหรับเยาวชน

39. ช่วงเวลาแห่งการตัดสินใจที่สำคัญก็คือ ช่วงเวลาที่เป็นเยาวชนนี้แหละ แม้ว่าเยาวชนจะยินดีต่อการสนับสนุนของบุคคลในครอบครัวและเพื่อนๆ แต่เยาวชนก็ต้องหันมาพึ่งตัวและมีมนธรรมของตัวเอง และยิ่งที่ก็ต้องยังมีความรับผิดชอบต่ออนาคตของตนเองมากยิ่งขึ้นความดีและความชั่ว พระพรหรรษาและบาป ชีวิตและความตาย จะเผชิญหน้ากันในตัวเยาวชน มิใช่ในแบบที่เป็นหลักการลอยๆ แต่เป็นแบบของการเลือกตัดสินใจขั้นพื้นฐานว่า จะรับหรือจะ ปฏิเสธโดยตระหนักในความรับผิดชอบของตนเองอย่างเต็มที่ ฉะนั้นคำสอนที่เหมาะสมและสมบูรณ์สำหรับเยาวชนก็คือ สัจจะทางศาสนาที่จะประทับใจอย่างไม่วันลืมนี่ ซึ่งได้แก่ การมีใจเมตตากรุณาและการปฏิเสธความเห็นแก่ตัว ความหมาย

ของงานแบบคริสตชน ความดีของสังคม ความยุติธรรม ความรัก สันติภาพสากล ศักดิ์ศรีของมนุษย์ การพัฒนา การปลดปล่อยตาม คำสอนใหม่ๆ ของพระศาสนจักร²⁸ คำสอนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในช่วงเวลานี้ เพราะเป็นช่วงที่สามารถถ่ายทอดพระวรสารให้เป็นที่เข้าใจและยอมรับได้ เพราะสามารถให้ความหมายแก่ชีวิต และบันดาลใจให้ปรับทัศนคติ ซึ่งหาไม่แล้วก็จะไม่มีสิ่งอื่นใดที่สามารถให้คำอธิบายได้ สิ่งเหล่านี้ได้แก่ การเสียสละตนเอง การไม่ผูกพันในทรัพย์สินของ ความอดทน ความยุติธรรม การอุทิศ การคืนดี ความสำนึกว่าจะต้องมีพระเจ้าผู้สูงสุดและสิ่งที่มองไม่เห็น ทั้งหมดนี้เป็นคุณสมบัติที่ทำให้แยกแยะผู้ที่เป็นศิษย์ของพระคริสต์ออกจากหมู่เพื่อนฝูงของพวกเขา

ดังนั้น การสอนคำสอนจึงช่วยเตรียมเยาวชนให้พร้อมที่จะเข้าสู่ชีวิตที่อุทิศตนโดยสิ้นเชิงแบบคริสตชน ตัวอย่าง เช่น ผู้ใหญ่ เด็ก และเยาวชน ที่ได้รับการสั่งสอนเป็นอย่างดี มักจะพบกระแสเรียกเป็นพระสงฆ์ หรือนักบวชในตอนนี้อย่าง

สรุปแล้ว นับตั้งวัยเด็กถึงวัยผู้ใหญ่ การสอนคำสอนก็คือ โรงเรียนที่อบรมความเชื่อตามวัยต่างๆ แห่งชีวิต เปรียบเสมือนประภาคารที่ส่องสว่างนำชีวิตให้แก่เด็ก วัยรุ่นและเยาวชนตลอดไป

การปรับคำสอนให้เหมาะสำหรับเยาวชน

40. เป็นปรากฏการณ์แน่ชัดว่า ตั้งแต่การประชุมสมัชชาครั้งที่ 4 และในปีต่อมานั้น พระศาสนจักรได้สนใจปัญหาวิธีการสอนคำสอนแก่เด็กและเยาวชนอย่างกว้างขวาง และขอพระเจ้าโปรดให้ความสนใจที่เกิดขึ้นนี้ ได้มั่นคงอยู่ในพระศาสนจักรตลอดไป นั่นก็คือ การประชุมสมัชชามีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับพระศาสนจักรในการค้นหาคุณลักษณะอันซับซ้อนของเยาวชนในยุคปัจจุบันให้ชัดเจนที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่น ชี้ให้เห็นว่า ภาษาที่เยาวชนใช้ทำให้การถ่ายทอดคำสอนของพระคริสต์ต้องกระทำด้วยความพากเพียรและชาญฉลาด จึงจะไม่ทำให้ผิดความหมายไป และแสดงให้เห็นว่า เยาวชนเหล่านี้แม้ภายนอกจะปรากฏให้เห็นเป็นอย่างหนึ่ง แต่ภายในนั้น นอกจากจะมีความพร้อมและการเปิดรับอยู่เสมอแล้ว ยังเต็มไปด้วยความปรารถนาที่แท้จริง ที่จะรู้จักพระเยซูที่ใครๆ เรียกพระองค์ว่า พระคริสต์ (มธ.1:16) ทั้งยังบ่งชี้ว่า การสอนคำสอนนั้น ถ้าจะทำการอย่างเข้มงวดและเอาจริงเอาจังแล้วย่อมมีความลำบากและความเหน็ดเหนื่อยกว่าสมัยก่อนมากทีเดียว ทั้งนี้เพราะ อุปสรรคและความยุ่งยากนานาชนิด

ที่จะต้องประสบ แต่ก็น่าชื่นใจกว่าทุกสมัยเพราะว่า ได้เห็นการตอบสนองอย่างจริงจังจากเด็กๆ และเยาวชน นี่คือ ชุมทรัพย์ของพระศาสนจักรในอนาคต

ต่อจากนี้ จะกล่าวถึงเยาวชนบางกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะควรแก่การเอาใจใส่เป็นพิเศษในการสอนคำสอน

สำหรับคนพิการ

41. ควรคำนึงถึงเด็กและเยาวชนซึ่งพิการทางกาย หรือทางสมองเป็นอันดับแรก คนเหล่านี้มีสิทธิเช่นเดียวกับคนอื่นๆ ในวัยเดียวกัน ในอันที่จะเรียนรู้ห้ศธรรมแห่งความเชื่อ เพราะความยากลำบากที่เขาประสบมากขึ้นนั้น ยิ่งทำให้บุญกุศลของเขาและของครูเพิ่มมากขึ้นไปด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจากความพากเพียรพยายามที่ต้องใช้เพิ่มมากขึ้นนั่นเอง แต่ก็เป็นที่น่ายินดีที่ได้เห็นองค์การคาทอลิกเป็นจำนวนมาก ได้อุทิศตนรับคนใช้พิการ ได้มีส่วนแบ่งปันประสบการณ์นี้ให้แก่ที่ประชุมสภาพระสังฆราช และในเวลาเดียวกันก็ได้รับกำลังใจที่จะปฏิบัติภารกิจอันสำคัญต่อไปนี้ด้วย องค์การเหล่านี้ควรได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมให้สัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งมาดปรารถนาต่างๆ ขึ้น

สำหรับเยาวชนที่ไร้การสนับสนุนทางศาสนา

42. ข้าพเจ้าหวนคิดถึงเด็กและเยาวชนที่มีจำนวนมากขึ้นทุกที ที่เกิดมาและได้รับการเลี้ยงดูในบ้านที่มีได้เป็นคริสตชน หรือมิได้ปฏิบัติหน้าที่ของคริสตชน แต่ทว่าพวกเขาเหล่านี้ยังปรารถนาที่จะเรียนรู้ความเชื่อของคริสตชน พวกเขาได้รับหลักประกันว่า จะได้รับการสอนคำสอนที่เหมาะสมกับสภาพ เพื่อสามารถเติบโตในความเชื่อ และเจริญชีวิตในความเชื่อยิ่งที่ยิ่งมากขึ้น แม้ว่าจะไร้การสนับสนุนทางศาสนา หรือได้รับการคัดค้านจากคนรอบข้างก็ตาม

สำหรับผู้ใหญ่

43. จากผู้รับการสอนคำสอนตามลำดับต่างๆ ตามที่กล่าวมานี้ ข้าพเจ้ามีโอกาสจะเลยความห่วงใยที่สำคัญประการหนึ่งของบรรดาพระสังฆราชในที่ประชุมสมัชชา ที่เห็นความจริงและความเร่งรีบของปัญหา อันสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ที่พบเห็นอยู่ทั่วไปในโลกปัจจุบัน สิ่งที่ข้าพเจ้าจะกล่าวถึงนี้ก็คือ

ปัญหาหลักสำหรับการสอนคำสอนผู้ใหญ่ นั่นเอง คำสอนนี้นับว่าสำคัญที่สุด เพราะบุคคลที่จะเรียนรู้ในขั้นนี้เป็นผู้มีความรับผิดชอบ และมีความสามารถที่จะเจริญชีวิตแบบคริสตชนอย่างเต็มที่แล้ว คริสตชนจะไม่สามารถปฏิบัติภารกิจด้านคำสอนอย่างผู้ถาวรได้ ถ้าได้รับความร่วมมือโดยตรงจากผู้ใหญ่ที่มีความเชี่ยวชาญ ไม่ว่าจะเป็ในแง่ของผู้รับหรือผู้สนับสนุนกิจการด้านคำสอนก็ตาม โลกที่เยาวชนได้รับเรียกให้มาเจริญชีวิตและเป็นพยานถึงความเชื่อซึ่งได้รับการพัฒนา และเสริมสร้างให้เข้มแข็งโดยอาศัยการสอนคำสอนนั้น มีผู้ใหญ่เป็นผู้ดูแลความเชื่อของผู้ใหญ่ก็เช่นเดียวกัน ควรจะได้รับการเสริมกระตุ้นและฟื้นฟู ให้ความเชื่อแน่นแผ่ขยายแพร่ซึ่มไปทั่วทุกแขนงงานที่เขารับผิดชอบอยู่ ดังนั้น เพื่อให้การสอนคำสอนมีประสิทธิภาพจะต้องทำแบบต่อเนื่อง ไม่ใช่มาหยุดที่วัยผู้ใหญ่ ซึ่งจะทำให้คำสอนไร้ประโยชน์โดยสิ้นเชิง ทั้งนี้ก็เพราะว่า คำสอนนั้นจำเป็นสำหรับผู้ใหญ่ไม่น้อยไปกว่าวัยอื่นๆ เลย แม้ว่าจะมีรูปแบบที่แตกต่างออกไปก็ตาม

ผู้ที่กำลังเตรียมเป็นคริสตชน

44. ในบรรดาผู้ใหญ่ที่ต้องเรียนคำสอนนั้น เราควรเอาใจใส่ผู้ที่เกิดมาและได้รับการเลี้ยงดูในถิ่นที่คริสต์ศาสนายังไปไม่ถึง พวกเขาอาจจะเคยสัมผัสคำสอนของคริสต์ศาสนาเป็นบางครั้ง เพราะวิถีชีวิตของพวกเขาพาไป แต่ก็ยังไม่มีโอกาสได้เรียนรู้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนั้นยังควรเอาใจใส่ผู้ที่เคยได้รับการสอนมาตั้งแต่เด็ก แต่ต่อมาก็ได้ละทิ้งการปฏิบัติศาสนกิจไปเสียเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็พบว่า ความรู้ด้านศาสนาของเขานั้นยังคงอยู่ในขั้นปฐมวัย บุคคลอีกจำพวกหนึ่งที่ต้องเอาใจใส่ด้วยก็คือ ผู้ที่ได้รับการสอนคำสอนมาตั้งแต่เด็กเหมือนกันแต่ก็ได้รับอย่างไม่ดี ไม่ซาบซึ้งเข้าไปในจิตใจ บุคคลกลุ่มสุดท้ายก็คือ ผู้ที่เกิดในประเทศที่ถือคริสต์ศาสนา หรือในสภาพแวดล้อมทางสังคมแบบคริสตชน แต่ไม่เคยอบรมด้านความเชื่อ กลุ่มนี้ก็จัดอยู่ในหมู่ผู้ที่กำลังเตรียมเป็นคริสตชนด้วย

รูปแบบต่างๆ ของการสอนคำสอนที่เกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน

45. การสอนคำสอนจึงจำเป็นสำหรับผู้ใหญ่ทุกระดับ คนชราก็ควรได้รับความสนใจเป็นพิเศษตามลักษณะของประสบการณ์และปัญหา ความจำเป็นนี้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเด็กวัยรุ่นหรือเยาวชนเลย เราควรคิดถึงผู้อพยพ ผู้ที่กำลังพัฒนาชนบทสมัยใหม่ได้ละเลยไป หรือผู้พำนักอยู่ในเมืองใหญ่ๆ ที่หา

วัดหรือสถาบันทางศาสนาได้ยาก และบุคคลอื่นๆ ในประเทศเดียวกันอีกเป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่ยิ่งปรารถนาอย่างยิ่ง ที่จะทิวความดำริริเริ่มต่างๆ ที่จะให้การอบรมแบบคริสตชนแก่คนเหล่านี้โดยอาศัยเครื่องมือที่เหมาะสมต่างๆ เช่น โสตัทศนูปกรณ์ หนังสือ การบรรยาย หรือการอภิปราย เพื่อช่วยลดช่องว่างอันเกิดจากการเรียนคำสอนไม่เพียงพอ และทำให้คำสอนที่ได้เรียนมาตั้งแต่เด็กๆ สมบูรณ์ขึ้นเป็นลำดับ ยิ่งกว่านั้นยังเป็นการเตรียมคนเหล่านี้ให้สามารถช่วยเหลือคนอื่นอย่างแท้จริงในทำนองเดียวกันด้วย

ที่สำคัญก็คือ อย่าทำให้คำสอนสำหรับเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ซึ่งต่อเนื่องกัน ต้องแยกขาดจากกัน จงระวังอย่าให้มีการขาดตอนระหว่างเนื้อหาของคำสอนเหล่านี้ ในทางตรงกันข้าม ควรจะจัดให้ต่างฝ่ายต่างส่งเสริมซึ่งกันและกันอย่างสมบูรณ์ ผู้ใหญ่นั้นสามารถช่วยสอนคำสอนเด็กและเยาวชนได้มาก แต่ผู้ใหญ่เองก็จะได้รับประโยชน์จากการสอนคำสอนนั้นเพื่อความเจริญขึ้นของชีวิตของเขาด้วยเช่นกัน

เห็นควรจะต้องย้ำ ณ ที่นี้อีกครั้งหนึ่งว่า ในพระศาสนจักรของพระเยซูคริสต์ ไม่มีใครเลยที่ได้รับการยกเว้นว่า ไม่ต้องได้รับการสอนคำสอน แม้กระทั่งสามเณร นักบวชผู้เยาว์ และทุกคนที่ได้รับการเรียกให้มาเป็นชุมพาบาล รวมทั้งครูคำสอนด้วย บุคคลเหล่านี้ ยิ่งได้รับการสอนเยี่ยงศิษย์ผู้ถ่อมตนของพระศาสนจักรมากเพียงไร ก็ยังสามารถประกอบภารกิจที่ได้รับมอบหมายได้ดียิ่งขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้เพราะ พระศาสนจักรเองก็เป็นทั้งครูคำสอนที่ยิ่งใหญ่ที่สุด และในเวลาเดียวกันก็เป็นผู้ที่ได้รับการสอนคำสอนมากที่สุดด้วย

บทที่ 6

วิธีการและอุปกรณ์บางอย่างในการสอนคำสอน

เครื่องมือสื่อสาร

46. จากการสอนคำสอนด้วยปากของเหล่าบรรดาอัครสาวกและด้วยจดหมายที่เขียนเวียนไปตามพระศาสนจักรต่างๆ จนมาถึงยุคที่มีวิธีการและเครื่องมือที่ทันสมัย การสอนคำสอนมิได้หยุดยั้งที่จะแสวงหาแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมที่สุด เพื่อประกอบภารกิจของตนโดยได้รับความร่วมมือจากชุมชนต่างๆ และแรงกระตุ้นจากผู้อภิบาลทั้งหลาย ความพยายามอันนี้ควรจะทำต่อไป

ข้าพเจ้าอุทิศได้เดี๋ยวนี้ ถึงบทบาทของเครื่องมือสื่อสารระดับสังคม และระดับกลุ่มชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เครื่องบันทึกเสียง และเทปต่างๆ รวมความแล้วก็คือ สื่อทัศนูปกรณ์ต่างๆ นั้นเอง ความสำเร็จในด้านนี้ก่อให้เกิดมีความหวังขึ้นมากทีเดียว ประสบการณ์เช่น การสอนทางวิทยุหรือโทรทัศน์นั้น มีผลดีมากหากจัดอย่างมีศิลปะและถูกต้องตามหลักคำสอนของพระศาสนจักร พระศาสนจักรในปัจจุบันมีโอกาที่จะชี้ให้เห็นความสำคัญของปัญหาเหล่านี้ เช่น ในวันสื่อมวลชน และคงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องกล่าวให้มากความในเรื่องนี้ แม้ว่าจะมีความสำคัญเป็นอย่างมากก็ตาม

การใช้สถานที่ โอกาส และการชุมนุมต่างๆ ให้เป็นประโยชน์

47. ข้าพเจ้ายังคิดถึงโอกาสที่มีค่าเป็นพิเศษต่างๆ ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับสอนคำสอน เช่น การแสวงบุญในระดับสังฆมณฑล ระดับเขต หรือในระดับชาติ ซึ่งควรจะใช้โอกาสสอนเนื้อหาที่เลือกสรร โดยเฉพาะบางอย่างเกี่ยวกับชีวิตของพระเยซูคริสต์ พระนางพรหมจารีมารีอา หรือนักบุญต่างๆ และยังมีธรรมเนียมการเทศน์ฟื้นฟูจิตใจ ซึ่งบางครั้งก็จะถูกละทิ้งเร็วเกินไป แต่ธรรมเนียมนี้กลับมีคุณค่าในการฟื้นฟูและให้พลังแก่ชีวิตคริสตชนเป็นระยะๆ ที่จะหาสิ่งอื่นมาทดแทนไม่ได้ดังนั้นจึงควรปรับปรุงและให้ทันสมัยขึ้น นอกจากนั้นยังมีกลุ่มศึกษาพระคัมภีร์ ซึ่งจะก้าวข้ามพ้นการตีความในพระคัมภีร์ และชักนำสมาชิกให้ปฏิบัติตามพระวาจาของพระเจ้าตัวอย่างอื่นๆ ก็ยังมีอีกเช่น การประชุมกลุ่มคริสตชนพื้นฐานซึ่งควรจะทำให้สอดคล้องกับพระดำรัสเตือนเรื่อง การประกาศพระวรสารในโลกปัจจุบัน (เทียบเชิงอรรถที่ 17 และ ASS 68,,1976 : 46-49) ข้าพเจ้าต้องขอกกล่าวถึงกลุ่มเยาวชน ซึ่งมีชื่อและรูปแบบ

ต่างๆ กัน แต่ก็มีเป้าหมายอันเดียวกันคือ การประกาศพระเยซูคริสต์ให้เป็นที่รู้จัก และการเจริญชีวิตตามพระวรสาร กลุ่มเยาวชนนี้กำลังเจริญเติบโตในบางท้องถิ่นที่เปรียบเสมือนฤดูใบไม้ผลิซึ่งนำความบรรเทาเข้าสู่พระศาสนจักร ทั้งนี้รวมทั้งกลุ่มกิจการคาทอลิก กลุ่มสังคมสงเคราะห์ กลุ่มภาวนา และกลุ่มรำพึงเพ่งฌาน กลุ่มต่างๆ เหล่านี้เป็นแหล่งความหวังอันรุ่งโรจน์ของพระศาสนจักรในอนาคต แต่ในพระนามของพระเยซูคริสต์ข้าพเจ้าใคร่ขอเตือนเยาวชนที่เป็นสมาชิก ผู้นำและพระสงฆ์ที่อุทิศงานอภิบาลส่วนหนึ่งให้แก่งานเหล่านี้ว่าไม่ว่าจะต้องลงทุนลงแรงสักเท่าไรก็ตาม อย่าปล่อยให้กลุ่มเหล่านี้ซึ่งจะมีโอกาสพิเศษที่จะพบปะกลุ่มอื่นๆ และมีพระพรอันอุดมมีมิตรภาพ ภราดรภาพ ความร่าเริงและความร่าร้อน และการพิจารณาถึงเหตุการณ์และข้อเท็จจริงต่างๆ ในกลุ่มเยาวชนเหล่านี้ อย่าให้พวกเขาขาดการศึกษาหลักพระคริสตธรรมอย่างจริงจัง เพราะหากขาดไปแล้วก็จะเกิดอันตรายซึ่งได้เคยเกิดขึ้นมาแล้ว ซึ่งจะทำให้สมาชิกของกลุ่มเองและพระศาสนจักรต้องผิดหวัง

ความพยายามใดๆ ที่เป็นไปได้ในสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่นนี้ หรือในสภาพอื่นใดก็ตาม ยิงจะเป็นที่ยอมรับ และมีผลมากขึ้น ถ้าหากกระทำไปโดยเคารพพื้นฐานตามธรรมเนียมของแต่ละบุคคล การปรับคำสอนให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต หรือ วิถีทางที่ถูกต้อง จะทำให้บรรลุมรรคผลเข้าถึงคนในแบบต่างๆ ซึ่งก็มีความหลากหลายและให้การสนับสนุนแก่กันและกัน ช่วยทำให้คำสอนร่ำรวยด้วยความนึกคิดใหม่ๆ พรั่งพร้อมทั้ง 3 มิติ คือวาจา การรำลึก และองค์พยาน ซึ่งตรงกับคำสอน พิธีฉลองรำลึกและพันธกิจในการดำเนินชีวิต ที่ได้ย้ำเตือนไว้ในสารของสมัชชาพระสังฆราชถึงพระชากรของพระเจ้า³⁰

การเทศน์

48. ข้อสังเกตนี้จะมีคุณค่าทวีมากขึ้นสำหรับคำสอนในรูปแบบพิธีกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพิธีบูชามิสซา การเทศน์นั้นหากกระทำโดยยึดถือตัวบทและหลักเกณฑ์จริงๆ แล้วก็จะช่วยนำการเดินทางแห่งความเชื่อที่ได้เริ่มโดยสอนคำสอนนั้นไปสู่ความไพบูลย์และในเวลาเดียวกันก็กระตุ้นศิษย์ของพระคริสต์ให้เริ่มต้นการเดินทางฝ่ายจิตใหม่ทุกวัน โดยการปฏิบัติตามสังฆธรรมนูญ การถวายนมัสการและการขอบพระคุณด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวได้ว่า การสอนคำสอนได้เริ่มต้นและสำเร็จลงในพิธีบูชามิสซาตลอดปี พิธีกรรมนั่นเอง การเทศน์โดยยึดพระคัมภีร์เป็นศูนย์กลางก็จะช่วยทำให้สัตบุรุษเกิดความคุ้นเคยกับบรรพชากรรมแห่งความเชื่อและหลักแห่งชีวิตคริสตชน ดังนั้นจึงควรให้ความสนใจกับการเทศน์มากๆ กล่าวคือ

อย่าให้การเทศน์ยาวหรือสั้นเกินไป ควรเตรียมบทเทศน์อย่างดีเสมอให้อุดมด้วยเนื้อหาและให้เหมาะสมกับผู้ฟัง ผู้เทศน์คือผู้ที่ได้รับศีลบวชแล้วเท่านั้น การเทศน์ไม่ควรจำกัดอยู่ในเฉพาะในพิธีมิสซาวันอาทิตย์หรือวันฉลองเท่านั้น แต่ควรมีในพิธีโปรดศีลล้างบาป ซีลอกภัยบาป พิธีแต่งงานและงานศพด้วย นี้แหละคือ ผลประโยชน์ประการหนึ่งที่เราจะได้รับจากการฟื้นฟูพิธีกรรม

งานเขียนเกี่ยวกับการสอนคำสอน

49. แนวทางและวิธีการต่างๆ ที่กล่าวมานี้ ทำให้กล่าวได้ว่า กิจกรรมทุกอย่างของพระศาสนจักรมีมิติที่เป็นการสอนคำสอน แต่โปรดอย่าเข้าใจว่า งานสอนคำสอนนั้นได้ลดความสำคัญลงไป ตรงกันข้ามงานนี้ก็กลับมีความหมายมากยิ่งขึ้นการฟื้นฟูคำสอนในปัจจุบันนี้ ส่วนมากก็คือการเขียนหนังสือคำสอนใหม่และการเพิ่มจำนวนหนังสือคำสอน ซึ่งการดำเนินอยู่ในหลายแห่งในพระศาสนจักร ผลงานที่น่าชื่นชมเป็นจำนวนมากได้ปรากฏออกสู่สายตาและเป็นขุมทรัพย์ที่แท้จริง สำหรับงานคำสอน กระนั้นก็ดี ต้องรับด้วยความสุภาพและอย่างตรงไปตรงมา พร้อมกับความก้าวหน้าประการนี้ ได้มีบทความและหนังสือบางเล่มมีลักษณะกำกวม มีอันตรายต่อเยาวชนและชีวิตของพระศาสนจักรในบางกรณี เพราะเหตุที่มุ่งหารูปแบบการสื่อที่ดีที่สุด และการยึดติดกับสื่อการสอนตามสมัยนิยมจึงมีการผลิตผลงานด้านคำสอนออกมา แล้วก่อให้เกิดความสับสนแก่เยาวชน แม้กระทั่งผู้ใหญ่ โดยการละทิ้งองค์ประกอบที่สำคัญของความเชื่อของพระศาสนจักรไปเสีย ไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม หรือบางครั้งก็เน้นความสำคัญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเกินไปจนถึงกับละเลยเรื่องอื่นๆ หรือละเลยการสอนคำสอนของพระศาสนจักรแต่พิจารณาเพียงเฉพาะในแง่มุมมองของมนุษย์เท่านั้น เป็นต้น

ดังนั้น ไม่เป็นการเพียงพอที่จะพยายามเพิ่มจำนวนหนังสือขึ้นเท่านั้น ต่อไปนี้จะกล่าวถึงเงื่อนไขบางประการ ที่จะช่วยให้การผลิตหนังสือคำสอนสอดคล้องกับเป้าหมาย คือ

ก. คำสอนนั้นต้องสัมพันธ์กับชีวิตจริงของยุคที่เราสอนโดยมีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับความกังวล ปัญหา การต่อสู้และความหวังของคนในยุคนั้น

ข. ต้องใช้ภาษาที่เข้าใจได้ของคนในยุคนั้น

ค. ต้องมุ่งที่จะถ่ายทอดข่าวสารทั้งมวลของพระคริสต์และพระศาสนจักร โดยไม่ละเลยหรือบิดเบือนส่วนใด ๆ ของข่าวสารนั้น และคำอธิบายจะต้องยึดแนวและโครงสร้างที่ชี้ชัดว่า อะไรเป็นหัวใจของข่าวสารนั้น

ง. ต้องมุ่งที่จะให้ผู้ได้รับประโยชน์จากการสารนั้น มีความรู้สึกซาบซึ้งในรหัสธรรมของพระคริสต์มากขึ้น มุ่งให้เกิดการกลับใจอย่างแท้จริง และดำเนินชีวิตตามน้ำพระทัยของพระเจ้า

หนังสือคำสอน

50. บรรดาผู้ที่ได้รับภาระจัดทำสื่อการสอนคำสอน โดยเฉพาะหนังสือคำสอนนั้น จะต้องผ่านการอนุมัติเห็นชอบจากผู้ใหญ่ผู้มีอำนาจเสียก่อน และพยายามยึดแนวของ หนังสือคู่มือแนะแนวการสอนคำสอนทั่วไป³¹ ซึ่งใช้เป็นบรรทัดฐานสำหรับการอ้างอิงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้³²

ในเรื่องนี้ ข้าพเจ้าใคร่ขอให้กำลังใจแก่สภาสังฆราชทั่วโลก ให้จับงานนี้ด้วยความพากเพียรและความเด็ดเดี่ยว โดยร่วมมือกับสันตะสำนักอยู่เสมอ เพื่อจะได้ผลิตหนังสือคำสอนที่มีเนื้อหาถูกต้องตามที่พระเจ้าทรงไยแสดง และมีวิธีการที่ทันสมัย เพื่อจะสามารถใช้อบรมคริสตชนทุกรุ่นในอนาคตให้มีความเชื่อมั่นคง

ที่กล่าวมาอย่างๆ ถึงแนวทางและวิธีการสอนคำสอนในโลกปัจจุบันนี้ มิได้ทำให้คะแนนต่างๆ ของสมัชชาพระสังฆราชหมดคุณค่าอันอุดมไปเสีย เป็นที่น่ายินดีที่ทราบว่ ในปัจจุบันนี้ทุกๆ ประเทศได้ให้ความร่วมมือที่มีคุณค่า เพื่อฟื้นฟูการสอนคำสอนให้เป็นปึกแผ่นและมีผลที่แน่นอนไม่ต้องสงสัยเลยว่าพระศาสนจักรคงจะพบผู้เชี่ยวชาญและวิธีการที่เหมาะสมสำหรับตอบสนองของความจำเป็นอันซับซ้อนในการติดต่อกับคนในยุคนี้ทั้งนี้โดยอาศัยพระพรพรหทานของพระเจ้า

บทที่ 7

วิธีการสอนคำสอน

วิธีการต่างๆ

51. ภัยและการเจริญเติบโตทางสติปัญญาของคริสตชนซึ่งหมายถึง ระดับวุฒิภาวะในเรื่องเกี่ยวกับพระศาสนจักร และด้านจิตใจ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เรียกร้องให้การสอนคำสอนต้องกระทำด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ กล่าวคือ การอบรมความเชื่อ ซึ่งกล่าวโดยทั่วไปแล้ว ความแตกต่างในวิธีการยังจำเป็นสำหรับสิ่งแวดล้อมทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งพระศาสนจักรเข้าไปมีบทบาทในการสอนคำสอนอยู่

การใช้วิธีการที่แตกต่างกันเป็นเครื่องหมายของชีวิตและความอุดมสมบูรณ์ ดังนั้น พระสังฆราชในที่ประชุมสมัชชาครั้งที่ 4 จึงให้ความสนใจในเรื่องนี้มาก แต่ในเวลาเดียวกันก็กำหนดเงื่อนไขที่จำเป็นเพื่อให้ความแตกต่างนั้นก็ประโยชน์แทนที่จะเกิดโทษต่อเอกภาพของการอบรมความเชื่อที่มีเพียงหนึ่งเดียว

ต้องมุ่งรับใช้ด้านการไขแสดงและการกลับใจ

52. ปัญหาแรกที่ปรากฏ ณ ที่นี้ก็คือ อันตรายจากแนวโน้มที่จะเจือปนการสอนคำสอนด้วยอุดมการณ์ทั้งที่เปิดเผยและแฝงเร้น โดยเฉพาะด้านการเมืองและสังคม หรือทำที่ส่วนตัวทางการเมืองบางอย่าง เมื่อทัศนะเหล่านี้แทรกตัวเข้ามาในข่าวสารที่จะต้องนำไปประกาศ จนถึงจุดที่ปิดบังและลดศักดิ์ศรีของข่าวสารลงมาเป็นอันดับรอง หรือใช้ข่าวสารนั้นเป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุเป้าหมายของตน การสอนคำสอนก็จะถูกบิดเบือนไปอย่างสิ้นเชิง ที่ประชุมสมัชชาพระสังฆราชทั่วโลก จึงได้เน้นถึงความต้องการ ที่จะทำให้การสอนคำสอนอยู่นอกเหนืออิทธิพลที่ชักนำไปสู่ฝ่ายต่างๆ ให้มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงมิให้เกิดการแบ่งแยกคำสอน แม้กระทั่งการตีความทางด้านเทววิทยาด้วย การสอนคำสอนจะต้องวางรากฐานอยู่บนการไขแสดงตามที่อำนาจสั่งสอนของพระศาสนจักรได้กระทำอย่างเป็นทางการและอย่างปกติทั่วไป นั่นก็คือ การไขแสดงที่กล่าวถึงพระเจ้า ผู้สร้างและผู้ไถ่ ซึ่งทรงส่งพระบุตรลงมาอยู่ท่ามกลางมนุษย์และทรงมีเนื้อหนังเหมือนเรา พระบุตรนี้ทรงเข้ามามีส่วนร่วม

มิใช่เฉพาะในประวัติศาสตร์ส่วนตัวของแต่ละคนเท่านั้น แต่ทรงมีส่วนในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ และทรงเป็นศูนย์กลางของประวัติศาสตร์นั้นด้วย ฉะนั้นการไขแสดงนี้ จึงกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างถึงแก่นของมนุษย์และเอกภพ และเปลี่ยนทุกสิ่งทุกอย่างที่เสริมสร้างชีวิตมนุษย์ด้วยอำนาจของชาวดีของพระเยซูคริสต์ ในความหมายนี้ การสอนคำสอนอยู่เหนือรูปแบบของการสอนศีลธรรมแบบนามธรรม แต่ถึงกระนั้น การสอนคำสอนก็ได้รวมเอาการสอนศีลธรรมที่แท้ของคริสต์ศาสนาไว้ด้วย และเหนือสิ่งใด การสอนคำสอนได้ข้ามพ้นลัทธินิยมของพระเมสสิยาห์ที่อ้างถึงการมาถึงยุคของสังคมและทางการเมือง ที่มุ่งให้บรรลุความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ในสังคมนั้นเป็นสำคัญ

ข่าวสารที่ซ่อนเร้นอยู่ในวัฒนธรรม

53. บัดนี้ก็มาถึงปัญหาที่สอง ดังที่ข้าพเจ้าเคยกล่าวกับสมาชิกกรรมการพระคัมภีร์เมื่อเร็วๆ นี้ว่า “คำว่า ‘การนำความเชื่อเข้าสู่วัฒนธรรม’ นี้อาจจะเป็นศัพท์บัญญัติขึ้นใหม่ แต่ก็ช่วยให้เห็นอย่างชัดเจนถึงปัจจัยหนึ่งของรหัสธรรมแห่งการอวดสารของพระบุตร” (เทียบ ASS 17, 1979 : 607) อาจกล่าวได้ว่า การสอนคำสอนหรือการประกาศพระวรสารโดยทั่วไปก็คือ การถ่ายทอดพลังแห่งพระวรสาร เข้าสู่แก่นแท้ของวัฒนธรรมหนึ่ง หรือหลายๆ วัฒนธรรมนั่นเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการสอนคำสอนจึงต้องพยายามศึกษาวัฒนธรรมเหล่านี้ รวมถึงองค์ประกอบสำคัญต่างๆ ต้องเรียนรู้ถึงวิธีการแสดงออกที่สำคัญ ต้องเคารพคุณค่าและความร่ำรวยที่มีอยู่ในวัฒนธรรมนั้นๆ ด้วยเท่าที่เช่นนี้ การสอนคำสอนจึงสามารถเสนอความรู้เกี่ยวกับรหัสธรรม (เทียบ รม. 16 : 25, อฟ. 3 : 5) และชี้ให้เห็นแบบชีวิตคริสตชนที่แท้ในจารีตประเพณีที่เป็นอยู่ รวมถึงการเฉลิมฉลอง และความนึกคิดแบบคริสตชนซึ่งซ่อนเร้นอยู่ในวัฒนธรรมนั้น

ในเรื่องนี้มีปัจจัยที่ต้องคำนึงถึง 2 ประการ คือ ประการแรก พระวรสารมีอาจอยู่โดดเดี่ยวโดยแยกจากวัฒนธรรมซึ่งพระวรสารได้แทรกตัวเข้ามาตั้งแต่สมัยแรกนั้นได้ (เช่น โลกในยุคของพระคัมภีร์หรือตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่น สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมที่พระเยซูคริสต์ได้ทรงพระชนม์อยู่) ทั้งนี้อาจสามารถแยกจากวัฒนธรรมที่พระวรสารได้เข้าไปมีบทบาทอยู่เป็นเวลานานับศตวรรษมาแล้วโดยไม่สูญเสียความหมาย สิ่งนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติจากดินแดนแห่งวัฒนธรรมนั้น แต่โดยอาศัย

การเสวนาซึ่งสืบจากสมัยของอัครสาวกแล้วต่อมาก็ค่อยๆ กลายเป็นส่วนหนึ่งของการเสวนาด้านวัฒนธรรมไป

อีกประการหนึ่งก็คือ พลังของพระวรสารนั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และการให้กำเนิดใหม่ๆ ในทุกๆ ที่ เมื่อมาสัมผัสกับวัฒนธรรมเข้าก็ได้แก้ไขส่วนประกอบหลายอย่างของวัฒนธรรมนั้นให้ถูกต้องยิ่งขึ้น การสอนคำสอนจะไม่ใช่การสอนคำสอนถ้าพระวรสารมาสัมผัสกับวัฒนธรรมแล้ว พระวรสารเองกลับเป็นฝ่ายเปลี่ยนแปลงไป ถ้าหากเราล้มข้อควรคำนึงประการนี้ไป ก็จะตรงกับที่ท่านนักบุญเปาโล ประณามไว้อย่างรุนแรงว่า เรากำลัง “ทำให้ไม้กางเขนของพระคริสต์หมดพลังไป” (1คร. 1 : 17)

แต่การที่จะนำเอาส่วนประกอบบางอย่าง ไม่ว่าจะ เป็นทางด้านศาสนาหรือทางอื่นใดก็ตาม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมของมนุษย์กลุ่มหนึ่ง มาให้อย่างรอบคอบ เพื่อช่วยอธิบายให้สมาชิกเข้าใจรหัสธรรมของคริสตธรรมให้ดียิ่งขึ้นอย่างนี้ก็เป็นคนละเรื่องกับที่กล่าวไว้ข้างต้น ครูคำสอนย่อมรู้ดีว่า คำสอนจะต้อง “เกิดใหม่” ในวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ตัวอย่างเช่น ประชาชนที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมอย่างมากมาย เยาวชนยุคใหม่ตลอดจนสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ประชาชนต้องเผชิญอยู่ในขณะนี้ ประชาชนจะไม่ยอมรับคำสอนที่ขาดวิน เพราะถูกตัดทอนหรือเนื้อหาถูกบดบังลดเลือนไปโดยการปรับหรือกระทั่งการใช้ภาษาซึ่งอาจจะเป็นอันตรายต่อประมวลข้อความเชื่อที่มีค่าอย่างยิ่งได้ (เทียบ 2 ทธ.1: 14) หรือโดยการยินยอมนั้นจะต้องทำให้วัฒนธรรมสมบูรณ์ขึ้น โดยช่วยให้การก้าวพ้นจุดบกพร่องหรือสิ่งที่ผิดวิสัยมนุษย์ที่ปรากฏอยู่ และเชื่อมโยงคุณค่าของวัฒนธรรมนั้นเข้ากับความไพบูลย์ของพระคริสต์เจ้า (เทียบ ยน.1 : 16, อพ. 1: 10)

คุณประโยชน์ของความศรัทธาประจำบ้าน

54. ปัญหาอีกประการหนึ่งของวิธีการสอนคำสอนก็คือ การรู้จักใช้ประโยชน์จากส่วนประกอบที่ถูกต้องของความศรัทธาประจำบ้านในการสอนคำสอน ข้าพเจ้ามีความทรงจำถึงความศรัทธาที่สัตบุรุษในบางท้องถิ่นปฏิบัติด้วยใจเร้าร้อนและมีเจตนาบริสุทธิ์ ถึงแม้ความเชื่อที่อยู่เบื้องหลังนั้น จะต้องได้รับการชำระให้บริสุทธิ์หรือทำให้ถูกต้องยิ่งขึ้นในหลายๆ ด้านก็ตาม ข้าพเจ้ายังจำบทภาวนาที่ชื่อๆ ง่ายๆ หลายบทที่สัตบุรุษโดยทั่วไปมักจะนิยมสวดกัน และข้าพเจ้ายังจำกิจศรัทธาบางอย่างที่ปฏิบัติด้วยความปรารถนาจากใจจริง ที่ใช้โทษบาปหรือทำให้พระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของพระทัย บทภาวนาและกิจศรัทธา

เหล่านี้ ถ้าตัดส่วนที่ควรจะต้องทิ้งออกไปเสียแล้วก็จะมีส่วนที่เหลือที่สามารถช่วยสัตบุรุษให้ก้าวหน้าในความรู้เกี่ยวกับรหัสธรรมของพระคริสตเจ้าและคำสั่งสอนของพระองค์ได้หากใช้มันอย่างถูกต้อง เช่น ความรักและความเมตตาของพระเจ้า การอวดตารของพระเยซูคริสต์ ไม้กางเขนแห่งการไถ่กู้ และการกลับคืนพระชนม์ของพระองค์ กิจกรรมของพระจิตในคริสตชนแต่ละคนในพระศาสนจักร รหัสธรรมเกี่ยวกับชีวิตหน้า คุณธรรมตามพระวรสารที่จะต้องปฏิบัติ การเจริญชีวิตของคริสตชนในโลกนี้ เป็นต้น ทำไมเราจึงอาศัยส่วนที่มีได้เป็นสาระของคริสต์ศาสนาหรือกระทั่งเป็นปฏิบัติต่อคริสต์ศาสนา และกลับปฏิเสธที่จะใช้ส่วนที่เมื่อได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้ว มีบางลักษณะของคริสต์ศาสนาอยู่ที่รากฐานของมัน

การท่องจำ

55. ปัญหาสุดท้ายของวิธีการสอนคำสอนซึ่งมีความสำคัญที่ควรจะต้องกล่าวถึงเป็นประการสุดท้าย ซึ่งได้มีการโต้เถียง อภิปรายกันหลายครั้งในการประชุมสมัชชาพระสังฆราช คือ การท่องจำการสอนคำสอนนับตั้งแต่สมัยเริ่มแรก ซึ่งตรงกับยุคอารยธรรมที่ใช้ถ่ายทอดโดยทางวาจาเป็นส่วนใหญ่ การท่องจำจึงเป็นส่วนที่ปฏิบัติกันอย่างกว้างขวาง การสอนคำสอนจึงเป็นที่เริ่มรู้จักสืบต่อกันมาว่า เป็นการเรียนรู้ข้อความจริงที่สำคัญในการท่องจำ เราทุกคนก็รู้อยู่แก่ใจว่า วิธีนี้มีข้อบกพร่องอยู่หลายอย่าง และอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญไม่น้อยก็คือ การท่องจำนั้นไม่ได้ทำให้เกิดการซึมซาบเอาเสียเลย จึงเท่ากับเป็นการลดทอนความรู้ให้อยู่ในรูปของสูตรที่ถูกกล่าวหาซ้ำซาก โดยไม่มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้เลย เพราะมีข้อบกพร่องประการนี้ และเพราะอารยธรรมของเราในยุคปัจจุบันมีลักษณะเฉพาะที่ผิดแผกแตกต่างออกไป ในบางท้องที่จึงได้มีการยกเลิกการสอนคำสอนโดยวิธีท่องจำเสียเกือบทั้งหมด และที่ร้ายกว่านั้นก็คือ บางแห่งได้ยกเลิกโดยสิ้นเชิง ในการประชุมสมัชชาพระสังฆราชครั้งที่ 4 นี้จึงปรากฏมีเสียงที่เป็นทางการเรียกร้องให้กลับมาฟื้นฟูความสมดุลระหว่างการไตร่ตรองใคร่ครวญและการเป็นไปเองตามธรรมชาติ การเสวนาและการเงี่ยบ รวมถึงงานที่เป็นลายลักษณ์อักษรและงานที่ใช้ความจำเสียใหม่ ยิ่งไปกว่านั้น บางวัฒนธรรมยังให้ความสำคัญแก่การท่องเป็นจำนวนมากทีเดียว

มีอยู่สมัยหนึ่ง ในการสอนวิชาที่ไม่เกี่ยวกับศาสนาในบางประเทศ ได้มีเสียงบ่นกันหนาหูยิ่งขึ้นถึงผลร้าย อันเกิดจากการปล่อยปละละเลยความสามารถด้านความจำของมนุษย์ ถ้าเราไม่พยายามนำเอาความสามารถประการนี้กลับมาใช้งานอีกโดยวิธีการที่ชาญฉลาดและเป็นตัวของตัวเองแล้ว

สำหรับการสอนคำสอน ปัญหาจะยิ่งมากขึ้นไปอีกเพราะการเฉลิมฉลองหรือการระลึกถึงเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์แห่งความรอด เรียกร้องความรู้ที่แน่นชัด โดยผ่านทางความจำมากทีเดียว ความจำในเรื่องต่างๆ เช่น การท่องจำพระวาจาของพระเยซูคริสต์ ข้อความบางตอนที่สำคัญในพระคัมภีร์ พระบัญญัติ 10 ประการ ข้อความเชื่อในบท “ข้าพเจ้าเชื่อ” บทพิธีกรรม บทภาวนาสำคัญๆ หัวข้อคำสอนที่เป็นหลัก เป็นต้น แทนที่จะเป็นการขัดต่อศักดิ์ศรีของยูวคริสตชน หรือเป็นการขัดขวางการมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับพระเจ้า การท่องจำกลับเป็นความจำที่แท้จริง ดังที่บรรดาพระสังฆราชในที่ประชุมสมัชชาต่างชาติเรียกร้องอย่างแข็งขัน เราต้องยอมรับความจริงว่า พืชพันธุ์แห่งความเชื่อและความศรัทธา (ถ้าเราสามารถเรียกเช่นนี้ได้) จะไม่มีวันเจริญเติบโตในการสอนคำสอนที่แห้งแล้งปราศจากการท่องจำ สิ่งสำคัญก็คือ ข้อความที่ท่องจำนั้นจะค่อยๆ เข้าใจอย่างลึกซึ้ง เพื่อที่จะให้สามารถกลายเป็นป่อกเกิดแห่งคริสตชนทั้งในด้านส่วนตัวและส่วนรวม

วิธีการนานาชนิดที่ใช้กันอยู่ในการสอนคำสอนปัจจุบันนี้ อาจเป็นเครื่องที่สื่อให้เห็นถึงความมีชีวิตชีวาและความฉลาดปราดเปรื่อง แต่ในที่สุดแล้ว การที่จะเลือกเอาวิธีการใดวิธีการหนึ่งนั้น จะต้องคำนึงถึงกฎขั้นพื้นฐานสำหรับชีวิตของพระศาสนจักรทั้งหมด นั่นก็คือ กฎแห่งความเชื่อสัตย์ต่อพระเจ้า และกฎแห่งความเชื่อสัตย์ต่อมนุษย์โดยอาศัยทัศนคติแห่งความรักเพียงประการเดียว

บทที่ 8

ความปิติยินดีของความเชื่อท่ามกลางโลกที่วุ่นวาย

การยืนยันเอกลักษณ์ของคริสตชน

56. เราอยู่ในโลกที่ยุ่งยาก เพราะความทุกข์ทรมานอันเนื่องมาจากการเห็นผลงานสร้างสรรค์ที่ดีที่สุดของมนุษย์ได้พรากจากไป และหันกลับมาเป็นปฏิปักษ์ต่อตัวเขาเอง สิ่งนี้สร้างบรรยากาศแห่งความไม่แน่นอนขึ้น³³ ในโลกเช่นนี้เองที่การสอนคำสอนจะต้องช่วยคริสตชนให้เป็น “แสงสว่าง” และ “เกลือ” (เทียบ มธ. 5 : 13-16) เพื่อความยินดีส่วนตัวและเพื่อรับใช้ผู้อื่นๆ แน่نون สิ่งนี้ยอมเรียกกร้องให้การสอนคำสอนช่วยเสริมสร้างเอกลักษณ์ให้แก่คริสตชนเหล่านั้นและค่อยๆ แยกตัวออกจากบรรยากาศแห่งความลังเลใจ ความไม่แน่นอน และความเย็นชืดปราศจากชีวิต ซึ่งได้ปกคลุมรอบด้าน ในบรรดาความยุ่งยากเหล่านั้น ซึ่งแต่ละอย่างล้วนทำลายความเชื่อ ข้าพเจ้าในที่นี้เพียง 2-3 ตัวอย่างเท่านั้น เพื่อช่วยให้การสอนคำสอนสามารถเอาชนะมันได้

ในโลกที่เฉยเมย

57. เมื่อไม่กี่ปีมานี้ได้มีการพูดถึงโลกที่เป็นแบบป्लุชน หรือ เรียกว่าโลกหลังยุคที่คริสต์ศาสนาเป็นแนวความคิดหลักความนิยมได้เปลี่ยนไปตามยุคสมัย แต่ความเป็นจริงที่ลึกซึ้งยังคงอยู่ คริสตชนทุกวันนี้ต้องได้รับการอบรมให้เจริญชีวิตอยู่ในโลกซึ่งส่วนใหญ่ไม่รู้จักพระเจ้า หรือในโลกซึ่งเมื่อกล่าวถึงศาสนาแทนที่จะมีการหันหน้าเข้าเจรจากันอย่างจริงจังฉันพี่น้องโดยการปลุกเร้าใจคนทุกคน ก็กลับมีท่าทีที่ถ้าไม่เป็นการดูแคลนด้วยความสงสัยเพราะถือว่าความเจริญก้าวหน้าสามารถให้ “คำอธิบาย” แก่ทุกสิ่งทุกอย่างแบบวิทยาศาสตร์ได้ ก็มักจะตกไปสู่การเฉยชา ดังนั้น เพื่อให้สามารถ “ยืนหยัด” อยู่ในโลก และสามารถให้ “การเสวนานำความรอด” แก่ทุกคน โดยที่แต่ละคนรู้สึกว่าจะได้รับความเคารพสมกับศักดิ์ศรีซึ่งก็คือ ศักดิ์ศรีของผู้แสวงหาพระเจ้า เราต้องการสอนคำสอนที่ฝึกเยาวชนและผู้ใหญ่ในหมู่คณะของเรา ให้มีความเชื่อที่ชัดเจนและเข้มแข็ง ที่จะยืนยันเอกลักษณ์ของคริสตชนและความเป็นคาทอลิกของเขาอย่างหนักแน่น เพื่อที่จะ “เห็นพระเจ้าซึ่งมนุษย์มองไม่เห็น” (เทียบ ฮบ. 11 : 27) และ

ยึดมั่นในความสมบูรณ์สูงสุดของพระเจ้า จะได้เป็นพยานยืนยันถึงพระองค์ในอารยธรรมที่เขามุ่งสู่ และปฏิเสธพระองค์อยู่นี้

โดยอาศัยการอบรมความเชื่อแบบนี้

58. แบบฉบับที่ลดทอนไม่ได้ของเอกลักษณ์ความเป็นคริสตชน จำต้องมีการอบรมความเชื่อที่มีเงื่อนไข และผลที่ต้องการอันเป็นแบบฉบับไม่น้อยไปกว่ากันในบรรดาวิชาที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญของมนุษย์ ซึ่งทุกวันนี้กำลังเจริญก้าวหน้าอย่างยิ่งยวด วิชาการอบรมหรือวิชาครูเป็นวิชาที่สำคัญที่สุดวิชาหนึ่ง ความสำเร็จของวิชาอื่นๆ เช่น ชีววิทยา จิตวิทยา สังคมวิทยา ให้ประโยชน์อย่างมากแก่การอบรมนี้ วิชาศึกษาศาสตร์และศิลปะการสอนกำลังได้รับการทบทวน โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงให้ง่ายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อบันดาลความสำเร็จตามระดับต่างๆ ที่ต้องการ

เราก็มีวิชาการอบรมความเชื่อด้วยเหมือนกัน และผลดีที่การสอนคำสอนได้รับจากวิชาการอบรมนี้ไม่ควรที่จะกล่าวจนเกินเลยไป อันที่จริงแล้ว วิธีการที่ดีและผ่านการทดสอบมาแล้ว ในวงการศึกษาทั่วไปก็ควรจะนำมาใช้สำหรับการอบรมความเชื่อด้วย กระนั้นก็ดี ฟังระวังรักษาแบบฉบับอันสมบูรณ์สูงสุดของความเชื่อไว้เสมอ การอบรมความเชื่อไม่ใช่เรื่องของการอบรมความรู้มนุษย์ แม้จะจัดให้เป็นความรู้สูงสุดก็ตาม แต่ทว่าการสื่อสาร การไขแสดงของพระเจ้าอย่างสมบูรณ์ จะเห็นได้ว่า ตลอดประวัติศาสตร์ศักดิ์สิทธิ์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพระวรสารพระเจ้าทรงใช้วิธีการอบรมที่จะต้องเป็นแบบอย่างต่อไปในการอบรมความเชื่อ วิธีการอันหนึ่งจะมีคุณค่าในการสอนคำสอนก็ต่อเมื่อมันช่วยส่งเสริมความเชื่อที่ต้องถ่ายทอดและเรียนรู้ ถ้าหากไม่เป็นเช่นที่กล่าวมาแล้ว วิธีการนั้นก็หาคุณค่ามิได้เลย

ภาษาที่เหมาะสมแก่การอธิบายข้อความเชื่อ

59. ปัญหาที่ใกล้เคียงกับปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นก็คือเรื่องภาษา ซึ่งเป็นปัญหาที่ยังถกเถียงกันอยู่อย่างเผ็ดร้อนจนทุกวันนี้ เราต้องเห็นลักษณะที่เป็นปฏิปท คือ ในขณะที่การศึกษาปัจจุบัน เช่น วิชาการสื่อสาร วิชาอรรถศาสตร์ และวิชาสัตวญาณลักษณะวิทยา ต่างให้ความสำคัญแก่ภาษาเป็นภาคพิเศษ แต่ในเวลาเดียวกัน ภาษาก็กำลังถูกใช้ไปในแนวทางที่ผิดเพื่อสร้างความลึกลับน่าขนลุกในทาง

อุดมการณ์ เพื่อชักจูงประชาชนให้มีความคิดเหมือนกัน และทำให้มนุษย์ลดศักดิ์ศรีลงมาเป็นเพียงวัตถุอย่างหนึ่งเท่านั้น

ทั้งหมดนี้มีอิทธิพลอย่างกว้างขวางต่อการสอนคำสอน เพราะการสอนคำสอนจำเป็นต้องใช้ภาษาที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบัน และกับคนอื่นๆ อีกมากมายหลายประเภท เช่น ภาษาสำหรับนักศึกษา ปัญญาชน และนักวิทยาศาสตร์ ภาษาชาวบ้านชื่อๆ ที่ไม่ได้รับการศึกษาหรือภาษาสำหรับคนพิการ เป็นต้น นักบุญออกุสตินได้ประสบปัญหาเดียวกันนี้ และได้หาทางออกสำหรับสมัยของท่าน จึงได้มีวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงชิ้นหนึ่งเกิดขึ้นจากปลายปากกาของท่าน คือ “ว่าด้วย การสอนคำสอนแก่ผู้เริ่มต้น” (De Catechizandis Rudibus) ในการสอนคำสอนก็เช่นเดียวกับในวิชาเทววิทยา คือ เรื่องภาษาเป็นปัญหาอันดับแรก แต่ก็มีเหตุผลที่กำกับไว้ ณ ที่นี้ว่าการสอนคำสอนจะใช้ภาษาที่ทำให้เนื้อหาความเชื่อเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดแม้ว่าจะสร้างทำให้เป็นวิชาการก็ตาม ภาษาที่ข้อจลลออกลวงลวนไม่ดีทั้งนั้น ตรงกันข้ามกฎสูงสุดก็คือ ความก้าวหน้าทางวิชาการในเรื่องภาษาต้องรับใช้การสอนคำสอนให้สามารถ “พูด” หรือ “สื่อ” เนื้อหาทั้งหมดของคำสอนไปสู่เด็ก และเยาวชนในปัจจุบัน โดยจะต้องไม่มีการบิดเบือนเป็นอันขาด

การค้นคว้ากับความแน่นอนของความเชื่อ

60. สิ่งที่ทำทหายอย่างยิ่งประการหนึ่งซึ่งมักจะมาจากแนวทางในการเข้าใจความศรัทธา สำนักปรัชญาร่วมสมัยบางแห่งที่ค่อนข้างจะมีอิทธิพลอย่างสูงต่อกระแสเทววิทยาและได้ข้ามมามีอิทธิพลต่องานอภิบาลด้วย คุณจะเห็นว่า เจตคติขั้นพื้นฐานของมนุษย์ก็คือ การแสวงหาสิ่งที่ไร้ขอบเขต ซึ่งเป็นการแสวงหาที่ไม่มีวันจะพบได้ ในทางเทววิทยาก็เช่นเดียวกันแนวความคิดแบบนี้จะยืนยันอย่างเด็ดขาดว่าความเชื่อไม่ใช่เรื่องที่มีความแน่นอน แต่เป็นเรื่องที่ยังเป็นปัญหา ไม่ใช่เรื่องที่แจ่มแจ้งแล้ว แต่เปรียบเทียบเหมือนกันก้าวกระโดดไปในความมืด กระแสความคิดเช่นนี้มีคุณประโยชน์ในแง่ที่จะช่วยเตือนสติเราว่าความเชื่อมันเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เรายังไม่รู้ เพราะเป็นเพียงสิ่งที่เราคาดหวังไว้เท่านั้น นั่นก็คือ เป็นเพียงสิ่งที่เราเห็น “อย่างกลางๆ ในกระจกเงา” (1 คร.13:12) และยิ่งเตือนเราอีกว่า พระเจ้าสถิตอยู่ในที่ซึ่งมองไม่เห็น (เทียบ 1 ทธ. 6:16) สิ่งทั้งหมดนี้ช่วยให้เราสร้างความคิดแบบคริสตชน ซึ่งมีใช้ทัศนคติของผู้ที่เข้าถึงแล้วแต่เป็นการเดินทางไปข้างหน้าเช่นเดียวกับท่านอับราฮัม เหตุผลที่ยิ่งกว่านั้นคือ เราต้อง

หลีกเลี่ยงการแสดงสิ่งที่ไม่แน่นอนว่า เป็นสิ่งที่แน่นอน กระนั้นก็ดี เราสมควรก้าวพลาดไปในทิศทางตรงกันข้ามอย่างสุดขอบ ซึ่งมักจะเกิดขึ้นบ่อยๆ ดังที่มีกล่าวไว้ในจดหมายถึงชาวฮีบรู ความว่า “ความเชื่อคือความแน่ใจในสิ่งที่เราหวังไว้เป็นความรู้อย่างมั่นใจว่า สิ่งที่ยังมองไม่เห็นนั้นมีจริง” (ฮบ.11 : 1) แม้ว่าเรายังมิรู้ทั้งหมด แต่เราก็มีความแน่ใจและความมั่นใจ เมื่อเราอบรมเด็กๆเยาวชน และคนหนุ่มสาว ขออย่าให้เราสอนเรื่องความเชื่อในความหมายเชิงปฏิเสธมากเกินไป คือ เหมือนสิ่งที่ไม่ได้โดยสิ้นเชิง หรือเหมือนความมืดบอดชนิดหนึ่งในโลกที่มีดสนิท แต่ขอให้พวกเราแสดงให้พวกเขาเห็นว่า การแสวงหาที่สุภาพถ่อมตน แต่กล้าหาญของผู้ที่มีความเชื่อนั้นมิได้มีจุดเริ่มต้นจากความว่างเปล่า จากการหลุดตนเอง จากความคิดเห็นที่ผิดหลง หรือจากความไม่แน่นอน แต่เป็นการแสวงหาเกี่ยวกับพระวาจาของพระเจ้า ผู้ไม่ทรงถูกหลอก และไม่ทรงหลอกหลวง ความเชื่อนี้ได้รับการเสริมสร้างอย่างไม่หยุดยั้งบนศิลาที่ไม่สั่นคลอนของพระวาจา มันเป็นการแสวงหาแบบโหราจารย์ที่เดินตามดาวมา (เทียบ มธ. 2:1) เป็นการแสวงหาแบบที่ปัสกาลได้เขียนไว้อย่างลึกซึ้ง โดยอ้างคำพูดของนักบุญออกุสตินว่า “ท่านก็คงไม่เสาะแสวงหาเรา ถ้าท่านไม่พบเราก่อน”

จุดหมายประการหนึ่งก็คือ การมอบความเชื่อแบบซื่อๆ ง่ายๆ แต่มั่นคงให้แก่ผู้เรียนคำสอนรุ่นเยาว์ ซึ่งจะช่วยให้พวกเขาเสาะแสวงหาที่จะรู้จักพระเจ้าให้มากและดียิ่งขึ้น

การสอนคำสอนกับเทววิทยา

61. เมื่อพิจารณาในความหมายนี้ ข้าพเจ้าก็เห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดที่ควรจะให้เด็กเข้าใจถึง ความเกี่ยวพันระหว่างการสอนคำสอนกับเทววิทยา

แน่นอน ความเกี่ยวพันนี้ลึกซึ้งและสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับผู้ที่เข้าใจถึงบทบาทของเทววิทยา ที่มีต่อความเชื่อที่จะหาสิ่งอื่นมาทดแทนไม่ได้ จึงไม่เป็นสิ่งแปลกที่ความเคลื่อนไหวแต่ละครั้งในเทววิทยาจะส่งผลกระทบต่อการสอนคำสอนด้วยเสมอยุคหลังสภาสังคายนาปี พระศาสนจักรกำลังผ่านช่วงเวลาที่สำคัญและยุ่งยากในการค้นคว้าทางด้านเทววิทยา ในการตีความหมาย และการอธิบายพระคัมภีร์

พระสังฆราชจากทวีปต่างๆ ที่มาร่วมประชุมสมัชชาต่างเผธิญปัญหาโดยตรงไปตรงมาถึง อันตรายอันเกิดจาก “ความสมดุลที่ไร้เสถียรภาพ” ที่ผ่านมาจากเทววิทยาไปสู่การสอนคำสอน และเน้นความจำเป็นที่จะลงมือกระทำอะไรบางอย่าง เพื่อขจัดความยุ่งยากนี้ สมเด็จพระสันตะปาปา ปอลที่ 6 ก็

ได้ทรงเผชิญกับปัญหานี้โดยตรงไปตรงมาไม่แพ้กัน ดังที่มีปรากฏในคำนำพระสมณสาร “การประกาศความเชื่อของตนอย่างสง่า” และในพระดำรัสเตือนในวาระครบรอบ 5 ปีของการปิดสภาสังคายนาสากลวาติกัน ที่ 2

จุดนี้จะต้องเน้นต่อไปอีก เมื่อการค้นคว้าและการเสนอความคิดเห็นมีอิทธิพลต่อการสอนคำสอนมากเช่นนี้ นักเทววิทยาและนักพระคัมภีร์ทั้งหลาย จึงมีหน้าที่ที่จะระวังไม่ทำให้ประชาชนยึดถือสิ่งที่เป็นเพียงความคิดเห็น หรือยังถกเถียงกันอยู่ในหมู่ผู้เชื่อวาทญาณว่าเป็นสิ่งที่แน่นอนแล้ว ทางด้านครูคำสอนก็พึงใช้วิจารณญาณในการเลือกเฟ้นเฉพาะผลการค้นคว้าทางเทววิทยาที่จะช่วยให้ความกระจ่างในการไตร่ตรองส่วนตัวและการสอนผู้อื่น และเช่นเดียวกัน นักเทววิทยาต้องยึดแหล่งที่มาจริงๆ ของคำสอนนั้น และอยู่ภายใต้คำแนะนำของอำนาจการสั่งสอนของพระศาสนจักร จงหลีกเลี่ยงการสอนคำสอนที่ทำให้จิตใจของเด็กและเยาวชนปั่นป่วนด้วยทฤษฎีที่ไม่เข้าท่าเข้าทางด้วยคำถามที่ไร้ประโยชน์ และการอภิปรายที่ไม่ส่อไปในทางสร้างสรรค์ ซึ่งทั้งหมดนี้ นักบุญเปาโลได้ประณามไว้บ่อยๆ ในจดหมายอภิบาลของท่าน (เทียบ 1 ทธ. 2: 14, 4 : 1-5)

ของขวัญล้ำค่าที่พระศาสนจักรสามารถหยิบยื่นให้แก่โลกที่โกลาหลและวุ่นวายในโลกของเรานี้ก็ คือ การสร้างคริสตชนที่เพียบพร้อมด้วยสิ่งที่เป็นแก่นสารสำหรับชีวิตและเป็นผู้ที่เบิกบานยินดีในความเชื่อของตน ถ้าการสอนคำสอนปลูกฝังสิ่งนี้ให้แก่คริสตชนแล้ว ครูสอนคำสอนเองก็จะได้รับประโยชน์ด้วยเพราะ “ผู้ที่ปรารถนาจะเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ มิใช่เพียงการใช้มาตรฐานที่หยาบ ล้าเอียง และผิวเผิน หรือกระทั่งบางครั้งแบบหลงผิด ผู้นั้นจะต้องเข้าหาพระคริสต์ด้วยความกระวนกระวายใจ ความไม่แน่ใจ และแม้กระทั่งความอ่อนแอและความผิดบาปหรือด้วยชีวิตและความตายของเขาเองด้วย อาจจะกล่าวได้ว่าเขาจะต้องเข้าหาพระคริสต์พร้อมด้วยตัวเขาเองทั้งหมด และต้อง “ใช้” พระคริสต์ พร้อมทั้งค่อยๆ ให้ความจริงแก่การอวดตารและการไถ่กู้ของพระองค์ซึมซาบเข้าไปในตัวเพื่อจะได้พบตนเอง” (พระสมณสาร “พระผู้ไถ่กู้มนุษย์” 10 ASS 71 [1971],274)

บทที่ 9

ภารกิจที่เกี่ยวข้องกับเราทุกคน

การปลุกเร้าจิตใจผู้รับผิดชอบงานคำสอนทุกคน

62. พี่น้องและลูกที่รักทั้งหลาย บัดนี้ข้าพเจ้าปรารถนาจะให้คำพูดของข้าพเจ้าซึ่งเจตนาจะมอบให้เป็นคำเตือนจากหัวใจ และเพื่อตอกย้ำอย่างหนักแน่นในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นชุมพาบาลของพระศาสนจักรสากลนี้ ได้ทำให้หัวใจของพวกท่านเร้าร้อนจนลุกเป็นไฟเหมือนดังที่เจตนาของนักบุญเปาโลได้ทำมาแล้วกับผู้ร่วมงานของท่านในพระวรสารคือ ทอด้ส ทิโมธี หรือเหมือนกับที่นักบุญออกุสตินเขียนเรียงความเรื่องสั้นว่าด้วยความปิติยินดีของการสอนคำสอน (Detechizandis Rudibus PL 40 : 310-347) ไปถึงสังฆานุกรเดโอกราซีอัส ซึ่งกำลังท้อถอยกำลังใจในการทำหน้าที่สอนคำสอน แน่นนอนทีเดียว ข้าพเจ้าปรารถนาอย่างยิ่งที่จะหว่านความกล้าหาญ ความหวังและความเร้าร้อน ลงในหัวใจของบุคคลต่างๆ ที่มีความหลากหลายที่รับหน้าที่สอนคำสอนและอบรมศาสนธรรมในการดำเนินชีวิตตามพระวรสารอยู่ในขณะนี้

พระสังฆราช

63. เริ่มแรกทีเดียว ข้าพเจ้าขอกล่าวถึงพี่น้องสังฆราชทั้งหลาย สภาสังคายนาสากลวาติกัน ที่ 2 ได้กล่าวย้ำเตือนพวกท่านไว้อย่างชัดเจนแล้ว ถึงหน้าที่ที่พวกท่านมีในการสอนคำสอน³⁹ และบรรดาพระสังฆราชที่มาร่วมประชุมสมัชชาก็ยังได้เน้นเป็นพิเศษอีกด้วย

พี่น้องที่รักยิ่ง พวกท่านมีภารกิจพิเศษในพระศาสนจักร คือ ภารกิจที่อยู่เหนือคนทั้งปวง พวกท่านมีความรับผิดชอบอันสำคัญในการสอนคำสอน กล่าวได้ว่าเป็น “แบบฉบับของครูคำสอน” พวกท่านมีหน้าที่สอนคำสอนในพระศาสนจักรร่วมกับสมเด็จพระสันตะปาปา ในฐานะที่อยู่ร่วมในคณะพระสังฆราชด้วยกัน ดังนั้นขอให้พวกท่านได้รับฟังคำพูดจากใจของข้าพเจ้านี้ด้วย

ข้าพเจ้าทราบดีว่า ภารกิจของพระสังฆราชทุกวันนี้อย่างยิ่งที่ยิ่งซับซ้อน และงานจะล้นมือมากขึ้นทุกวัน มีหน้าที่นับพันที่กำลังเรียกหาพวกท่านอยู่ อาทิเช่น หน้าที่ฝึกพระสงฆ์ใหม่ให้สามารถเข้าไปทำงานอย่างเร้าร้อนในกลุ่มฆราวาสหรือหน้าที่ประกอบพิธีศักดิ์สิทธิ์อย่างเหมาะสมและมีชีวิตชีวา การประกอบ

การวิจยตลอดจนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชีวิต และการปกป้องสิทธิมนุษยชนด้วย จะอย่างไรก็ตาม อย่าให้ความสนใจที่จะทำนุบำรุงการสอนคำสอนให้มีชีวิตชีวาและมีประสิทธิภาพ ต้องตกเป็นรองความสนใจในด้านอื่นๆ เลยแม้แต่น้อย ความห่วงใยนี้จะชักนำพวกท่านลงมือสอนหลักธรรมแห่งชีวิตให้แก่ สัตบุรุษด้วยตัวของท่านเอง และยังเป็นผู้ดูแลแผนงานหลักของการสอนคำสอนในสังฆมณฑลให้ สอดคล้องกับแผนงานของสภาพระสังฆราช ในขณะเดียวกัน ก็พยายามหาผู้ช่วยที่มีความเชี่ยวชาญ และไว้วางใจได้มาร่วมงาน บทบาทหลักของพวกท่านก็คือ การสร้างและการรักษาไว้ซึ่งความ กระจือร้อันในการสอนคำสอนในสังฆมณฑลของพวกท่านซึ่งจะต้องปรากฏออกมาในรูปของการจัดตั้ง องค์การที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและมีประสิทธิภาพ โดยนำบุคลากร เครื่องมือ และอุปกรณ์ รวมทั้งทุนทรัพย์ที่จำเป็นมาใช้ในการดำเนินงานด้วย พวกท่านสามารถแน่ใจได้ว่า ถ้าการสอนคำสอน เป็นไปด้วยดีในสังฆมณฑลของพวกท่านแล้ว สิ่งอื่นๆ ก็จะพลอยง่ายตามไปด้วย และไม่จำเป็นจะต้อง กล่าว ณ ที่นี้ว่าแม้บางครั้งความกระจือร้อันบังคับให้พวกท่านต้องแบกรับภาระหนักในการบริหารจัดการออก นอกสู้นอกทาง และการแก้ไขความผิดหลงต่างๆ แต่สิ่งนี้จ่านำความสุขและความบรรเทามาสู่พวกท่าน ที่ได้เห็นสังฆมณฑลเจริญก้าวหน้า เพราะมีการสอนคำสอนตามที่พระเจ้าประสงค์

พระสงฆ์

64. สำหรับพวกท่าน พระสงฆ์ พวกท่านเป็นผู้ช่วยพระสังฆราชโดยตรงในเรื่องนี้ สภาพระสังคายนา เรียกพวกท่านว่าเป็น “ผู้อบรมสั่งสอนความเชื่อ” ไม่มีวิธีใดที่จะเป็นผู้อบรมสั่งสอนความเชื่อ ได้ดีกว่าการที่พวกท่านจะอุทิศความพยายามทั้งหมด เพื่อการเจริญเติบโตของกลุ่มคริสตชนของพวก ท่าน ไม่ว่าจะพวกท่านจะรับผิดชอบดูแลวัด โรงเรียนชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา มหาวิทยาลัย หรือเป็น การรับผิดชอบงานอภิบาลในระดับใดก็ตาม หรือเป็นผู้นำกลุ่มชนทั้งใหญ่และเล็ก และโดยเฉพาะกลุ่ม เยาวชน พระศาสนจักรก็หวังอยู่ว่า พวกท่านจะไม่ละเลยสิ่งใดเลยในเรื่องการสอนคำสอนที่มีแบบแผน และมีทิศทางที่ถูกต้อง ถ้าพวกท่านโชคดีมีสังฆานุกรหรือบริกรอื่นๆ พวกท่านก็จะเป็นผู้ช่วยที่ดีของท่าน ในเรื่องนี้สัตบุรุษทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการสอนคำสอนและชุมนุมพาลทุกคนมีหน้าที่จัดเตรียมให้ ข้าพเจ้าอยากจะขอรับรองผู้ใหญ่ของฝ่ายบ้านเมืองให้เคารพเสรีภาพในการสอนคำสอนเสมอ และข้าพเจ้าก็ ขอรับรองพวกท่านที่เป็นศาสนบริกรของพระคริสต์ด้วยสิ้นสุดกำลังว่า อย่าปล่อยให้สัตบุรุษขาดการสอนคำ

สอนเพราะพวกท่านขาดความกระตือรือร้น หรือว่าเป็นด้วยอิทธิพลความคิดที่ผิดพลาดบางประการ ขออย่าให้เป็นดังที่มีคนกล่าวว่า “เด็กๆ ร้องขออาหาร แต่ไม่มีสักคนเดียวหยิบยื่นให้” (พคค.4:4)

นักบวชชายและหญิง

65. คณะนักบวชชายและหญิงที่มีอยู่เป็นจำนวนมากได้รับการสถาปนาขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการอบรมชีวิตคริสตชน แก่เด็ก ๆ และเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่ผู้ที่ถูกทอดทิ้งมากที่สุด ตลอดประวัติศาสตร์อันยาวนาน นักบวชชายและหญิงเหล่านี้ ได้อุทิศอย่างจริงจังเพื่องานคำสั่งสอนของพระศาสนจักร โดยทำงานได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ในยุคปัจจุบันที่มีความต้องการร่วมมือกันระหว่างนักบวชกับพระสงฆ์ผู้อภิบาล และเรียกร้องนักบวชและคณะให้มีบทบาทอย่างจริงจังในการจัดอภิบาลสัตบุรุษของพระศาสนจักรท้องถิ่น ข้าพเจ้าขอย้ำเตือนนักบวชทุกท่านด้วยความจริงใจว่า โดยอาศัยการถวายตัวของพวกท่าน พวกท่านจึงมีความพร้อมอย่างยิ่งที่จะช่วยงานคำสั่งสอนของพระศาสนจักรให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ตามจิตตารมณ์ของแต่ละคณะและหน้าที่ที่นักบวชแต่ละคนได้รับมอบหมาย และขอให้พวกท่านตระหนักถึงเรื่องนี้ในทุกแห่งที่ท่านไปอยู่ขอให้คณะต่างๆ อุทิศสติปัญญา ความสามารถ และทรัพยากรมากที่สุดให้แก่งานสอนคำสั่งสอนโดยเฉพาะ

ครูสอนคำสั่งสอน

66. ข้าพเจ้าต้องขอกล่าวขอบคุณบรรดาครูคำสั่งสอนตามวัดต่างๆ ทั้งชายและหญิงจำนวนมากซึ่งทำงานอยู่ทั่วโลก และกำลังอุทิศตนเพื่อให้การอบรมศาสนธรรมแก่คนรุ่นต่างๆ งานของพวกท่านแม้จะดูว่าเป็นงานต่ำต้อยและไม่มีใครเห็น แต่กระนั้นก็ดี ท่านก็ยังทำด้วยความเร้าร้อนและด้วยจิตใจยินดี นี่แหละคือแบบฉบับที่เด่นมากของฆราวาสแพรวัธรรมซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดสำหรับเด็กๆ และเยาวชนที่ขาดการอบรมทางศาสนาอย่างเหมาะสมในบ้านของพวกเขาด้วยสาเหตุต่างๆ มีคริสตชนจำนวนมากเท่าใดแล้วที่ได้รับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคำสั่งสอน หรือการเตรียมตัวรับศีลอภิบาลบาป ศีลมหาสนิท ครั้งแรก และศีลกำลังจากครูสอนคำสั่งสอนเช่นพวกท่าน การประชุมสมัชชาของพวกท่าน ข้าพเจ้าขอร่วมกับที่ประชุมสมัชชาให้กำลังใจแก่พวกท่านในการทำงานเพื่อชีวิตของพระศาสนจักรต่อไป

แต่คำว่า “ครูคำสอน” นี้ เหมาะสมเป็นพิเศษสำหรับผู้ที่ยังสอนคำสอนอยู่ในดินแดนมิสซัง พวกเขาเหล่านั้น ไม่ว่าจะเกิดมาจากครอบครัวที่เป็นคริสตชนอยู่แล้ว หรือเพิ่งกลับใจมาเป็นคริสตชนภายหลัง และได้รับการสอนคำสอนจากบรรดาธรรมทูตหรือครูคำสอน พวกเขาได้อุทิศชีวิตของตน เพื่อสอนคำสอนแก่เด็ก ๆ และเยาวชนในประเทศของตนปีแล้วปีเล่า พระศาสนจักรในประเทศต่างๆ ที่เจริญรุ่งเรืองมาได้จนถึงทุกวันนี้ก็โดยอาศัยครูคำสอนเหล่านี้เอง ข้าพเจ้าจึงขอชื่นชมในความพยายามของสมณกระทรวงการแพร่ธรรมแก่นานาชาติ ที่มีนโยบายสนับสนุนการฝึกอบรมครูคำสอนให้ยิ่งที่ยิ่งมากขึ้น ข้าพเจ้าวิงวอนขอคำอธิษฐานจากบุคคลต่างๆ ที่สมเด็จพระสันตะปาปาพระองค์ก่อนๆ ได้ทรงประกาศแต่งตั้งเป็นนักบุญ และขอให้กำลังใจแก่ผู้ที่ทำงานอยู่ด้วยสิ้นสุดจิตใจของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าหวังว่าจะมีคนเป็นจำนวนมากมาสืบทอดงานของพวกเขา และหวังว่าพวกเขาจะมีจำนวนมากขึ้น เพื่องานที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับภารกิจ (ของพระศาสนจักร)

การสอนคำสอนตามวัด

67. บัดนี้ข้าพเจ้าใคร่ขอกล่าวถึงสถานที่ที่ครูคำสอนจะต้องเกี่ยวข้องทำงานอยู่โดยปกติสักเล็กน้อย ข้าพเจ้าจะต้องขอกล่าวอย่างกว้างๆ ถึงสถานที่ที่ต้องมีการสอนคำสอน ซึ่งบางแห่งก็ได้กล่าวนำมาแล้วในบทที่ 6 คือวัด ครอบครัว โรงเรียน และองค์การต่างๆ

เป็นความจริงที่ว่า การสอนคำสอนนั้นสามารถทำได้ทุกที่ แต่สิ่งที่ข้าพเจ้าขอเน้น ซึ่งตรงกับความปรารถนาของพระสังฆราชจำนวนมาก คือ วัดจะต้องคงความเป็นผู้นำและโดดเด่นในการสอนคำสอน ถูกแล้ว เราต้องยอมรับว่าในหลายประเทศ วัดกำลังถูกสั่นคลอนด้วยสังคมเมือง หลายคนถึงกับมีความเห็นโน้มเอียงไปว่า สถาบันวัดนั้น แม้ว่าจะยังอยู่ต่อไปโดยไม่สูญสลาย ก็เป็นสถาบันที่เก่าแก่ล้าสมัยเสียแล้ว ควรจะหลีกเลี่ยงควรจะหลีกเลี่ยงให้กับชุมชนขนาดเล็กที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากกว่า ไม่ว่าจะใครจะคิดอย่างไรก็ตาม วัดก็ยังเป็นศูนย์รวมหลักของคริสตชน รวมทั้งคริสตชนที่มีได้ร่วมศาสนกิจด้วย ด้วยเหตุนี้ การยึดถือความเป็นจริงและความปรีชาฉลาดเรียกร้องให้ตั้งเป้าหมายที่จะฟื้นฟูวัดให้มีโครงสร้างที่เหมาะสม และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้หาทางเพิ่มสมาชิกที่มีคุณภาพ มีความเสียสละและมีน้ำใจดีให้มากขึ้น จากสิ่งที่เพิ่งกล่าวนำมาและหากพิจารณาถึงความหลากหลายอันจำเป็น เพื่อทำหน้าที่สอนคำสอนแล้ว (ซึ่งได้แก่ วัด ครอบครัว พระสงฆ์ประจำโรงเรียนของรัฐ โรงเรียนคาทอลิก คณะกิจการ

คาทอลิก สโมสรรยวชน การอบรมศาสนาวันสุดสัปดาห์ เป็นต้น) จำเป็นเหลือเกินที่การสอนคำสอนของหน่วยงานต่างๆ จะต้องมุ่งไปสู่จุดเดียวกัน คือ การประกาศยืนยันความเชื่อเดียวกัน การเป็นสมาชิกเดียวกันของพระศาสนจักร และการอุทิศตน เพื่อสังคมตามจิตตารมณ์เดียวกันของพระวรสารคือ “การมีความเชื่อเดียว ศีลล้างบาปเดียว พระเจ้าและพระบิดาองค์เดียว” (อฟ.4:5-6) ดังนั้น ไม่ว่าจะวัดใหญ่หรือวัดเล็ก ต่างก็มีหน้าที่อันหนัก ที่จะฝึกอบรมผู้รับผิดชอบในการเตรียมผู้นำทางด้านการสอนคำสอนขึ้นมา (ได้แก่ พระสงฆ์ นักบวชชายและหญิง ฆราวาส) ต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการคำสอนในทุก รูปแบบต้องเพิ่มเติมและปรับปรุงสถานที่ให้เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการสอนคำสอน นอกจากนี้ ยังต้องระวังการอบรมศาสนธรรมของกลุ่มคนต่างๆ ให้มีคุณภาพ และมีเอกภาพในพระศาสนจักร

กล่าวโดยสรุปก็คือ วัดจะต้องเป็นสถานที่ที่มีบทบาทเด่นพิเศษในการสอนคำสอน ดังที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้มีได้หมายความว่า วัดจะเป็นผู้ผูกขาดหรือควบคุมให้ทุกอย่างอยู่ในระบบเดียวกันหมด วัดจะต้องฟื้นฟูฐานะตนเองขึ้นใหม่ คือ ให้เป็นเสมือนบ้านพี่บ้านน้อง ที่ยินดีต้อนรับทุกคนและให้ผู้ที่ได้รับศีลล้างบาปและศีลกำลังแล้วได้ตระหนักพวกเขาต้องสร้างประชากรของพระเจ้าด้วยกันทุกคน ในบ้านมีขนมปังแผ่นหลักธรรม และศีลมหาสนิทไว้เลี้ยงดูอย่างอุดมสมบูรณ์ โดยการร่วมคารวกิจอันเดียวกัน⁴¹ และจากบ้านนี้ ทุกๆวันพวกเขาจะถูกส่งออกไปทำงานธรรมทูตในกิจกรรมอันเป็นศูนย์กลางของชีวิตในโลก

ในครอบครัว

63. การสอนคำสอนในครอบครัวมีลักษณะพิเศษเฉพาะซึ่งจะหาสิ่งอื่นมาทดแทนมิได้ในลักษณะเฉพาะนี้ได้รับการเน้นจากพระศาสนจักร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสภาสังคายนาวาติกันครั้งที่ 2⁴² พ่อแม่เป็นผู้ให้การอบรมคำสอนแก่เด็กๆ เริ่มตั้งแต่วัยที่ยังอ่อนอยู่⁴³ ด้วยภาพของการสนับสนุนความเชื่อซึ่งกันและกันของสมาชิกภายในครอบครัวจะช่วยให้เขาเจริญเติบโตในความเชื่อโดยอาศัยแบบอย่างชีวิตคริสตชนที่ดีตัวอย่างนี้แม้ไม่มีคำพูดแต่ทว่าแต่เป็นการดำรงชีวิตประจำวันตามจิตตารมณ์ของพระวรสาร การสอนคำสอนจะยิ่งทวีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น (เช่น การรับศีลมหาสนิทครั้งแรก วันฉลองสำคัญๆ ทางศาสนา วันเกิดของเด็ก หรือเหตุการณ์เศร้าโศก เป็นต้น) ให้ใช้โอกาสเหล่านั้นอธิบายให้เข้าใจถึงเนื้อแท้ตามคริสต์ศาสนา หรือหลักธรรมในเหตุการณ์เหล่านั้น เท่านั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ พ่อแม่ยังมีหน้าที่พบทวนคำสอนที่ลูกๆ ได้รับมาจากที่อื่นๆ อีกด้วย ความจริงเกี่ยวกับปัญหาหลักด้าน

ความเชื่อ และการเจริญชีวิตแบบคริสตชนจะได้รับการตอกย้ำจากครอบครัวที่เปี่ยมด้วยความรักและความเคารพซึ่งกันและกัน สิ่งนี้จะมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อวิถีชีวิตของเด็ก พ่อแม่ของเด็กเองก็จะได้รับประโยชน์จากหน้าที่นี้เช่นกัน เพราะว่าการสอนคำสอนในลักษณะนี้ มีทั้งการให้และการรับในเวลาเดียวกัน

การสอนคำสอนในครอบครัวจึงเป็นการเบิกทาง ช่วยเหลือและทำให้การสอนคำสอนในที่อื่นๆ ได้ผลดีขึ้นด้วย ยิ่งกว่านั้น ในหลายแห่งที่กฎหมายต่อต้านศาสนา และพยายามขัดขวางการสอนความเชื่อ และอีกหลายแห่งที่บรรยากาศของความไม่เชื่อและความนิยมหลงไหลในทางโลกแพร่สะพัดไปทั่ว ทำให้การเติบโตทางศาสนาเป็นไปได้ไม่ได้โดยสิ้นเชิง “พระศาสนจักรระดับครอบครัว” จึงเป็นหน้าที่หนึ่งสำหรับเด็กและเยาวชนสามารถรับการสอนคำสอนที่แท้จริงได้ พ่อแม่ที่เป็นคริสตชนพยายามเท่าไรก็ยังไม่นับว่ามากเกินไปสำหรับการเตรียมเป็นครูคำสอนให้แก่ลูกๆ ของตน และกระทำสืบเนื่องต่อไปด้วยใจร้อนรนโดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย จึงให้การสนับสนุนแก่บุคคลหรือสถาบันที่คอยติดต่อกับพ่อแม่เป็นการส่วนตัวหรือจัดประชุมพ่อแม่ หรือช่วยจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการสอนคำสอน เพื่อให้พ่อแม่สามารถสอนคำสอนได้เป็นอย่างดี สิ่งที่เขาทำอยู่นี้ประเสริฐอย่างหาค่าไม่ได้

ในโรงเรียน

69. ควบคู่ไปกับครอบครัว และร่วมมือกับครอบครัว โรงเรียนทำหน้าที่สอนคำสอนและให้การอบรมอื่นๆ ซึ่งจะมองข้ามไปไม่ได้ ในประเทศที่ยังสามารถสอนคำสอนในโรงเรียนได้ ซึ่งก็มีน้อยลงทุกที พระศาสนจักรมีหน้าที่ที่จะเข้าไปรับภาระให้ดีที่สุดที่จะทำให้ภาระนี้ตกเป็นของโรงเรียนคาทอลิกเป็นอันดับแรก โรงเรียนเหล่านี้ย่อมไม่สมที่จะได้ชื่อว่าเป็นโรงเรียนคาทอลิก แม้จะมีชื่อเสียงโด่งดังในด้านวิชาการอื่นๆ แต่กลับตั้งใจละเลย หรือออกนอกกลุ่มนอกรทางในเรื่องการสอนคำสอนอย่างจริงจัง ขออย่าให้มีการอ้างว่า มีการสอนคำสอนด้วยการปฏิบัติโดยทางอ้อมเสมอๆ อยู่แล้ว ลักษณะเฉพาะของโรงเรียนคาทอลิกก็ดี เหตุผลพิเศษที่ตั้งโรงเรียนคาทอลิกขึ้นมาก็ดีหรือเหตุผลที่พ่อแม่คาทอลิกส่งลูกเข้าเรียนในโรงเรียนคาทอลิกก็ดีเป็นที่แน่ชัดอยู่แล้วว่า เนื่องมาจากคุณภาพการอบรมศาสนธรรมที่ผนวกรวมอยู่ในการศึกษาของเด็กๆ ในขณะที่สถาบันคาทอลิกจะต้องเคารพเสรีภาพตามมโนธรรม ซึ่งก็เท่ากับกล่าวหาให้หลีกเลี่ยงการปลูกฝังมโนธรรมจากภายนอก ไม่ว่าจะใช้กำลังหรือแรงกดดันด้านจิตใจ โดยเฉพาะ

กรณีการปฏิบัติศาสนกิจของผู้ใหญ่ สถาบันเหล่านี้มีภาระอันยากยิ่งที่จะต้องทำให้พวกเขาเห็นว่า การเชื่อ
เชิญของพระเจ้าให้มนุษย์มาปรนนิบัติพระองค์ ด้วยจิตใจและด้วยสัจจะ ตามพระบัญญัติของพระองค์
และพระศาสนจักรนั้น มิได้ใช้การบีบบังคับ แต่ทว่าเป็นการผูกพันทางมโนธรรม

ข้าพเจ้ายังคิดถึงโรงเรียนนอกรงค์ศาสนาและโรงเรียนรัฐบาล ข้าพเจ้าปรารถนาอย่างยิ่งที่จะ
ให้นักเรียนคาทอลิกทุกคนมีความเจริญก้าวหน้าด้านจิตใจ โดยอาศัยการสอนศาสนธรรมที่ขึ้นกับพระศา
สนจักร ทั้งนี้เพื่อสนองตอบต่อสิทธิอันชัดเจนที่บุคคล ครอบครัว และการเคารพต่อเสรีภาพในการถือ
ศาสนาที่ทุกคนพึงได้รับแล้วแต่สภาพของแต่ละประเทศ ซึ่งอาจจะได้รับจากโรงเรียนหรือการเข้าไปใน
โรงเรียน หรือการจัดไว้ในตารางสอน โดยความเห็นชอบของทางการ ในกรณีการสอนคำสอนมี
เฉพาะที่วัดหรือศูนย์อภิบาลเท่านั้น แม้กระทั่งในกรณีที่มีปัญหาจริงๆ ก็ยังเป็นไปได้ที่จะจัดตารางสอนให้
นักเรียนคาทอลิกได้เรียนรู้อย่างลึกซึ้งถึงความเชื่อ และประสบการณ์ทางศาสนาโดยครูผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่
ว่าจะเป็นพระสงฆ์หรือฆราวาสก็ตาม

เป็นที่ยอมรับว่า นอกจากโรงเรียนแล้วยังมีองค์ประกอบของชีวิตอีกมากที่สามารถมีอิทธิพลต่อ
ความคิด จิตใจของเยาวชน อาทิเช่น การพักผ่อนหล่อนใจ แวดวงทางสังคม วงการอาชีพ แต่ผู้ที่ศึกษา
เล่าเรียนย่อมจะได้รับอิทธิพลจากโรงเรียนโดยจำเป็นพวกเขาถูกนำไปเกี่ยวข้องกับคุณค่าทาง
วัฒนธรรม หรือศีลธรรมในบรรยากาศของสถาบันที่ให้การศึกษา พวกเขาต้องเผชิญหน้ากับความคิด
ต่างๆ มากมาย ที่ได้รับในโรงเรียน การสอนคำสอนจึงจำเป็นต้องรับผลที่เกิดขึ้นแก่นักเรียนอันนี้ ถ้าการ
สอนคำสอนไม่แยกตัวขาดจากองค์ประกอบอื่นๆ ของความรู้และการศึกษาของนักเรียน ด้วยเหตุนี้
พระวรสารจึงจะได้ซึมซาบเข้าไปในจิตใจของนักเรียนด้วยการอบรมที่พวกเขาได้รับ และพวกเขาจะทำให้
เกิดความกลมกลืนในด้านวัฒนธรรมด้วยแสงสว่างแห่งความเชื่อ ฉะนั้น ข้าพเจ้าขอให้กำลังใจแก่
พระสงฆ์ นักบวช และฆราวาส ที่อุทิศตนเพื่อคำชูความเชื่อของเด็กนักเรียนเหล่านี้ไว้ ข้าพเจ้าขอใช้
โอกาสนี้ยืนยันความเชื่อมั่นของข้าพเจ้าอีกครั้งหนึ่งว่า การแสดงความเคารพต่อความเชื่อคาทอลิกของ
เยาวชน จนถึงกับช่วยสนับสนุนการศึกษา การปลูกฝังและการทำนุบำรุงให้เข้มแข็ง รวมถึงการ
แสดงออกและการปฏิบัติศาสนกิจอย่างอิสระได้นั้นนับว่าเป็นเกียรติที่รัฐบาลควรได้รับ ไม่ว่ารัฐบาลนั้น
จะมีพื้นฐานบนระบบหรืออุดมการณ์แบบใดก็ตาม

ในองค์กรต่างๆ

70. ในท้ายที่สุด จงให้การสนับสนุนแก่กิจการฆราวาสที่อยู่ในรูปแบบสมาคม ขบวนการและกลุ่มที่มีวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น เพื่อปฏิบัติกิจศรัทธาบางอย่าง เพื่อทำงานธรรมทูต เพื่อทำงานด้านเมตตากรุณา และงานสงเคราะห์ต่างๆ หรือแม้กระทั่งการเข้าไปมีส่วนในงานทางโลกเพียงชั่วคราวก็ตาม ฆราวาสดังกล่าวจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ผลดียิ่งขึ้นและรับใช้พระศาสนจักรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้าองค์กรต่างๆ จะให้ความสำคัญในการฝึกอบรมทางศาสนาแก่สมาชิกของตนอย่างจริงจัง โดยถือเป็นหลักการประจำองค์กรเลยทีเดียว ด้วยวิธีการนี้ การเข้ากลุ่มของสัตบุรุษทั้งหลายในพระศาสนจักรก็จะมีหน้าที่โดยธรรมชาติคือ การสอนความเชื่อ

จากที่กล่าวมานี้ ทำให้เห็นบทบาทของฆราวาสในการสอนคำสอนในปัจจุบันได้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งมักจะอยู่ภายใต้ทิศทางงานอภิบาลของพระสังฆราชต่างๆ ของพวกเขา ดังที่มติของสมัชชาพระสังฆราชได้เน้นไว้หลายอย่าง

ศูนย์อบรมครูคำสอน

71. เราจะต้องขอพระคุณพระเจ้าที่ได้ประทานฆราวาสให้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยพระศาสนจักรในเรื่องนี้ และในเวลาเดียวกันก็เป็นการท้าทายความรับผิดชอบของเราผู้เป็นชุมพวาบาล ที่จะให้การอบรมที่เหมาะสมแก่ครูคำสอน แม้ว่าจะไม่ถึงขั้นผู้รับศีลบวชอย่างเป็นทางการ แต่ก็เป็นที่สำคัญมากในพระศาสนจักร สิ่งนี้เรียกร้องให้จัดตั้งศูนย์และสถาบัน เพื่อการอบรมขึ้นมาและฝากไว้ในความดูแลเอาใจใส่ของบรรดาพระสังฆราช ศูนย์สถาบันเหล่านี้จะเป็นเครื่องพิสูจน์ถึงความสำเร็จของความร่วมมือในสังฆมณฑล หรือระหว่างสังฆมณฑล หรือในระดับชาติ ในเรื่องนี้ พระศาสนจักรที่มีฐานะดีจะต้องช่วยเหลือวัดอุปัชฌาย์ให้แก่ศาสนจักรที่ยากจน ทั้งนี้ก็เพราะจะมีการให้แบบไหนที่ประเสริฐไปกว่า การที่พระศาสนจักรหนึ่งสามารถช่วยเหลือพระศาสนจักรหนึ่ง ให้เติบโตขึ้นจนสามารถพึ่งตนเองได้

ข้าพเจ้าใคร่ขอเตือนทุกคนที่ทำหน้าที่ประกาศพระวรสารและทุกคนที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาตั้งแต่แรก โดยอัญเชิญพระดำรัสของสมเด็จพระสันตะปาปา ปอลที่ 6 ผู้ทรงดำรงตำแหน่งก่อนข้าพเจ้า มากล่าวกับท่านอีกครั้งหนึ่งว่าดังนี้ “ในฐานะที่เป็นผู้ประกาศพระวรสาร เราต้องแสดงตนเป็นผู้ที่มีความเชื่ออย่างสมบูรณ์ และสามารถบรรลุถึงจุดร่วมของผู้ที่แสวงหาความจริงด้วยความจริงใจและด้วยความ

เสียสละจะมาพบกันใหม่แล้ว จุดหมายสุดท้ายของการประกาศพระวรสารย่อมผูกพันอยู่กับการเป็นพยานแห่งการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของพระศาสนจักร นี่แหละคือ บ่อเกิดแห่งความรับผิดชอบ และในเวลาเดียวกันก็เป็นบ่อเกิดแห่งความบรรเทา”⁴⁵

บทสรุป

พระจิตเจ้า พระอาจารย์ผู้ประทับอยู่ภายใน

72. ทำหน้าที่สุดของพระดำรัสเตือนนี้ จิตใจของข้าพเจ้าประหวัดไปถึงท่านผู้หนึ่งซึ่งทรงเป็นหลักบันดาลใจในงานสอนคำสอน และผู้สอนคำสอนทุกคน ท่านผู้นั้นก็คือ พระจิตเจ้า ผู้ทรงเป็นพระจิตของพระบิดาและพระบุตร

พระคริสตเจ้าได้ทรงพรณนาถึงภารกิจของพระจิตในจิตพระศาสนจักร โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้ “พระองค์จะทรงสอนทุกสิ่งทุกอย่างแก่พวกท่าน และจะทรงทำให้พวกท่านจดจำจากทุกคำที่เราได้กล่าวแก่พวกท่าน” (ยน. 14:26) พระองค์จะทรงนำพวกท่านไปสู่ความจริงทั้งหมด พระองค์จะทรงประกาศสิ่งต่างๆ ที่จะเป็นมาถึงพวกท่านด้วย” (ยน. 16:16)

พระจิตจึงทรงเป็นผู้ที่พระองค์ทรงสัญญาว่าจะประทานแก่พระศาสนจักรและแก่คริสตชนแต่ละคน ให้ทรงพระอาจารย์ภายในจิตใจ คอยชี้แนะภายในห้วงลึกของจิตใจและมโนธรรมให้เข้าใจสิ่งที่ได้ฟัง แต่ไม่สามารถเข้าใจด้วยตนเองได้ นักบุญออกุสตินกล่าวว่า “แม้ในปัจจุบันนี้พระจิตก็ยังทรงสอนสัตบุรุษอยู่ตามระดับความสามารถของแต่ละคน พระองค์ทรงจุดดวงใจของพวกเขาให้ลุกโผลงด้วยความปรารถนา ตามส่วนที่แต่ละคนจะก้าวหน้าในความรัก เพื่อที่จะรักสิ่งที่พวกเขาได้เรียนรู้ให้มากขึ้น และปรารถนาที่จะเรียนรู้สิ่งอื่นๆ ต่อไปอีก”

นอกจากนั้น พระจิตยังทรงมีภารกิจในการเปลี่ยนแปลงศิษย์ของพระคริสต์ให้เป็นพยานถึงพระองค์ “พระองค์จะทรงเป็นพยานยืนยันถึงเรา และพวกท่านก็จะเป็นพยานเช่นเดียวกันด้วย” (ยน. 15:26-27)

ยิ่งกว่านั้น นักบุญเปาโลได้สังเคราะห์คำสอนเกี่ยวกับเรื่องนี้ในรูปของเทววิทยา ซึ่งแฝงอยู่ตลอดในพันธสัญญาใหม่ว่า “ความเป็นคริสตชนของเราก็คือ ชีวิตคริสตชนทั้งหมดก็คือ การดำเนินชีวิตใหม่ในฐานะบุตรของพระเจ้านั่นเอง ล้วนเนื่องจากการที่คนๆ หนึ่งดำเนินชีวิตตามคำสอนของพระจิตทั้งสิ้น” (เทียบ

รม. 8:14-17 และ กท. 4:6) มีแต่พระจิตเท่านั้นที่ทรงสอนเราให้เรียกพระเจ้าว่า “อับบา พระบิดา” ได้ (รม. 8:15) หากปราศจากพระจิตเจ้า เราก็ไม่สามารถกล่าวได้ว่า “พระเยซูคริสต์ทรงเป็นพระผู้เป็นเจ้า” ได้ (1คร. 13:3) พระพรพิเศษต่างๆ ที่เสริมสร้างพระศาสนจักร และคริสตชนก็ล้วนมาจากพระจิต “จงเปี่ยมด้วยพระจิตเจ้า” (อฟ. 5: 18) นักบุญออกัสตินยังเน้นเด่นชัดขึ้นไปอีกว่า “เราสามารถเชื่อและทำความดีได้ก็เพราะน้ำใจอิสระในการเลือกของเราได้เองก็จริง แต่ทั้งสองสิ่งนี้ก็ล้วนเป็นพระคุณของพระจิตแห่งความเชื่อและความรัก”

การสอนคำสอนซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าในความเชื่อ และพัฒนาชีวิตคริสตชนให้ถึงความไพบูรณ์ จึงเป็นผลงานของพระจิตเจ้าโดยแท้ พระองค์แต่ผู้เดียวทรงเป็นผู้ก่อและสาน (งาน) ในพระศาสนจักร

ความจริงประการนี้ ซึ่งมีหลักฐานอยู่ในพันธสัญญาใหม่ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้เราเกิดความเชื่อมั่นขึ้นมา 2 ประการ

ประการแรก คือ เป็นสิ่งที่เห็นได้โดยชัดเจนว่า พระศาสนจักรและคริสตชนแต่ละคนที่อุทิศตนสอนคำสอนในพระศาสนจักร พึงสำนึกอยู่ตลอดเวลาว่า จะต้องปฏิบัติตนเป็นดังเครื่องมือที่มีชีวิตของพระจิต จะต้องเรียกหาพระจิตอยู่ตลอดเวลาจะต้องคงความสัมพันธ์กับพระองค์ไว้ จะต้องพยายามเรียนรู้การดลใจที่แท้จริงของพระองค์ ทั้งหมดนี้คือ ทัศนคติของพระศาสนจักรและครูผู้สอนทุกคน

ประการที่สอง คือ ความปรารถนาอย่างลึกซึ้งที่จะเข้าใจภารกิจของพระจิต และความปรารถนาที่จะอุทิศให้แก่พระองค์โดยสิ้นเชิง จะต้องกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในงานสอนคำสอน ดังที่สมเด็จพระสันตะปาปา ปอลที่ 6 ผู้ทรงดำรงตำแหน่งก่อนข้าพเจ้าได้ทรงให้พระดำรัสเตือนการประกาศพระวรสารในโลกปัจจุบัน การฟื้นฟูในพระจิตจะเที่ยงแท้และมีผลอย่างจริงจังในพระศาสนจักรนั้น มิใช่จะวัดดูจากพระพรพิเศษมากมายที่ได้เกิดขึ้นแต่อยู่ที่บรรดาสัตบุรุษเป็นจำนวนมากมีความมุมานะที่เรียนรู้รหัสธรรมของพระคริสต์ในชีวิตประจำวัน ให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นด้วยความสุภาพถ่อมตน พากเพียรอย่างมั่นคงและอุทิศตนและอุทิศตนเป็นพยานถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้

ข้าพเจ้าขอเชิญองค์พระจิตของพระบิดาและพระบุตร ให้เสด็จมายังพระศาสนจักร ผู้ทำหน้าที่สอนคำสอน ผู้ทำหน้าที่สอนคำสอน และวอนขอพระองค์ ได้โปรดฟื้นฟูพลังแห่งการสั่งสอนนี้ในศาสนจักรด้วยเทอญ

พระนางมารีอา พระมารดาและแบบฉบับสำหรับศิษย์ของพระคริสตเจ้า

73. ขอร้องพระนางพรหมจารีแห่งพระจิตให้ทรงเป็นผู้เสนอวิงวอนขอพระเมตตาสำหรับเรา พระนางทรงได้รับพระแสงเรียกแต่เพียงผู้เดียว ให้ได้เห็นพระเยซูพระบุตร “ทรงเจริญขึ้นในด้านสติปัญญา ร่างกายและเป็นที่ยอมรับของพระเจ้า” (ลก. 2: 52) ขณะที่พระบุตรประทับบนตักของพระนาง ทรงสดับฟังคำสอนของพระนางตลอดเวลาที่ซ่อนเร้นอยู่ที่นาซาเร็ธ พระองค์ซึ่งทรงเป็น “พระบุตรพระองค์เดียวของพระเจ้า” และ “เปี่ยมด้วยพระหรรษทานและความจริง” ได้ทรงรับการอบรมสั่งสอนจากพระนาง ในความรอบรู้แบบมนุษย์เกี่ยวกับพระคัมภีร์ และประวัติแผนการแห่งความรอดของพระเจ้า สำหรับประชากรของพระองค์ และการอบรมด้วยการนมัสการพระบิดา ในทางกลับกันพระนางก็ทรงเป็นศิษย์คนแรกของพระเยซูคริสต์ ทรงเป็นศิษย์คนแรกในด้านเวลาเพราะทรงได้รับบทเรียนจากพระบุตรเมื่อครั้งที่พบพระองค์ในพระวิหาร และทรงสงวนบทเรียนนั้นไว้ในพระทัย (เทียบ ลก. 2: 51) และเหนือสิ่งอื่นใดทั้งหมดพระนางทรงเป็นศิษย์คนแรกเพราะว่า ทรงได้รับการสั่งสอนจากพระเจ้า (เทียบ ยน. 6:45) อย่างลึกซึ้ง พระนางจึงทรงเป็นทั้ง “มารดาและศิษย์” ดังที่นักบุญออกัสตินได้กล่าวถึงโดยมีเจตนาที่น่าจะเน้นว่าความเป็นศิษย์ของพระนางนั้นสำคัญเสียยิ่งกว่าเป็นมารดาเสียอีก ดังนั้นคำยืนยันของที่ประชุมสมัชชาพระสังฆราชครั้งนี้จึงมีน้ำหนักที่ว่า พระนางทรงเป็น “หนังสือคำสอนที่มีชีวิต” และทรงเป็น “มารดาและแบบฉบับสำหรับครูคำสอน”

ขอให้พระจิตซึ่งสถิตอยู่ ณ ที่นี่ ได้โปรดกระตุ้นให้พระศาสนจักรมีความเฝ้าระวังอย่างไม่เคยมีมาก่อนในการปฏิบัติหน้าที่สอนคำสอน ซึ่งเป็นหน้าที่เอกของพระศาสนจักร ทั้งนี้โดยอาศัยคำเสนอวิงวอนของพระนางมารีอา เพื่อพระศาสนจักรจะได้ปฏิบัติหน้าที่เฉพาะที่ได้รับมอบหมายมาให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีในยุคแห่งพระหรรษทานนี้ ดังที่พระอาจารย์ได้ตรัสบัญชาไว้ว่า “จงออกไปเทศน์ให้นานาชาติมาเป็นศิษย์ของเรา” (มธ. 28 : 19)